

DOI: <https://doi.org/10.4312/keria.23.1.19-95>

Milan Lovenjak

Lex Irnitana – flavijski municipalni zakon

UVOD

Na hribu Molino del Postero, okrog 5 km jugozahodno od El Sauceja, na jugu španske province Sevilla, so spomladi leta 1981 iskalci starin z detektorji kovine odkrili šest bronastih plošč z besedilom zakona o podelitvi mestnih pravic dotlej neznanemu municipiju Irni.¹ Plošče so bile prodane na črnem trgu, vendar so jih kmalu izsledili in jih danes hrani Arheološki muzej v Seville (Museo Arqueológico Provincial de Sevilla).

Zakon *lex Irnitana* je bil zapisan na deset bronastih plošč, od katerih so bile leta 1981 najdene plošče III, V, VII, VIII, IX in X, ob arheoloških izkopavanjih leto kasneje pa več manjših fragmentov, ki so večinoma pripisani plošči II (stolpca B in C).² Plošče debeline med 0,5 in 0,6 cm merijo v višino ok. 57 cm, v širino 91 cm, skupna dolžina vseh je znašala nekaj čez 9 metrov. Zgoraj in spodaj ima vsaka po tri luknje za pritrditev. Na vsaki plošči so vklesani po trije stolpci besedila z ok. 50 vrsticami, celotno besedilo je bilo razporejeno v 30 stolpcev z ok. 1500 vrsticami. Črke so velike med 0,4 in 0,8 cm. Zakon je obsegal 97 neoštevilčenih poglavij oz. rubrik, od katerih v celoti manjkajo poglavja 1–17 (plošči I in II), 32–38 (plošča IV) in 51–59 (plošča VI). Po zaslugi municipalnega zakona Malake (*Malaca*, dan. Malaga), t.i. *lex Malacitana* – ena plošča z oštevilčenimi poglavji 51–69 je bila odkrita tam že leta 1851 –

1 O najdišču, ploščah in arheoloških najdbah z izkopavanj leta 1982 podrobno poročata Fernández Gómez in Del Amo, *La lex Irnitana*. Druge temeljne objave *lex Irnitana*: González, »The Lex Irnitana« (z angleškim prevodom M. W. Crawforda); Lamberti, *Tabulae Irnitanae* (z italijanskim prevodom); González, *Epigrafía Jurídica*, 11–123; Wolf, *Die Lex Irnitana* (z nemškimi prevodom). Na isti lokaciji je bila leta 1992 odkrita tudi bronasta plošča s sklepom senata o procesu proti Gneju Pizonu St. (gl. Lovenjak, »Senatus consultum«). O zakonih avtonomnih mest na splošno Crawford, »Roman Towns«, Rowe, »The Roman State«, 301–304, Eck, »The *leges municipales*«, o dokumentih pravne vsebine Bruun, »Roman Government« in Caballos Rufino, »Publicación de documentos públicos« (s seznamom za rimsko provinco Betiko).

Članek je nastal v okviru raziskovalnega programa Slovenska zgodovina (P6-0235), ki ga sofinancira ARRS.

2 Fernández Gómez in Del Amo, *La lex Irnitana* (1990), 35–38, s fot. plošče II na str. 34.

poznamo tudi besedilo izgubljene plošče VI s poglavji 51–59. V Malagi je bila istega leta najdena tudi plošča z delom zakona o podelitvi municipalnih pravic sosednjemu mestu Salpenzi (dan. Facialzar pri Utreri), z prav tako oštevilčenimi poglavji 22–29 (*lex Salpensana*), zato poznamo ne le število poglavij *lex Irnitana*, ampak tudi koliko prvotnega besedila na začetku (pogl. 1–17 v celoti in del pogl. 18) in v sredini (pogl. 32–38) manjka.³

Ohranjeni deli zakonov *lex Malacitana* in *lex Salpensana*, pa tudi fragmenti *lex Villonensis* (z deli poglavij 27, 28 in 64 do 71), odkriti na ranču La Estaca ok. 7 km južno od La pueble de Cazalla (Sevilla),⁴ ki se skoraj popolnoma ujemajo z besedilom *lex Irnitana*, kažejo, da je bila pri vseh uporabljena ista predloga. Besedilo poglavij 22 do 29 na plošči III *lex Irnitana* se tako skoraj popolnoma ujema z ohranjenimi poglavji *lex Salpensana*, besedilo s plošče VII in prve vrstice plošče VIII *lex Irnitana* pa z besedilom poglavij 60 do 69 *lex Malacitana*. Odstopanja med njimi so omejena predvsem na kvantitativne predpise, na primer glede zgornje meje vrednosti spora, za katero je bilo še pristojno lokalno sodstvo, pri čemer je bila merodajna velikost in pomen posameznega mesta. Na ta način poznamo zakone ne samo navedenih municipijev, ampak tudi ostalih avtonomnih mest v Španiji, ki so na podlagi Vespazijanovega edikta v času flavijskih cesarjev prejela mestne pravice.⁵ V kolikšnem obsegu in na kakšen način je potekal ta proces, ni znano. A očitno je potekal precej časa, saj so nekatera mesta postala municipiji že pred letom 78, npr. *Salpensa* in *Hispalis*, nekatera na začetku osemdesetih let, druga pa še pozneje. Kot lahko sklepamo iz zaključnega besedila *lex Irnitana*, je mesto Irni prejelo municipalne pravice v prvi polovici devetdesetih let, nekje po 10. oktobru 91, ko je bilo tam prebrano Domicijanovo pismo (*lex Irnitana*, za pogl. 97), in pred 18. septembrom l. 96, ko je Domicijan umrl, saj je v zakonu naveden še kot vladajoči cesar.

VSEBINA LEX IRNITANA

Zakon *lex Irnitana* je urejen zelo sistematično, predmet posameznih poglavij so ljudska skupščina (komiciji), magistrature, mestni svet oz. dekurioni, različne vrste volitev, uprava, osvobajanje sužnjev, poslanstva (pogl. 45–47), imenovanje

3 Za *lex Malacitana* in *lex Salpensana* gl. Mommsen, »Die Stadtrechte« in Spitzl, *Lex municipii Malacitani*. Najdišče obeh plošč, ki jih hrani Narodni arheološki muzej v Madridu (Museo Arqueológico Nacional de Madrid) je Los Tejares del Ejido de Malaga (Caballos Rufino, »Publicación de documentos públicos«, 149–150).

4 Za *lex Villonensis* gl. Lamberti, *Tabulae Irnitanae*, 379–382, in González, *Epigrafía Jurídica*, 145–158. Za nove fragmente t.i. flavijskega municipalnega zakona gl. González, *Epigrafía Jurídica*, 159–165.

5 Mestne pravice naj bi takrat prejelo 39 mest (Caballo Rufino, »Publicación de documentos públicos«, 143 in op. 38). Kot piše Plinij St., je Vespazijan celotni Španiji podelil latinske državljanske pravice (*ius Latii*): *Universae Hispaniae Vespasianus imperator Augustus iactatum procellis rei publicae Latium tribuit* (*Hist. nat.* 3,30; k temu gl. Zecchini, »Plinio il Vecchio«). To naj bi se zgodilo leta 73 ali 74 (Spitzl, *Lex municipii Malacitani*, 1–2).

patrona (pogl. 61), komunalne in finančne zadeve, sodstvo, izbira sodnikov in civilni sodni procesi kot najvidnejši odraz lokalne avtonomije. Znotraj posameznih področij so predpisi in pravila urejeni po vsebinski sorodnosti in sledijo jasnemu konceptu. Tako kot vsi znani zakoni o mestnih pravicah je bil tudi flavijski narejen po vzoru na starorimsko ustavo s skupščino, svetom in magistrati z enoletnim mandatom.⁶ Skupščina državljanov tako ustreza komicijem⁷ v Rimu in se po njih tudi imenuje, mestni svet (*ordo decurionum*)⁸ oz. dekurioni (*senatores* ali *decuriones conscriptive*) rimskemu senatu, mestni magistrati (duumviri, edili in kvestorji) pa različnim magistraturam v Rimu.⁹

Skupščina meščanov (komiciji) je bila najverjetneje predmet prvih poglavij zakona, ki niso ohranjena, vendar lahko iz predpisov v poznejših povzamemo, da so bili meščani, tako kot v najstarejših rimskih komicijih (*comitia centuriata*), razdeljeni po kurijah in da so v njih volili in odločali. Za vzpostavitev kurij so morali poskrbeti duumviri v predpisanem roku devetdesetih dni od uveljavitve zakona, kurij pa ni smelo biti več kot enajst (*lex Irnitana*, pogl. 50).

Komiciji so bili pristojni za redne in nadomestne volitve magistratov. Volilne komicije je sklical in vodil po letih starejši duumvir (*lex Malacitana*, pogl. 52), izvoljeni pa so bili lahko samo tisti kandidati,¹⁰ ki jih je predlagal sam, potem ko je preveril njihovo primernost, se pravi ali izpolnjujejo vse formalne pogoje. Na njegov poziv so se kurije zbrale v svojem okrožju, istočasno glasovale in sporočile rezultate vodji volitev. Vrstni red javne objave rezultatov volitev po kurijah je bil določen z žrebom. Takoj ko je kak kandidat dosegel potrebno večino kurij, je bilo štetje prekinjeno in je bila javno objavljena njegova izvolitev (*lex Malacitana*, pogl. 57). Volilni upravičenci so volili pisno z volilnimi ploščicami – *per tabellam* (*lex Malacitana*, pogl. 52 in 55) –, kar je pomenilo, da so bile volitve dejansko tajne, duumvir pa je moral skupščini predstaviti vsaj toliko kandidatov, kolikor je bilo na voljo služb; za najvišjo službo, t. j. duumvirat, torej vsaj dva kandidata. Če je bil samo en kandidat ali če ni bilo nobenega, je moral duumvir sam določiti enega ali dva državljana, ki sta izpolnjevala zahtevane pogoje. Kandidati, ki jih je imenoval duumvir, so lahko sami predlagali novega kandidata in ta spet drugega. V času volitev je vse te kandidate duumvir predstavil, kot bi se bili prijavi v roku za prijavo in po svoji volji (*sua sponte*), pri čemer ni bilo pomembno, ali je bila kandidatura prostovoljna ali izsiljena. Prisilni kandidaturi se kandidat ni mogel izogniti, prav tako kot ne prevzemu službe, če je bil

6 Za republikansko ureditev in magistrature gl. Kunkel, *Staatsordnung*. O pomenu *lex Irnitana* za poznavanje flavijskega municipalnega zakona in drugih mestnih zakonov Wieacker, *Römische Rechtsgeschichte*, 83. Podrobno členitev *lex Irnitana* prinaša Wolf, *Die Lex Irnitana*, 23–29.

7 Kranjc, *Rimsko pravo*, 53–56.

8 Zanj gl. Langhammer, *Magistratus Municipales*, 188–278.

9 Kranjc, *Rimsko pravo*, 48–53.

10 V dobi republike so kandidati za magistrature v Rimu javno naznanili (*professio*) svojo kandidaturo tako, da so na forumu v togi, pobeljeni s kredo (*toga candida*), po kateri so bili tudi poimenovani (*candidatus*), mimoidoče nagovarjali k izvolitvi (gl. Kunkel, *Die Magistratur*, 65).

izvoljen. Opravljanje služb je namreč sodilo med dolžnosti (*munera*) meščanov municipija, po katerih so bili tudi poimenovani kot *municipes* (od *munus capio*).

Možnost prisilne kandidature kaže na to, da magistrature niso bile vedno zaželjene, čeprav so posamezniku zagotavljale nekatere trajne privilegije. Kdor je opravil kako službo, je namreč lahko pričakoval, da bo ob naslednji priložnosti izvoljen v mestni svet; če pa je njegov član že bil, pa je pridobil polno rimsko državljanstvo (*civitas Romana*) ne le zase, ampak tudi za svoje starše, ženo, zakonske otroke in otroke svojih sinov (*lex Irnitana*, pogl. 21). To rimsko državljanstvo ni izrinilo municipalnega (latinskega) prava, ki so ga kandidati imeli že kot meščani municipija, niti ni pomenilo oprostitev municipalnih dolžnosti (*munera*); povečalo pa je družbeni ugled. Namen take ureditve je bilo oblikovanje mestnega sloja patricijev.

Za mestni svet (*lex Irnitana*, pogl. 30–31 in 39–43) je bilo v *lex Irnitana* predvidenih 63 članov. To število ni bilo nova, s tem zakonom uvedena pravica, temveč je veljalo v Irni že prej *iure more* (*lex Irnitana*, pogl. 31). O konstituiranju mestnega sveta iz ohranjenih poglavij *lex Irnitana* ne izvemo ničesar, verjetno so bile te določbe nekje v izgubljenem začetnem delu zakona, članstvo pa se je po potrebi dopolnjevalo letno z kooptacijo. Član sveta je lahko postal vsak svobodno rojeni meščan, ki je dosegel starost 25 let in je razpolagal s premoženjem najmanj 5.000 sestercijev (*lex Irnitana* pogl. 86).¹¹ Seje sveta so sklicevali in vodili duumviri po pravilih, ki jih je predvideval zakon. Pristojnosti sveta so bile zelo raznolike, med drugim je moral na začetku uradnega leta odobriti sredstva za kultne zadeve, igre in javne pojedine, določiti dneve, ko se niso izvajale uradne in sodne zadeve, javnim sužnjem glede na njihove sposobnosti oz. večšine dodeliti delo, izpeljati oddajo zemljišč v najem idr. Le z dovoljenjem sveta se je smelo v mestu porušiti hišo, ki je potem morala biti obnovljena najpozneje v roku enega leta (*lex Irnitana*, pogl. 62). Tudi o gradnji in urejanju cest, poti, grobov in kloak se je moral posvetovati in sprejeti sklepe svet. Svet je odločal tudi o nastavitvi magistratovih pisemenih pomočnikov oz. pisarjev (*scribae* ali *apparitores*), ki so urejali listinske posle, arhiv in računovodske knjige in o njihovem plačilu. V pristojnost sveta je sodila tudi morebitna osvoboditev javnih sužnjev (*lex Irnitana*, pogl. 72), izjemoma pa je deloval tudi kot sodišče, če je meščan (*municeps*) ali prebivalec (*incola*),¹² ki ga je mesto tožilo, izrazil tako željo. Za večino odločitev mestnega sveta je bila zahtevana prisotnost dveh tretjin njegovih članov, za številne odločitve pa dvetretjinska večina oddanih glasov. Glasovanje sveta je potekalo z glasovalnimi ploščicami (*per tabellam*) in pod zaprisego dekursionov neposredno pred oddajo glasov, če je svet izvajal sodne zadeve.

11 Kot piše Plinij Ml., je bil v njegovem domačem mestu Komum, ki je bilo enakega ranga (*Comum municipium*; dan. Como med Torinom in Brescio), cenzus za dekursionat 100.000 sestercijev (*Ep.* 1.19.2): *esse autem tibi centum milium censum satis indicat, quod apud nos decurio es.*

12 *Incolae* – prebivalci mesta z drugimi državljanskimi pravicami, tujci, peregrini ipd., ki so imeli v mestu domicil (*Langhammer, Magistratus Municipales*, 29–33).

O magistraturah, pristojnostih in dolžnostih posameznih magistratov¹³ poleg poglavij 18, 19 in 20, ki so posebej posvečena njim, govorijo tudi druga poglavja zakona. To še posebej velja za duumvire, ki so imeli tudi sodne pristojnosti. Ena od njihov nalog je bila pridobiti odločitve (sklepe) mestnega sveta in jih uresničiti, pripadla pa je lahko tudi nižjim magistratom, edilom in kvestorjem, če jih je duumvir zanjo zadolžil.

Po rangu drugi najvišji magistrati so bili edili (*lex Irnitana*, pogl. 19),¹⁴ ki so bili odgovorni za preskrbo z žitom, za stanje kopališč in kloak, za red in mir, nadzorovali so tempelje, kultne kraje in trge, izvajali nadzor nad merami in utežmi, izrekli denarne kazni in v manjših zadevah izvajali sodstvo.¹⁵ Kvestorji so upravljali z javno blagajno meščanov municipija, imeli pa so tudi pravico do izterjave denarja od posameznikov in do izplačil javnega denarja, na primer za igre, verske in kultne zadeve (*lex Irnitana*, pogl. 20).¹⁶

Duumvirom namenjeno poglavje je ohranjeno le deloma (pogl. 18), vendar veliko podatkov o njihovih pravicah in dolžnostih najdemo tudi v drugih poglavjih zakona.¹⁷ Zadolženi so bili med drugim za sklic ljudskih skupščin in mestnega sveta, za njihovo vodenje, za predstavitev kandidatov za magistrature, za dodeljevanje nalog mestnemu svetu v obravnavo in za razne druge zadeve. Kot najvišja oblast v mestu je lahko vsak izmed njih – z manjšimi omejitvami – ukrep svojega kolega ali podrejenega magistrata oviral z intercesijo oz. vetom,¹⁸ lahko pa je tudi kako nalogo prevzel nase, ne glede na to, ali je sodila v pristojnost nižjih uradnikov ali ne. Po zgledu konzulov v Rimu so bili duumviri tako rekoč pristojni za vse zadeve, samo zanje pa sta bili pridržani med drugim skrb za sodstvo in oddaja poslov, javnih zemljišč, davkov in drugih dajatev (*lex Irnitana*, pogl. 63: *vectigalia et ultro tributa, sive quid aliut ... locari oportebit*) v zakup posameznikom, ki so bili pogosto organizirani v združenja.¹⁹ Naloga duumvirov je bila tudi javna objava vseh najemnih pogojev in vsot za najem (*lex Irnitana*, pogl. 63), njim samim, pa tudi njihovim

13 Za municipalne magistrature gl. Langhammer, *Magistratus Municipales*, 42–188, in Roselaar, »Local Administration«.

14 Lamberti, *Tabulae Irnitanae*, 64–67, in Sánchez Collado, »La cura urbis edilicia«.

15 Sodno pristojnost edilov omenja tudi zakon kolonije Genetive, t.i. *lex Coloniae Genetivae* ali *lex Ursonensis* iz Osune (pogl. 94), ki ga je izdal že Julij Cezar leta 44 pr. Kr., v bronaste plošče pa je bil zapisan šele v dobi flavijskih cesarjev: *ne quis in hac colon(ia) ius dicito neve cuius ea colon(ia) iuris dictio esto nisi Ilvir(i) aut quem Ilvir praef(ectum) reliquerit aut aedil(is), uti h(ac) l(ege) o(portebit)* (gl. Crawford, *Roman Statutes*, 393–454, pos. 406 in Caballos Rufino. *El nuevo bronce*). Z napisov poznamo tudi *aediles iure dicundo* (CIL XI 1646 in 1656 iz Beneventa).

16 Lamberti, *Tabulae Irnitanae*, 67–69.

17 Lamberti, *Tabulae Irnitanae*, 51–64.

18 Za intercesijsko pravico magistratov v Rimu gl. Kranjc, *Rimsko pravo*, 49 in op. 26.

19 Društva oz. združenja obrtnikov, davčnih zakupnikov, pogrebcev idr., ki so izkazovala tudi pravno sposobnost, so državljeni lahko ustanavljali že po Zakoniku XII plošč, če s tem niso kršili zakonov. Od Avgustovega zakona *lex Iulia de collegiis* naprej pa je bilo potrebno za to pridobiti posebno dovoljenje (Kranjc, *Rimsko pravo*, 286). *Publicani*, ki so od države najeli pobiranje davkov, so za določen pavšalni znesek pridobili pravico izterjave dolgov državi in jih zadržati.

sinovom, vnukom, bratom in sestram, očetom in starim očetom pa je bilo izrecno prepovedano, da bi postali najemniki ali člani takih združenj (*lex Irnitana*, pogl. 48). Če je kdo ravnal v nasprotju s tem, je mesto jamčilo za dvojnost interesa in je lahko kršitelja obtožil katerikoli meščan.

Najpomembnejša pristojnost duumvirov je bila pravosodna oblast, po njej so se tudi imenovali *duumviri, qui iuri praesunt* ali *duumviri iure dicundo*.²⁰ Sodstvo je veljalo za pravi kriterij mestne avtonomije in z devetimi poglavji (84 do 92) oz. 217 vrsticami v štirih od 30 stolpcev zavzema več prostora kot katerikoli drugo področje.²¹ V pristojnosti duumvirov je bilo civilno sodstvo, za kazensko je bil namreč odgovoren provincialni namestnik (*praeses provinciae*). Njegov *album* z edikti, tožbenimi formulami, stipulacijami, jamstvi in interdikti je moral duumvir javno objaviti za ves čas svoje magistrature in v skladu z njimi tudi soditi (*lex Irnitana*, pogl. 85). Če je vrednost spora presegala predpisano mejno vrednost, ki je bila v Irni dokaj nizka, namreč le 1.000 sestercijev (*lex Irnitana*, pogl. 84), je bil tudi za te pravde pristojen provincialni namestnik.

Sodni proces se je glede na kraj in čas delil na postopek pred magistratom (*in iure*),²² v Irni pred duumvirom ali edilom, in na postopek pred sodnikom (*apud iudicem*), privatno osebo, ki jo je imenoval magistrat in ji dodelil nadaljevanje pravde in izrek končne razzsodbe (*iudicium*).²³ Listo teh sodnikov so morali duumviri pripraviti v petih dneh od nastopa službe in jo javno objaviti pred svojim tribunalom (*lex Irnitana*, pogl. 86). V treh poglavjih, ki govorijo o postopku pred sodnikom (pogl. 90–92), je v povezavi s terminom obravnave večkrat uporabljen izraz *intertium* (oz. *in tertium*),²⁴ ki naj bi po mnenju nekaterih označeval dan razprave *apud iudicem* najmanj tri dni pred zaključkom postopka,²⁵ po drugi razlagi pa dan, ko bi moral sodnik v pravdi razzsoditi in razzglasiti sodbo, sicer bi ta zapadla njemu v škodo.²⁶

V zaključnih poglavjih zakona je še nekaj splošnih določb, na primer da je pravo, po katerem naj se ravnajo meščani municipija, *ius civile* (pogl. 93),

20 O sodni funkciji municipalnih magistratov gl. Kaser in Hackl, *Das römische Zivilprozessrecht*, 177–180, in Metzger, »Agree to Disagree«.

21 O procesih pred civilnimi sodišči gl. Rodger, »The Lex Irnitana«, in Wolf, *Die Lex Irnitana*, 28.

22 Za t.i. formularni sodni postopek v Rimu, ki je služil kot zgled, gl. Kaser in Hackl, *Das römische Zivilprozessrecht*, 151–432, in Kranjc, *Rimsko pravo*, 96–99.

23 Za začetek procesa pred sodnikom (*iudex, arbiter, recuperatores*) v sodnih postopkih v Rimu gl. Kaser in Hackl, *Das römische Zivilprozessrecht*, 285–289. Po zakonu *lex Iulia iudiciaria* je moral sodnik pravdo zaključiti z razzglasitvijo sodbe v 18-mesečnem roku, sicer bi jo, če je ne bi pravočasno prestavil, naredil za svojo (gl. Kranjc, *Rimsko pravo*, 741).

24 Gl. Lamberti, *Tabula Irnitanae*, 185–191. Za uvod v diskusijo gl. Rodger, »The Lex Irnitana«. Izraz *intertium* srečamo tudi na dveh voščenihi tablicah iz Murecine (*Tabulae Pompeianae* 9 in 24; gl. Wolf, »Intertium – und kein Ende?«, 67–69, z lit. v op. 2).

25 Kranjc, *Rimsko pravo*, 741.

26 Podrobneje o tem Wolf, »Intertium – und kein Ende?«. Ta dan naj bi dodelil magistrat s posebnim dekretom (*in tertium dare*), izdanim na zahtevo tožnika, ki naj bi o tem v roku dveh naslednjih dni (*in biduo proximo*) obvestil toženega in sodnika. Kljub temu, da so omenjena poglavja *lex Irnitana* ohranjena v celoti in branje ni problematično, vprašanje ostaja odprto.

civilno pravo, ki je v Rimu veljalo (samo) za rimske državljane, da zakon velja tudi za druge prebivalce mesta – *incolae* (pogl. 94), da naj duumvir poskrbi za zapis zakona v bronaste plošče in postavitev na najbolj obiskanem delu mesta (pogl. 95), o sankcijah za tiste, ki bi ravnali v nasprotju z zakonom – zagrožena kazen je bila 100.000 sestercijev – (pogl. 96), in o pravicah patronov nad osvobojenci ob prejemu državljanstva (pogl. 97).

V dodatku (za pogl. 97) sledi najprej besedilo Domicijanovega pisma, odanega 9. aprila 91 v Circejih, ki je bilo prebrano (v Irni) 10. oktobra. V njem cesar oprošča tiste zakonske zveze, ki so bile v preteklosti sklenjene nezakonito, za v prihodnje pa zahteva dosledno upoštevanje zakona.²⁷ Pismu sledi še pripis, da sta za zapis zakona v bronaste plošče poskrbela duumvir Kamil Optat in poslanec Kajkilij Montan.

TEME POSAMEZNIH POGLAVIJ *LEX IRNITANA* (DOPOLNJENO S POGLAVJI 51-59 *LEX MALACITANA*)

Plošča I (ni ohranjena)

Plošča II (ohranjena le deloma)

Pogl. 18: O mandatu in pristojnostih duumvirov.

Plošča III

Pogl. 19: O mandatu in pristojnostih edilov.

Pogl. 20: O mandatu in pristojnostih kvestorjev.

Pogl. 21: O pridobitvi rimskega državljanstva z opravljanjem magistratur ob izteku mandata.

Pogl. 22: Kdor pridobi rimsko državljanstvo, ostane pod oblastjo istih oseb kot prej.

Pogl. 23: Kdor pridobi rimsko državljanstvo, ohrani pravice nad osvobojenci.

Pogl. 24: O duumviratu cesarja Cezarja Domicijana Avgusta in namestništvu preko prefekta.

Pogl. 25: O pravicah in oblasti prefekta, ki ga postavi duumvir ali njegov namestnik.

Pogl. 26: O zaprisegi duumvirov, edilov in kvestorjev.

Pogl. 27: O intercesiji duumvirov, edilov in kvestorjev.

Pogl. 28: O osvoboditvi sužnjev pred duumviri.

Pogl. 29: O dodelitvi varuhov za polnoletne s strani duumvira in s soglasjem njegovega kolega, za nepolnoletne na podlagi dekreta dekurionov.

Pogl. 30: Pravni položaj dekurionov ali konskriptov.

²⁷ Ni jasno, za katera dva zakona gre (gl. González, »The Lex Irnitana«, 238).

Pogl. 31: O sklicu dekursionov z ediktom k naknadnim volitvam dekursionov, če njihovo število pade pod 63, in o volilnem postopku.

Plošča IV (ni ohranjena)

Plošča V

Pogl. 39: O postopku glasovanja na zboru dekursionov.

Pogl. 40: Po kakšnem vrstnem redu se naj dekursionone vpraša o glasovanju.

Pogl. 41: O branju dekretov, ki so jih sprejeli dekursiononi, in njihovem vpisu v arhiv municipija.

Pogl. 42: Na kakšen način se razveljavi dekrete dekursionov na zboru dekursionov.

Pogl. 43: Zbora dekursionov, ki ga skliče duumvir v skladu z zakonom, njegov kolega ne sme razpustiti ali sklicati na drugem kraju.

Pogl. 44: O razporeditvi dekursionov v tri dekurijske in žrebanju vrstnega reda, po katerem morajo dekurijske in njihovi člani sprejeti naloge poslanstev.

Pogl. 45: O pošiljanju poslancev, postopku njihove izvolitve, sprejetju opravičil in plačilu kazni pri odklonitvi poslanstva.

Pogl. 46: Koliko se lahko izplača poslancem za njihove stroške.

Pogl. 47: O poslancu, ki poslanstva ni izpeljal v skladu z navodili dekursionov in njegovi zavezi do nadomestitve povzročene škode.

Pogl. 48: O izključitvi magistratov, njihovih sorodnikov in pomočnikov iz postopkov zakupa in nakupa, ko se daje v zakup ali prodaja skupno javno zemljišče, davki ali drugo premoženje v flavijskem municipiju Irni.

Pogl. 49: O preložitvi javnih poslov zaradi žetve in trgatve po sklepu dekursionov.

Pogl. 50: Da duumvira lahko vzpostavita največ 11 kurij.

Plošča VI (ni ohranjena; vsebina po *lex Malacitana*)

Lex Malacitana (pogl. 51–58):

Pogl. 51: O imenovanju in javni objavi imen kandidatov za javne službe.

Pogl. 52: O pristojnostih duumvirov glede komicijev pri volitvah edilov in kvestorjev in o postopku izvolitve.

Pogl. 53: O določitvi kurije (z žrebom) v kateri glasujejo drugi prebivalci mesta (*incolae*) pri volitvah duumvirov, edilov in kvestorjev.

Pogl. 54: Kdo je lahko izvoljen na komicijih za magistrata.

Pogl. 55: O postopku glasovanja na komicijih, o nadzoru in štetju glasov s strani nadzornikov, ki jih imenuje vodja volitev, in o nadzornikih, ki jih imenujejo kandidati.

Pogl. 56: O volitvah v kurijah in postopku pri enakem številu glasov pri dveh ali več kandidatih.

Pogl. 57: O žrebu vrstnega reda, po katerem so v posameznih kurijah navedeni kandidati za magistrature; o prekinitvi volitev, kadar en kandidat dobi soglasje večine kurij; o nadaljevanju volitev, dokler niso izvoljeni vsi magistrati; o postopku ob istem številu glasov.

Pogl. 58: O prepovedi, da bi kdo z intercesijo ali na drug način oviral komicije, in o plačilu kazni ob kršitvi tega predpisa.

Plošča VII

Pogl. 59: O zaprisegi izvoljenih kandidatov, preden je njihova izvolitev javno objavljena.

Pogl. 60: O jamstvih kandidatov za duumvirat ali kvesturo pred volitvami v komicijah z namenom zaščite skupnega premoženja meščanov v denarju ali zemljiščih.

Pogl. 61: O kooptaciji patrona v imenu skupnosti izključno na podlagi dekreta dekurionov.

Pogl. 62: O prepovedi rušenja stavbe, ki ne bi bila obnovljena v roku enega leta, tudi v primeru, če je bil o rušenju sprejet sklep dekurionov.

Pogl. 63: O prepustitvi v zakup v imenu skupnosti s strani duumvira, o javni objavi zakupnih pogodb, zakupnih vsot in sprejetih jamstev in o vpisu teh v arhiv skupnosti.

Pogl. 64: O odgovornosti porokov skupnega premoženja meščanov tega municipija, o zemljiščih, ki so bila sprejeta kot jamstvo, in o njihovi prodaji in pogojih prodaje.

Pogl. 65: O pravici kupcev zastavljenih zemljišč in posesti porokov in kognitorjev (zastopnikov), da bodo lahko vložili tožbo in terjali kupljene posesti, enako kot poroki, deležniki in njihovi dediči.

Pogl. 66: O zapisu denarnih kazni, ki jih izrečejo magistrati in prefekti v arhiv meščanov tega municipija, in o možnosti pritožbe tistega, ki mu je naložena kazen, dekurionom ali konskriptom.

Pogl. 67: O javnem denarju meščanov tega municipija, o predložitvi računov o poslih, ki so bili opravljeni z javnim denarjem, in o plačilu kazni ob kršitvah.

Plošča VIII

Pogl. 68: O imenovanju zastopnikov v pravdi o predložitvi računov, ki jih na predlog duumvira izberejo dekurioni.

Pogl. 69: O pravdi glede javnega denarja proti meščanom ali prebivalcem tega municipija pred sodiščem ali, na željo toženega, pred dekurioni in pri vrednostih 500 sestercijev ali manj pred komisijo petih dekurionov.

Pogl. 70: O imenovanju, plačilu in nagradi tožnika v procesih v korist meščanov tega municipija, ki je upravičen v njihovem imenu tožiti (kot prokurator), terjati in sodelovati v njihovih tožbah.

Pogl. 71: Kdor bo v imenu meščanov tega municipija tožil meščana ali prebivalca municipija, naj ima pravico imenovanja do desetih prič izmed meščanov ali prebivalcev, katerih nastop in zaprisego mora odrediti duumvir z ediktom.

- Pogl. 72: O osvoboditvi javnega sužnja s strani duumvira, o določitvi vsote, ki se jo vplača v skupno blagajno meščanov municipija na podlagi sklepa dekurionov, o statusu osvobojenega in o pravici skupnosti do zahteve posesti zapuščine osvobojenega in do njegovega dela, darov in uslug.
- Pogl. 73: O pisarjih, njihovi zaprisegi, da bodo vestno izpolnjevali svoje dolžnosti in o njihovem plačilu.
- Pogl. 74: O prepovedi srečanj in ustanavljanja združenj ali društev v ta namen in o plačilu kazni pri kršitvi tega predpisa.
- Pogl. 75: O prepovedi nakupa in zadrževanja blaga z namenom, da bi se prodajalo dražje, in o plačilu kazni pri kršitvi tega predpisa.
- Pogl. 76: O dolžnosti duumvirov, da naj v svojem uradnem letu vprašajo dekurione, ali je potrebno preveriti meje zemljišč in višino davkov, in o njihovi dolžnosti pridobiti glede tega dekret dekurionov.
- Pogl. 77: O dolžnosti duumvirov, da naj, brž ko je mogoče, vprašajo dekurione, koliko sredstev se lahko izda za verske praznike, za javne igre in pogostitve meščanov in dekurionov.
- Pogl. 78: O dolžnosti duumvirov, da naj vprašajo dekurione, katere posle naj se preda kateremu izmed javnih sužnjev.

Plošča IX

- Pogl. 79: O tem, koliko dekurionov mora biti prisotnih, ko se sprejema sklep o porabi in izdaji javnega denarja meščanov, in kako naj glasujejo.
- Pogl. 80: Denar, ki ga municipij po sklepu dekurionov najame v obliki posojila in je zaveden v korist meščanov, naj plačajo meščani.
- Pogl. 81: O razporeditvi mest za gledalce v gledališču, ki mora po sklepu dekurionov ostati enaka, kot je bila pred uvedbo zakona.
- Pogl. 82: Duumviri lahko gradijo ali popravljajo ceste, poti, rečne struge, jarke in kloake le na podlagi dekreta dekurionov in če se to opravi brez škode privatnim osebam.
- Pogl. 83: Če dekurioni sklenejo zgraditi stavbo ali obrambne naprave, potem so moški, starejši od 15 let ali mlajši od 60 let, vsako leto dolžni opraviti pet dni dela v ta namen, k čemur jih lahko pozovejo edili; škoda, ki jo pri tem utrpijo, mora biti nadomeščena iz skupne blagajne.
- Pogl. 84: O sodnih pristojnostih duumvirov in edilov: meja za spore, v katerih imajo jurisdikcijo, pristojnosti nastavitve in pooblastitve sodnika, arbitra ali rekuperatorjev, je 1.000 (za duumvire) oz. 200 (za edile) sestercijev.
- Pogl. 85: O dolžnosti duumvirov in edilov, da javno izpostavijo album tistega, ki upravlja provinco, in da naj v skladu z njim sodijo, začenjajo pravde, jih izvajajo in opravljajo.
- Pogl. 86: Duumviri morajo imenovati za sodnike v privatnih sporih toliko dekurionov in svobodnorodjenih meščanov, kot to določi provincialni namestnik, jih razvrstiti v tri dekurije in javno objaviti njihova imena.

Pogl. 87: Stranki v privatnem sporu, ki se ne moreta uskladiti glede osebe, ki bi bila postavljena za sodnika, lahko zavrnete dve od treh dekuri in od tretje, po določenem postopku, izmenoma vse predlagane osebe, dokler ne ostane samo ena, ki je potem imenovana za sodnika.

Plošča X

Pogl. 88: Če morajo biti v kakem sporu imenovani rekuperatorji (*recuperatores*) in se stranki o njih ne uskladita, potem jih lahko zavrnete toliko, da jih ostane še sedem, ki morajo potem biti imenovani za rekuperatorje.

Pogl. 89: Kadar vrednost predmeta spora znaša 1.000 sestercijev ali manj, morajo duumviri imenovati sodnika ali arbitra, rekuperatorje pa v sporih, v katerih so v Rimu, neodvisno od vrednosti spora, imenovani rekuperatorji.

Pogl. 90: Na katere dni mora duumvir dodeliti *intertium*, da bi se izognil plačilu kazni, in na katere dni ne sme zaradi počastitve cesarske hiše odrediti naroka, kot tudi o njegovi dolžnosti, da mora javno objaviti to uredbo, da bi se izognil kazni.

Pogl. 91: Kako naznaniti *intertium* sodniku in nasprotniku v procesu; predstavitev dneva naroka in prisega, da je preložen; izrek sodbe; kdaj pravda preide v škodo sodnika in spor ni več predmet sodnega postopka: ti postopki sledijo, tako kot v Rimu, predpisom zakona *lex Iulia* in sklepom senata, ki se nanašajo nanj.

Pogl. 92: Na katere dni duumviri ne smejo dovoliti obravnave pravde pred sodiščem, tudi če sodnik, arbiter, rekuperatorji ali stranke v sporu to želijo.

Pogl. 93: Pravo, ki velja za meščane flavijskega municipija Irni, je *ius civile* rimskih državljanov.

Pogl. 94: Tako kot velja ta zakon za meščane, tako velja tudi za (druge) prebivalce municipija.

Pogl. 95: Duumvir, ki bo predsedoval sodstvu, naj poskrbi za zapis zakona v bronaste plošče in za njegovo postavitev na najbolj obiskanem mestu tega municipija.

Pogl. 96: Kršitev zakona in izogibanje predpisom se kaznuje s plačilom kazni 100.000 sestercijev.

Pogl. 97: Nad osvobodenci, ki so po tem zakonu prejeli rimsko državljanstvo, ohranijo patroni, ki niso prejeli rimskega državljanstva, iste pravice kot prej; patroni, ki so prejeli rimske državljanske pravice, naj imajo nad osvobodenci iste pravice, kot bi jih imeli, če bi bili osvobodeni s strani rimskih državljanov.

Besedilo pisma cesarja Domicijana: poziv, da se v prihodnosti upošteva samo po zakonu predvidene oblike sklepanja zakonske zveze. Za pripravo zapisa v bronaste plošče (*inscriptio*) odgovorne osebe.

REKONSTRUKCIJA IN PREVOD *LEX IRNITANA*²⁸*Plošča II, stolpec B-C (?)*

[--,--]itutae / [---]me ac / [---] fili ne / [---]genui e / [--- i]ngenuus [---] /
 --- [---] is qui co / minu[---] / det[---] / ---

Plošča II, stolpec C (?)

<XVIII>

[R(ubrica). De iure et potestate Ilvirum. / Ilviri, qui in eo municipio ex edicto imp(eratoris) Vespasiani Caesaris / Aug(usti) imp(eratoris)ve T(iti) Caesaris Vespasiani Aug(usti) aut imp(eratoris) Caesaris Domiti/-ani Aug(usti) ante hanc legem creati sunt, et in eo Ilviratu nunc sunt, /⁵ ii Ilviri, ad eam diem, in quam creati sunt, quique ibi postea h(ac) l(ege) / Ilviri creati erunt, ad eam diem, in quam creati erunt, Ilviri municipii Flavi Irnitani / sunt. --- / --- habe]ndi consulen[di --- / --- habe]ndi consulendi co[--- /¹⁰ --- decurionum con]scriptorumve con[--- / ---]es municipum [--- / ---] municipii t+ne[--- / --- decurionum conscr]iptorumve [--- / --- muni]cipii sacram [religiosam --- /¹⁵ --- exigendi] erogandi vec[tigalia --- / --- municipes eius mu]nicipii eru[nt --- / -- municipes eius mu]nicipii erunt tu[nc --- / ---] tributa operav[e --- / --- muni]cipum eius mun[icipii --- /²⁰ --- r]ebus ita ut h(ac) l(ege) opor[et --- / --- rerum] prolotionem proin[de] / in [--- diebu]s praestituen[dis---]o / [--- comm]une municipum / [--- comm]une[s] tabulas /²⁵ [--- scr]ibas [u]nos / [--- / ---]nes / [--- s]ervos /³⁰ [---]sum[--- / ---] ab isdem / [--- q]uod non / [---]di dam-/[num dandi --- hi numm]os ius /³⁵ [potestasque ---] + le+++m ha-/[bere liceto eisque Ilviris servos communes] municipum eius / [municipii in eo municipio secum habere liceto dum] ne quit eorum om-/[nium quae s(upra) s(cripta) s(unt) adversus leges plebis scita s]enatus consulta / [edicta decreta constitutiones divi Aug(usti) Ti(beri)v]e Iuli Caesaris Aug(usti)-/⁴⁰ ve Claudi Caesaris Aug(usti), imp(eratoris)ve Galbae Ca]esaris Aug(usti) imp(eratoris)ve / [Vespasiani Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve Titi Cae]saris Vespasiani Aug(usti) / [imp(eratoris)ve Caesaris Domitiani Aug(usti) pontif(icis) m]ax(imi) p(atris) p(atriciae) fiat ius potestas-/[que esto].

28 Pri transkripciji in preverjanju latinskega besedila so bile v veliko pomoč odlične celostranske fotografije posameznih stolpcev v publikaciji Fernández Gómez in Del Amo, *La lex Irnitana*. Pri slovenjenju pravnih terminov sledimo delu J. Kranjca, *Rimsko pravo*, ki je po izvornosti uporabljenih formulacij za prevajanje rimskih pravnih besedil neprecenljiv in nepogrešljiv pripomoček. Zelo koristen slovar rimske pravne terminologije v angleškem jeziku je Berger, »Encyclopedic Dictionary«.

Pogl. 18

(Rubrika. O pravici in oblasti duumvirov. Duumvira, ki sta bila v tem municipiju imenovana po ediktu cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Cezarja Domicijana Avgusta in sedaj opravljata ta duumvirat, naj bosta duumvira do tistega dne, do katerega sta bila imenovana; in tisti, ki bodo tukaj pozneje po tem zakonu imenovani za duumvire, naj bodo duumviri flavijskega municipija Irni do tistega dne, do katerega bodo imenovani.) Imajo naj pravico in oblast sklicati dekurione ali konskripte, se z njimi posvetovati ... sveto, versko ... izterjati in zahtevati ... zahtevati in terjati od meščanov municipija ... davčne dajatve in opravljanje javnih del od meščanov tega municipija ... o stvareh, tako kot je to potrebno storiti po tem zakonu ... predložiti ... prestaviti ... skupno dobro meščanov ... arhiv ... pisarje ... enega ... dovoljeno imeti sužnje, ki so skupna last meščanov tega municipija ... V kolikor nič od omenjenega, kar je zgoraj zapisano, ni v nasprotju z zakoni, sklepi ljudske skupščine, sklepi senata, edikti, dekreti in konstitucijami Božanskega Avgusta, Tiberija Julija Cezarja Avgusta, cesarja Galbe Cezarja Avgusta, Tiberija Klavdija Cezarja Avgusta, cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta, cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta in cesarja Cezarja Domicijana Avgusta, najvišjega svečenika, očeta domovine, potem naj imajo za to pravico in oblast.

<XIX>

[R(ubrica). De iure et potestate aedilium.] // *Plošča III, stolpec A* // Aediles, qui in eo municipio ex edicto [i]mp(eratoris) Vespasiani Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve / T(iti) Caesaris Vespasiani Aug(usti) aut imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti) creati sunt / et in ea aedilitate nunc sunt, ii aediles, ad eam diem, [i]n quam creati sunt, / quique ibi postea h(ac) l(ege) aediles creati erunt, ad eam diem, in quam creati erunt /⁵ aediles municipii Flavii Irn[i]tani sunt, annonam aedes sacras loca / sacra religiosa oppidum vias vicus cloaca<s> balinea macellum pondera / mensuras exigendi aequandi, vigiliis cum res desiderabit exigendi, / et si quit praeter ea decuriones conscriptive aedilibus faciendum esse / censuerint eas res omnes curandi f[a]ciendi, item pignus capiendi a /¹⁰ municipibus incolisque in homines diesque singulos quod sit non plu-/ris quam HS (sestertium) X (milia) nummorum, item multam dicendi, damnum dandi eisdem / dumtaxat in homines diesque singulos HS (sestertium) V (milia) nummos ius potestatemque / habento. Eisque aedilibus, quique postea hac lege creati erunt, de is rebus / et inter eos, de quibus et inter quos du<u>mvirorum iurisdictio erit, at /¹⁵ [H]S (sestertium) CC iurisdictio iudicis recipereque datio addictio, [it]a ut h(ac) l(ege) / [l]icebit, esto. Eisque aedilibus servos communes municipum eius mu-/nicipii, qui is appareant, limocinctos habere liceto. Dum ne quit eorum / omnium, quae supra scripta sunt, adversus leges plebiscita senatusve / consulta edicta decreta constitutiones divi Aug(usti), [Ti(beri) I]uli Caesa-/²⁰ ris Aug(usti), imp(eratoris) Galbae Caesaris Aug(usti), Ti(beri) Claudii Caesaris Aug(usti), imp(eratoris) Vespasia-/ni Caesaris Aug(usti), imp(eratoris) Titi Caesaris Vespasiani Aug(usti), imp(eratoris) Caes(aris) Domitiani / Aug(usti), pontif(icis) max(im)i, p(atris) p(atriciae) fiat, [i]us potestasque esto.

Pogl. 19

(Rubrika. O pravici in oblasti edilov.) Edili, ki so bili v tem municipiju po ediktu cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Cezarja Domicijana Avgusta imenovani za edile in sedaj opravljajo to ediliteto, naj bodo edili do tistega dne, do katerega so bili imenovani, in tisti, ki bodo tukaj pozneje po tem zakonu imenovani za edile, naj bodo do tistega dne, do katerega bodo imenovani, edili flavijskega municipija Irni; imajo naj pravico in oblast za zagotavljanje preskrbe z žitom, za nadzor nad templji in posvečenimi kraji, za skrb za mesto, ceste, mestne okraje, kloake, kopališča in trge, za nadzor nad utežmi in merami, za vzpostavitev nočnih straž, kadar bo to potrebno, in če bodo dekurioni ali konskripti sklenili, da morajo edili narediti še karkoli poleg navedenega, potem naj imajo, da bi za vse te stvari lahko poskrbeli in jih naredili, pravico in oblast; prav tako za zaseg zastavljenih stvari pri meščanih in drugih prebivalcih, kadar njihova vrednost po osebi in na dan ne presega 10.000 sestercijev, prav tako naj imajo pravico proti njim izreči denarno kazen in jim naložiti plačilo globe, po osebi in na dan 5.000 sestercijev. Edili, ki bodo po tem zakonu imenovani pozneje, naj imajo pri teh zadevah in glede strank v sporu – kar bo sodilo pod jurisdikcijo duumvirov –, sodno oblast do vrednosti spora 200 sestercijev in pristojnosti imenovanja in potrditve sodnika in rekuperatorjev, tako kot bo to dovoljeno po tem zakonu. Edilom naj bo dovoljeno imeti s škrlatnim trakom opasane sužnje, ki so skupna last meščanov tega municipija, ki naj jim služijo. V kolikor nič od omenjenega, kar je zgoraj zapisano, ni v nasprotju z zakoni, sklepi ljudske skupščine, sklepi senata, edikti, dekreti in konstitucijami božanskega Avgusta, Tiberija Julija Cezarja Avgusta, cesarja Galbe Cezarja Avgusta, Tiberija Klavdija Cezarja Avgusta, cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta, cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta in cesarja Cezarja Domicijana Avgusta najvišjega svečenika, očeta domovine, potem naj imajo za to pravico in oblast.

<XX>

R(ubrica). De iure et potestate quaestorum. / Quaestores, qui ex edicto decreto iussu<v>e imp(eratoris) Caesaris Vespasiani Aug(usti) /²⁵ imp(eratoris) ve Ti[ti C]aesaris Vespasiani Aug(usti) aut imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti) an-/te hanc legem creati sunt {erunt} in ea quaestura sunt{o}, at eam diem, / at quam creati sunt quaestores, item qui h(ac) l(ege) creati erunt, at eam diem, / at quam creati erunt, quaestores sunt. Eisque pecuni<a>m communem / municipum ei[u]s municipii exigendi erogandi custodiendi atminis-/³⁰ trandi dispensandi arbitratu{m} Ilvirorum ius potestasque esto. Eis-/que servos communes municipum eius municipi, qui is appareant, / in eo municipio secum habere liceto. <Eisque,> dum ne quit eorum omnium, / quae s(upra) s(cripta) s(unt), adversus leges plebis scita [se]natus consulta edicta decre-/ta constitutiones divi Aug(usti) Ti(beri)ve Iu[li Caesaris Au]g(usti) Ti(beri)ve Claudi Caesaris /³⁵ Aug(usti) imp(eratoris)ve Galbae Caesaris Aug(usti) im[p(eratoris)ve Vespasia]ni Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)-/ve Titi Caesaris Vespasiani Aug(usti) imp(eratoris)[ve Caes(aris) Domi]tiani Aug(usti), pontif(icis) / max(imi), p(atris) p(atriciae) fiat, ius potestasque esto.

<XXI>

R(ubrica). Quae ad modum civitatem Romanam in eo municipio consequantur. / Qui ex senatoribus decurionibus conscriptisve municipii Flavi Irnita-/⁴⁰ ni magistratus, uti h(ac) l(ege) comprehensum est, creati sunt erunt, ii, cum eo / honore abierint, cum parentibus coniugibusque ac liberis, qui legitimis nuptis quaesiti in potestate parentum fuerunt, item nepotibus / ac neptibus filio natis, qui quaeve in potestate parentum fuerunt, / cives Romani sunt, dum ne plures cives Romani sint, quam quod /⁴⁵ ex h(ac) l(ege) magistratus creare oportet.

<XXII>

R(ubrica). Vt, qui civitatem Romanam consequentur, maneat in eorum-/dem manu mancipio potestate. / Qui quaeve ex h(ac) l(ege) exve ed[i]cto imp(eratoris) Caesaris Vespa[s]iani Aug(usti) imp(eratoris)ve T(iti) Caes(aris) / Vespasiani Aug(usti) aut imp(eratoris) [C]aesaris Domitiani Aug(usti), p(atris) p(atriciae), civitatem Roma-/⁵⁰ nam consecutus consecuta erit, is ea in eius, qui civis Romanus / h(ac) l(ege) factus erit, potestate manu mancipio, cuius esse deberet, si / civitate mutatus mutata non esset, esto itaque ius tutoris op-/tandi habeto, quod haberet si a cive Romano ortus orta neque ci-/⁵⁴ vitate mutatus mutata esset.

Pogl. 20

Rubrika. O pravici in oblasti kvestorjev. Kvestorji, ki so bili po ediktu, dekretu ali ukazu cesarja Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Cezarja Domicijana Avgusta imenovani pred tem zakonom in sedaj opravljajo to kvesturo, naj bodo kvestorji do tistega dne, do katerega so bili imenovani, prav tako naj bodo tisti, ki bodo po tem zakonu imenovani za kvestorje, kvestorji do tistega dne, do katerega bodo imenovani. Po presoji duumvirov naj imajo pravico in oblast za izterjavo, izplačila, varovanje, upravljanje in izdajanje skupnega denarja meščanov tega municipija. Dovoljeno naj jim bo imeti s sabo v tem municipiju sužnje, ki so skupna last meščanov tega municipija, ki naj jim služijo. V kolikor nič od tega, kar je zgoraj zapisano, ni v nasprotju z zakoni, sklepi ljudske skupščine, sklepi senata, edikti, dekreti in konstitucijami božanskega Avgusta, Tiberija Julija Cezarja Avgusta, Tiberija Klavdija Cezarja Avgusta ali cesarja Galbe Cezarja Avgusta ali cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Cezarja Domicijana Avgusta, najvišjega svečenika, očeta domovine, potem naj imajo za to pravico in oblast.

Pogl. 21

Rubrika. Na kakšen način lahko pridobijo rimsko državljanstvo v tem municipiju. Tisti izmed senatorjev, dekurionov ali konskriptov v flavijskem municipiju Irni, ki so bili ali bodo imenovani za magistrate, kot je (bilo) določeno s tem zakonom, naj takrat, ko bodo to službo (čas) opravili, prejmejo rimsko državljanstvo skupaj s starši, ženami in otroci, ki so bili rojeni v polnopravni zakonski zvezi in bodo pod oblastjo staršev, prav tako tudi vnuki in vnukinje, ki bodo rojeni sinu in bodo pod oblastjo staršev, dokler ne bo več oseb rimskih državljanov, kot mora biti po tem zakonu imenovanih magistratov.

Pogl. 22

Rubrika. Da naj tisti, ki bodo pridobili rimsko državljanstvo, ostanejo pod oblastjo istih oseb kot prej. Tisti ali tista, ki bo po tem zakonu ali po ediktu cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Cezarja Domicijana Avgusta, očeta domovine, prejel ali prejela rimsko državljanstvo, naj ostane pod oblastjo, *manus* ali *mancipium* tistega, ki bo postal rimski državljan po tem zakonu in v katerega oblasti, *manus* ali *mancipium*, bi on ali ona morala biti, če se njemu ali njej državljanstvo ne bi spremenilo, in naj imata pravico izbire varuha, ki bi jo imela, če bi bila rojena rimskemu državljanu in se jima državljanstvo ne bi spremenilo.

<XXIII>

R(ubrica). Ut, qui civitatem Romanam /⁵⁵ conseque{re}ntur, iura libertorum retineant. // *Plošča III, stolpec B* // Qui quaeve ex h(ac) l(ege) exve edicto imp(eratoris) Caesaris Vespasiani Aug(usti) imp(eratoris)ve Titi Cae-/saris Vespasiani Aug(usti) aut imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti) civitatem Roma-/nam consecutus consecuta erit, eis in libertos libertas suos suas / paternos paternasque, qui quaeve in civitatem Romanam non ve-/⁵ nerint, deque bonis eorum earum et is, quae libertatis causa impo-/sita sunt, idem ius eademque condicio esto, quae esset, si civitate / mutati mutatae non essent.

<XXIV>

R(ubrica). De praefecto imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti). / Si ei{i}us municipi decuriones conscriptive municipesve imp(eratori) Caes(ari) /¹⁰ Domitiano Aug(usto), p(atri) p(atriciae), du<u>mviratum communi nomine municipum / eius municipi detulerint, imp(erator)que Caesar Domitianus Aug(ustus), p(ater) p(atriciae), eum / duoviratum receperit et loco suo praefectum quem esse iusserit, / {i}is praefectus eo iure esto, quo esset, si eum Ilvirum ex h(ac) l(ege) solum / creari oportuisset isque ex h(ac) l(ege) solus duumvir iure dicundo cre-/¹⁵ atus esset.

<XXV>

R(ubrica). De iure praefecti qui a Ilviro relictus sit. / Ex Ilviris qui in eo municipio iure dicundo praerunt, uter pos[t]-/ea ex eo municipio proficisce{re}tur neque eo die in it municipi-/um esse se re{d}diturum arbitrabitur, quem praefectum muni-/²⁰ cipi{um} non minorem quam annorum XXXV ex decurionibus / conscriptisve relinquere volet, facito ut is iuret per / Iovem et divom Aug(ustum) et divom Claudium et divom Vespasia-/num Aug(ustum) e[t] divom Titum Augustum et genium imp(eratoris) Caesaris / Domitiani Au[g(usti)] deosque Penates, quae Ilvirum qui iure dicundo prae-/²⁵ erit hac lege [f]acere oporteat, se, dum praefectus erit, d(um) t(axat) qua[e] eo [t]empo-/re fieri possint, facturum neque adversus ea facturum scientem d(olo) m(alo); / et cum ita iur[a]verit, praefectum <e>um eius municipii relinquito. Et qui {qui} / ita praef(ectus) relictu[s] erit, donec in it municipium alteruter ex Ilvir[is] redieri[t], / in omnibus rebus id ius ea{e}que potestas esto, praeter quam de praefecto re-/³⁰ linquendo et de c[i]vitate Romana consequenda, quod ius quaeque potes-/tas h(ac) l(ege) Ilviris, qui iuri dicundo praesint, datur. Isque dum praefectus eri[t] / quotiensqu{a}e municipio egressus erit, ne plus quam singulis diebus / abesto.

Pogl. 23

Rubrika. Da naj tisti, ki bodo pridobili rimsko državljanstvo, ohranijo pravice nad osvobodenci. Tisti ali tista, ki bo po tem zakonu ali po ediktu cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Cezarja Domicijana Avgusta, očeta domovine, prejel ali prejela rimsko državljanstvo, naj ohrani nad svojimi osvobodenci in osvobojenkami, prav tako nad osvobodenci in osvobojenkami svojega očeta in svoje matere, ki ne bodo prejeli rimskega državljanstva, prav tako nad premoženjem osvobojenec in glede dolžnosti, ki so nastale ob osvoboditvi, isto pravico in oblast, kot bi ju imel, če ne bi spremenil državljanstva.

Pogl. 24

Rubrika. O prefetku cesarja Cezarja Domicijana Avgusta. Če bodo dekurioni ali konskripti ali meščani tega municipija v imenu meščanov tega municipija predali duumvirat cesarju Cezarju Domicijanu Avgustu, očetu domovine, in bo cesar Cezar Domicijan Avgust, oče domovine, ta duumvirat sprejel in nekomu ukazal, da naj bo prefekt namesto njega, potem naj ima ta prefekt isto pravico, kot bi jo imel, če bi bil po tem zakonu kot edini imenovan za duumvira, ki predseduje sodstvu.

Pogl. 25

Rubrika. O pravicah prefekta, ki naj ga nastavi duumvir (za čas svoje odsotnosti). Tisti od obeh duumvirov, ki bosta v tem municipiju predsedovala sodstvu, ki bo pozneje odpotoval iz municipija, naj takrat, ko bo presodil, da se isti dan še ne bo vrnil, poskrbi za to, da bo tisti, ki ga bo izmed dekurionov ali konskriptov, ki ne sme biti mlajši od 35 let, želel pustiti kot prefekta municipija, prisegel pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu, pri geniju cesarja Cezarja Domicijana, pri bogovih in Penatih, da bo takrat, ko bo prefekt, ravnal tako, kot mora ravnati duumvir, ki predseduje sodstvu, po tem zakonu, in da bo delal samo tisto, kar mora biti narejeno v tistem času in da ne bo s hudobnim naklepom ravnal proti temu zakonu. Ko bo tako prisegel, naj ga pusti kot prefekta tega municipija. Tisti, ki bo na tak način ostal v funkciji prefekta, naj ima, dokler se v ta municipij ne vrne en ali drugi duumvir, v vseh stvareh enake pravice in enako oblast, razen za nastavitev prefekta in podeljevanje rimskega državljanstva, za kar se po tem zakonu dodelijo pravice in oblast duumvirom, ki predsedujejo sodstvu. Dokler bo prefekt, naj nikoli, ko bo odšel iz municipija, ne izostane več kot en dan.

<XXVI>

R(ubrica). De iure iurando Iivirorum et aedilium et quaestorum. /³⁵ Iiviri qui in eo municipio iuri dicundo praerunt, item aediles qui in eo / municipio sunt, item quaestores qui in eo municipio sunt, eorum quis-/que in diebus quinque proximis post hanc legem datam; quique Iiviri / aediles quaestores{q}ve postea ex h(ac) l(ege) creati erunt, eorum quisque in / diebus quinque proximis, ex quo Iivir aedilis quaestor esse coepe-/⁴⁰ rit, priusquam decuriones conscriptive habeantur, iurato in con-/tione per Iovem et divom Aug(ustum) et divom Claudium et divom Vespasi-/anum Aug(ustum) et divom Titum Aug(ustum) et genium imp(eratoris) Caesaris Domitiani / Aug(usti) deosque Penates se, quodcumque ex h(ac) l(ege) exque re communi mu-/nicipum municipi Flavii Irnitani censeat, recte esse facturum, ne-/⁴⁵ que adversus h(anc) l(egem) remve communem municipum eius municipi fac-/[[turum scientem] d(olo) m(alo), quo[s]que prohibere possit prohibiturum, neque / aliter consilium initurum neque aliter datu<ru>m neque sententiam / dicturum, quam ut ex h(ac) l(ege) exque re communi municipum eius municipi / censeat fore. Qui ita non iuraverit, is HS (sestertium) X (milia) municipibus ei{i}us muni-/⁵⁰ cipi dare damnas esto, ei{i}us<que> pecuniae deque ea pecunia municipum / ei{i}us municipi qui volet, [c]uique per h(anc) l(egem) licebit, actio petitio persecutio / esto.

<XXVII>

R(ubrica). De intercessione Iivirorum et aedilium et quaestorum. / Qui Iiviri aut aediles aut quaestores ei{i}us municipi erunt, ii<s> Iiviris / inter se et cum aliquis alterutrum eorum aut utrumque ab ae-/⁵⁵ dile aedilibus aut quaestore quaestoribus appellait, item aedi-/libus inter se intercedendi, in triduo proximo quam appellatio // *Plošča III, stolpec C* // facta erit poteritque intercedi, quod adversus h(anc) l(egem) non fiat, et dum ne / amplius quam semel qui<s>que eorum in eadem re appelletur, ius potestas-/que esto, neve quis adversus ea quit, quam intercessum erit, facito.

<XXVIII>

R(ubrica). De ser{v}vis aput Iiviros manumittendis. /⁵ Si quis munic<ep>s municipi Flavii Irnitani, qui Latinus erit, aput Iivirum / iuri dicundo ei{i}us municipi, servum suum servamve suam ex servi-/tute{m} in libertatem manumiserit, liberum liberamve esse iusserit, / dum ne quis pupillus neve quae virgo mulierve sine tutoris auctoritate / quem quamve manumitt<a>t, liberum liberamve esse iubeat, qui /¹⁰ ita manumissus liber{um}ve esse iussus erit, liber est[o], quaeque ita ma-/numissa liberave esse ius[s]a erit, libera esto, uti qui optum<ae> iure La-/tini libertini liberi sunt erunt, dum {i}is qui minor XX annorum / erit ita manumittat, si causam manumittendi iustam esse is / numerus decurionum, per quem decreta h(ac) l(ege) facta rata sunt, censue-/¹⁵ rit.

Pogl. 26

Rubrika. O zaprilegi duumvirov, edilov in kvestorjev. Duumvira, ki v tem municipiju predsedujeta sodstvu, edili, ki so v službi v tem municipiju, prav tako kvestorji, ki so v službi v tem municipiju, vsak izmed njih (naj priseže) v petih dneh po izdaji tega zakona; prav tako tudi tisti, ki bodo za duumvire, edile ali kvestorje po tem zakonu imenovani pozneje; vsak izmed njih naj priseže na zboru (*contio*) v petih dneh od takrat, ko bo imenovan za duumvira, edila ali kvestorja, še preden se sestanejo dekurioni ali konskripti, pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu in pri geniju cesarja Cezarja Domicijana Avgusta, pri bogovih in Penatih, da bo delal tisto, za kar bo ocenil, da je prav, v skladu s tem zakonom in v dobro meščanov flavijskega municipija Irni, da ne bo zaradi hudobnega naklepa ravnal proti temu zakonu in proti blaginji tega municipija, da bo zaščitil tiste, ki jih lahko zaščiti, in da ne bo ravnal drugače ali izdal kakega predloga, kakor tiste, za katere bo menil, da so v skladu s tem zakonom in v blaginjo meščanov tega municipija. Tisti, ki ne bo prisegel na tak način, naj bo obsojen s kaznijo 10.000 sestercijev v korist meščanov tega municipija; za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, zahtevka in zasledovanja.

Pogl. 27

Rubrika. O intercesiji duumvirov, edilov in kvestorjev. Tisti, ki bodo duumviri, edili ali kvestorji tega municipija: ti duumviri naj imajo pravico in oblast do intercesije eden zoper drugega in prav tako, če se bo kdo pritožil pri enem od njiju ali pri obeh zoper enega ali več edilov, zoper kvestorja ali več kvestorjev; prav tako naj imajo edili pravico in oblast do intercesije eden proti drugemu znotraj naslednjih treh dni od dneva, ko bo uveljavljena pritožba; intercedirati bo možno proti temu, kar ni v nasprotju s tem zakonom, in v kolikor se nekdo pri katerem od njiju ne bo pritožil v isti zadevi več kot enkrat. Nihče naj ne stori ničesar proti temu potem, ko bo že uveljavljena intercesija.

Pogl. 28

Rubrika. O osvoboditvi sužnjev pred duumviri. Če bo kak meščan flavijskega municipija Irni, ki bo imel latinsko državljanstvo, pred duumvirom tega municipija, ki predseduje sodstvu, osvobodil svojega sužnja ali sužnjo ali ukazal, da naj bo svoboden ali svobodna, razen če je nedorasel ali če gre za neporočeno žensko ali poročeno žensko, ki nima soglasja svojega varuha, potem naj bo tisti, ki bo osvobojen ali bo ukazano, da naj bo osvobojen, svoboden in tista, ki bo osvobojena ali bo ukazano, da naj bo osvobojena, svobodna, tako kot so ali bodo polnopravno svobodni latinski osvobodenci. Tisti, ki bo star manj kot dvajset let, bo lahko osvobodil nekoga, če bo tisto število dekurionov, ki je po tem zakonu potrebno za potrditev dekretov, odločilo, da je razlog za osvoboditev zakonit.

<XXIX>

R(ubrica). De tutorum datione. / Quoi tutor non erit incertusve erit, si is eave municeps munici-/pi Flavi Irnitani erit, et pupillus pupillave non erit, et a Ilviro iure / dicundo ei{i}us municipi postulaverit, uti sibi tutorem det, eum quem / dari velit nominaverit, tum is, a quo ita postulatum erit, sive unum /²⁰ sive plures collegas habebit, de omnium collegarum sententia, qui / tum in eo municipio intrave fines ei{i}us municipi erit, causa cognita, / si ei videbitur, eum qui nominatus erit tutorem dato. Sive is eave, cui- / ius nomine ita postulabitur, pupillus pupillave erit, sive is, a quo pos-/tulatum erit, collegam non habebit, collegave eius in eo municipio /²⁵ intrave fines ei{i}us municipi nemo erit, tum is, a quo ita postulatum / erit, causa cognita, in diebus X proximis, ex decreto decurionum, quod / cum duae partes decurionum non minus adfuerint, factum erit, eum, / qui nominatus erit, quo ne a iusto tutore tutela abeat, ei tuto-/rem dato. Qui tutor h(ac) l(ege) datus erit, is ei, cui datus erit, quo ne a iusto /³⁰ tutore tutela {h}abeat, tam iustus tutor esto, quam si is civis Romanus / et adgnatus proximus civi Romano tutor esset.

<XXX>

R(ubrica). Decurionum conscriptorumve constitutio. / Qui senatores prove senatoribus, decuriones conscriptive prove de-/curionibus conscriptisve fuerunt in municipio Flavio Irnitano<o>, /³⁵ quique postea ex h(ac) l(ege) lecti sublective erunt in numero decurionum / conscriptorumve, qui eorum omnium ex hac lege decuriones con-/scriptive esse debebunt, decuriones conscriptive municipi Flavi Irni-/tani sunt, uti qui optimo iure optumaque lege cuiusque municipi / Latini decuriones conscripti{s}ve sunt.

Pogl. 29

Rubrika. O dodelitvi varuhov. Kdor ne bo imel varuha ali če bo negotovo, ali ga ima, če bo meščan flavijskega municipija Irni in ne bo nedorasel ali nedorasla in bo od duumvira tega municipija, ki predseduje sodstvu, zahteval, da naj mu dodeli varuha in bo imenoval tistega, katerega bo želel, da se mu ga dodeli, potem naj mu tisti, od katerega se bo to zahtevalo, ki bo imel enega ali več kolegov, s soglasjem vseh, ki bodo takrat v tem municipiju in znotraj meja tega municipija, po preučitvi primera, tistega, ki bo imenovan, če se mu bo zdel primeren, dodeli za varuha. Če je tisti ali tista, ki bo imenovan, nedorasel ali nedorasla ali če tisti, od katerega se bo zahtevala dodelitev, takrat v mestu ne bo imel nobenega kolega ali če ne bo nobeden znotraj meja municipija, potem naj ta, od katerega se bo to zahtevalo, po preučitvi primera, v roku desetih naslednjih dni po dekretu dekurionov, pri čemer jih mora ob glasovanju biti prisotnih vsaj dve tretjini ne manj, tistega, ki bo imenovan, zato da ne bo zakonsko upravičeni varuh prikrajšan varuštva, njemu dodeli za varuha. Kdor bo dodeljen za varuha po tem zakonu, naj bo tistemu, kateremu bo dodeljen za varuha, zato da ne bo zakonsko upravičeni varuh prikrajšan varuštva, na tak način zakonsko upravičeni varuh, tako kot če bi bil rimski državljani ali najbližji agnatski sorodnik²⁹ varuh rimskega državljan.

Pogl. 30

Rubrika. Pravni položaj dekurionov ali konskriptov. Tisti, ki so bili senatorji ali namesto senatorjev, ali dekurioni ali konskripti ali namesto dekurionov ali konskriptov v flavijskem municipiju Irni, kot tudi tisti, ki bodo pozneje po tem zakonu izvoljeni ali naknadno izvoljeni za dekurione ali konskripte: tisti izmed njih, ki bodo morali biti po tem zakonu dekurioni ali konskripti, naj bodo dekurioni ali konskripti v flavijskem municipiju Irni, tako kot tisti, ki so dekurioni ali konskripti po najboljšem pravu in po najboljšem zakonu kakega latinskega municipija.

29 Sorodnik po moški liniji.

<XXXI>

^{/40} R(ubrica). De convocandis edicto decurionibus at sublegendos decuriones. / Quo anno pauciores in eo municipio decuriones conscriptive quam / LXIII, quod ante h(anc) l(egem) rogatam iure more ei{i}us municipi fuerunt, nisi si eo / anno iam erit facta decurionum conscriptorumve lectio sublec-^{/45} tio, qui eo anno duumviri i(ure) d(icundo) praeerunt{i}, ambo alterve eorum pri-/mo quoque tempore, uti quod recte factum esse velint, ad decuri-/ones conscriptosve, cum eorum partes non minus quam duae ter-/tiae aderunt, referto, quo die placeat legi sublegi substituive eos, / quibus allectis ad numerum decurionum conscriptorumve ^{/50} in eo municipio decuriones conscriptive futuri sint LXIII, quod an-/te h(anc) l(egem) rogatam iure more ei{i}us municipi fuerunt. Quique, cum ad / eos de ea re relatum erit primo quoque tempore diem ei rei, dum ne / ex his diebus, per quos, ut res in eo municipio prolatae sint, futurum / erit quive dies propter venerationem domus Augustae festi feria-^{/55} rumve numero erunt, neve eum quicquam XXX (triginta) dies ab eo die, quo de / e(a) r(e) decerneretur, futurum erit, proximum quemque, quo die ius fie-/ri poterit, ab eo XXX (trigesimo) die destina{n}to, de quo die maior pars eorum / censuerit. Ilviri ambo alterve eorum primo quoque tempore f<ac>ito / [ita] uti eo die decuriones conscriptive quicumque per aetatem ...

(*Plošča IV ni ohranjena*)

Plošča V, stolpec A

<XXXIX>

... adversus h(anc) l(egem) non fiat, referto. Eisque qui, ut de ea re refer<r>etur, postu-/laverint, priusquam sententiam interrogare incipiat, dicendi, item, si / quis contra dicere volet, dicendi ei de ea re potestatem facito; utique h(ac) l(ege) / oportebit, sententias interrogato. Quodque maior pars decurionum ^{/5} conscriptorumve de ea re censuerit, pronuntiato, idque uti fiat facito / curatoque. Si qua praeter ea erunt, de quibus ad decuriones referendum / esse pro re publica Ilviro eius municipii videbitur, quominus de / is, uti h(ac) l(ege) licebit, at decuriones referat, h(ac) l(ege) nihilum rogatur.

Pogl. 31

Rubrika. O sklicu dekurionov z ediktom k nadomestnim volitvam dekurionov. V letu, v katerem bo v tem municipiju manj kot 63 dekurionov ali konskriptov, kar je bilo v skladu s pravom in običaji tega municipija že pred potrditvijo tega zakona,³⁰ razen če bodo v tistem letu volitve ali nadomestne volitve dekurionov ali konskriptov, naj duumvira, ki bosta tisto leto predsedovala sodstvu, oba ali eden izmed njiju, ob prvi priložnosti, ki se jima zdi primerna, dekurionom ali konskriptom, če jih bo prisotnih ne manj kot dve tretjini, postavita vprašanje, na kateri dan se jim zdi primerno, da bi izvedli volitve ali nadomestne volitve, da bo število dekurionov ali konskriptov tega municipija spet 63, kot je to bilo že pred potrditvijo tega zakona v skladu s pravom in običaji tega municipija. In ko se bo o tej zadevi njim postavilo vprašanje, potem mora v najzgodnejšem možnem terminu določiti dan za to zadevo, s tem da to ne sme biti eden tistih dni, ko ni dovoljeno izvajati javnih poslov v tem municipiju ali eden tistih dni, ki se zaradi počastitve cesarske hiše štejejo k praznikom ali k prostim dnevom in tudi ne znotraj 30 dni od dne, ko je bil sprejet sklep o tej zadevi, in naj določi najbližji dan, ko se lahko opravlja javne posle, po tridesetih dneh od tistega dne, za katerega se je odločila večina dekurionov. Duumvira, oba ali eden izmed njiju, morata na prvi možen termin izvesti volitve, s tem da na ta dan dekurioni ali konskripti ali kdorkoli z ozirom na starost ...

Pogl. 39

... naj, da se to ne bi zgodilo v nasprotju s tem zakonom, predloži v presajo. Tistim, ki bodo zahtevali, da naj se o tej zadevi sprejme sklep, mora, preden se bo začelo spraševati o glasovih, tudi če bo kdo želel temu nasprotovati, dati priložnost govoriti o tej zadevi; kot je to potrebno po tem zakonu, naj vpraša glede glasov. Kar bo sklenila večina dekurionov ali konskriptov v tej zadevi, naj javno objavi, tako stori in poskrbi, da se to izpelje. Če bo razen tega kaj, o čemer bi se duumviru tega municipija zdelo potrebno vprašati dekurione, v korist skupnosti, potem ta zakon ne bo prepovedoval, da bi se o tem, če bo to v skladu s tem zakonom, vprašalo dekurione.

³⁰ Na komicijih.

<XL>

R(ubrica). Quo ordine sententiae interrogentur. /¹⁰ Qui decuriones conscriptosve hac lege habebit, is, dum ne quit in / ea re faciat adversus leges senatus consulta edicta decretave divi / Augusti Ti(beri)ve Iulii Caesaris Augusti Ti(beri)ve Claudii Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve / Galbae Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve Vespasiani Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve Titi Cae-/saris Vespasiani Aug(usti) imp(eratoris)ve Caesaris Domitiani Aug(usti) pontificis max(imi) /¹⁵ p(atris) p(atriciae) adversusve h(anc) l(egem), <uti h(ac) l(eg)e> licebit, {at} decuriones primos sententiam interro-/gato, ut quisque in suo ordine plurimos liberos iustis nuptis quae-/sitos habebit, aut in ea causa erit, essetve si civis Romanus esset, ut / proinde sit ac si tum liberos habeat. Si duo pluresve in eadem cau-/sa erunt, liberosve non habebunt neque ius liberorum, ut supra /²⁰ scriptum est, tum eos primos sententiam interrogato, qui Ilviri fuerint, / uti quisque prior fuerit, tum ex ceteris uti quisque primus in / decuriones conscriptosve lectus erit.

<XLI>

R(ubrica). De decurionum decretis recitandis et in tabulas municipii referendis. / ²⁵ Quod decurionum conscriptorumve decretum in eo municipio <hac lege> fac-/tum erit, it is, qui fecerit, collegave eius quive eorum alterius utri-/us vice fungitur palam in decurionibus conscriptisve eo die, quo / factum erit, recitato. Si eo die recitatum non erit, cum proxime de-/curiones conscriptive habebuntur, priusquam de ulla re agatur, /³⁰ recitato, aut si is, quo referente it decretum factum erit, desierit esse / Ilvir, is tum qui tum Ilvir erit recitato. Itque tum in tabulas com-/munes municipum eius municipii, ita uti recitatum atprobatum-/que erit, referto in diebus X proximis.

<XLII>

R(ubrica). Si qua decreta decurionum tolli oportebit, quae ad modum /³⁵ tollantur. Quod decurionum conscriptorumve decretum in eo municipio hac / lege factum erit, de eo decreto tollendo perducendo inritove facien-/do ne quis at decuriones conscriptosve referto, nisi cum eorum non / minus quam duae tertiae partes aterunt. Cum ita relatum erit, si ex / ⁴⁰ is, qui ita fuerint, non minus quam tres quartae partes it tolli / perducere inritumve fieri oportere censuerint, it inritum esto. Is-/que, qui de e(a) re rettulerit, collegave eius praefectusve hac lege no-/minatus relictusve, coram decurionibus conscriptisve, ut perduca-/tur inritum sit fiat, facito.

Pogl. 40

Rubrika. Po kakšnem vrstnem redu naj se vpraša o glasovih. Kdor skliče skupščino dekurionov ali konskriptov po tem zakonu, naj, dokler ne dela pri tem ničesar proti zakonom, sklepom senata, ediktom in dekretom božanskega Avgusta, Tiberija Julija Cezarja Avgusta, Tiberija Klavdija Cezarja Avgusta, cesarja Galbe Cezarja Avgusta, cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta, cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta in cesarja Cezarja Domicijana Avgusta, najvišjega svečenika, očeta domovine, ali proti temu zakonu, kot bo to s tem zakonom dovoljeno, vpraša glede glasovanja dekurione, in sicer kot prvega tistega znotraj njegovega reda, ki bo imel največ otrok v veljavni zakonski zvezi ali bo v takem položaju ali bi bil, če bi bil rimski državljan in če bi potem imel otroke. Če sta dva ali jih je več v istem položaju ali če nimajo nobenih otrok in tudi ne *ius liberorum*, kot prej omenjeno, potem naj kot prve vpraša glede glasov tiste, ki so že bili duumviri, (in sicer) najprej tistega, ki je to bil prej, potem pa izmed ostalih tistega, ki je kot prvi bil izvoljen med dekurione ali konskripte.

Pogl. 41

Rubrika. O branju dekretov dekurionov in o njihovem zapisu v arhiv municipija. Vsak dekret dekurionov ali konskriptov, ki bo sprejet v tem municipiju po tem zakonu, naj tisti (duumvir), ki ga je predlagal, ali njegov kolega ali tisti, ki nastopa namesto katerega od njiju, javno prebere pred dekurioni ali konskripti na tisti dan, ko bo sprejet. Če ne bo prebran na tisti dan, naj ga prebere naslednjič, ko se zberejo dekurioni ali konskripti in preden se bo obravnavala katerakoli druga zadeva, in če bo tisti, na katerega predlog bo dekret sprejet, prenehal opravljati službo duumvira, potem naj ga prebere tisti, ki bo takrat duumvir. V naslednjih desetih dneh naj se dekret zapiše v arhiv meščanov tega municipija v taki obliki, kot bo prebran in potrjen.

Pogl. 42

Rubrika. Če je potrebno razveljaviti dekrete dekurionov, na kakšen način naj se jih razveljavi. Dekreta dekurionov ali konskriptov, ki bo sprejet v tem municipiju po tem zakonu, naj nihče ne predloži dekurionom ali konskriptom v odpravo, izbris ali razveljavitev, razen če jih je prisotnih ne manj kot dve tretjini. Če bo na tak način predložen preklic in če jih od prisotnih ne manj kot tri četrtnine sklene, da mora biti dekret odpravljen, izbrisan in razveljavljen, potem naj bo razveljaven. Tisti, ki bo o tej zadevi predložil zahtevek ali njegov kolega ali prefekt, ki je bil imenovan in nastavljen po tem zakonu, naj vpričo dekurionov ali konskriptov poskrbi za to, da se ta dekret izbriše, odpravi in razveljavi ali da se bo to zgodilo.

<XLIII>

^{/45} R(ubrica). Ne dimittantur aut avocentur decuriones. / Cum Ilvir decuriones conscriptos{q}ve in eo municipio habebit h(ac) l(ege) / convocatos, conlega eius eos ne dimittito neve in alium locum / <a>vocato nisi dimissos ab eo qui prior convocaverit.

<XLIV>

R(ubrica). De decurionibus distribuendis in tres decurias quae legationi-
/50 bus invicem fungantur. / Ilviri, qui in eo municipio post ha<n>c lege<m>
primi erunt, item qui quo-/que anno, quo novam distributionem eorum, qui
ex hac lege / // *Plošča V, stolpec B* // munere legationum obeu{a}ndarum fun-
gantur, fieri oportebit, / iure dicundo praeerunt, ambo alterve primo quoque
tempore decu-/riones conscriptosve, qui minores quam LX annorum erunt, /
quam maxime aequaliter in tres decurias distribuito, earumq(ue) /5 decuria-
rum quique in is erunt sortitionem facito, quo ordine / quaeque decuria et quo
ordine ii qui in quaque decuria erunt mu-/nere legationis fungantur. Quoque
ordine sorte exierunt decu-/riae quique in is erunt, eo ordine deinde in or-
bem, donec alia dis-/tributio ex h(ac) l(ege) fiat, munus legationis obeunto.

<XLV>

^{/10} R(ubrica). De legatis mittendis excusationibusque accipiendis. / Cum
legatum unum pluresve rei communis municipum municipi / Flavi Irnitani
causa aliquo mitti opus erit, tum Ilvir qui iure dicun-/do praeerit de legatis
mittendis at decuriones conscriptosve refer-/to. Cum ita relatum erit, quod
legatos quoque quamque in re<m> mit-/15 tendos decuriones conscriptive
censuerint, tot legatos eo in eamq(ue) / rem mittito legato{s}que eos, qui tum
munere legationis vice sua / fungi debebunt, dum ne quem mittat legat{um}ve,
qui tum aut proxi-/mo anno in eo municipio Ilvir aedilis quaestorve sit fu-
erit, neque / Ilviratus acti aedilitatis quaesturaeve actae rationem reddiderit
/20 et adprobaverit decurionibus conscriptisve eius municipii, qui-/ve pecu-
niam, quae communis municipum eius municipii esset, penes / se habuerit,
quive rationes negotiave communia municipum eius / municipi gesserit trac-
taverit, neque dum eam pecuniam rettule-/rit in commune municipum eius
municipi, rationesve reddiderit <et> /25 adprobaverit decurionibus conscrip-
tisve, cui<ve> quibusve de iis / rebus accipiendis cognoscendis ex d(ecreto)
d(ecurionum) conscriptorumve, quod decre-/tum factum erit cum eorum
partes non minus quam duae tertiae ad-/essent, negotium datum erit, nisi uter
eorum quis mittatur lege-/tur omnium decurionum conscriptorumve non mi-
nus quam duae /30 tertiae partes censuerint.

Pogl. 43

Rubrika. Da dekurioni ne smejo biti razpuščeni. Če duumvir skliče sejo dekurionov ali konskriptov v tem municipiju v skladu s tem zakonom, potem naj jih njegov kolega ne razpusti ali sklicuje na drugem kraju, razen če jih razpusti tisti, ki jih je sklical prvi.

Pogl. 44

Rubrika. O razdelitvi dekurionov v tri dekurije, ki naj izmenoma prevzemajo odposlanstva. Duumvira, ki bosta v tem municipiju po tem zakonu prva in tista dva, ki bosta v tistem letu, v katerem mora biti opravljena nova razdelitev tistih, ki po tem zakonu morajo prevzeti breme odposlanstva, predsedovala sodstvu, naj oba ali eden izmed njiju, takoj ko bo to mogoče, dekurione ali konskripte, ki so mlajši od 60 let, čimbolj enakomerno porazdelita v tri dekurije in izvedeta žreb teh dekurij in tistih, ki bodo v teh dekurijah, in tako določita, po kakšnem vrstnem redu morajo dekurije in tisti, ki bodo v njih, prevzemati breme odposlanstev. Dekurije in tisti, ki bodo v njih, morajo krožno prevzeti breme odposlanstev po takšnem vrstnem redu, kot bodo izžrebane, dokler se po tem zakonu ne bo izvedla nova razdelitev.

Pogl. 45

Rubrika. O pošiljanju poslancev in sprejemanju opravičil. Ko bo potrebno zaradi javnega dobra meščanov flavijskega municipija Irni poslati nekam enega ali več poslancev, takrat naj duumvir, ki bo predsedoval sodstvu, predloži zadevo o pošiljanju poslancev dekurionom v odločanje. Ko bo tako postavljen zahtevek in ko bodo dekurioni ali konskripti odločili, da se mora poslati poslance, kam in koliko, naj potem v tej zadevi tja pošlje poslance, ki izmenoma nosijo čast odposlanstva, s predpostavko, da (duumvir) ne bo poslal in ime-noval za poslanca nekoga, ki je takrat ali v preteklem letu bil v tem municipiju duumvir, edil ali kvestor in ni predložil poročila o opravljenem duumviratu, ediliteti ali kvesturi, ki bi ga dekurioni ali konskripti tega municipija lahko potrdili, ali nekoga, ki nima pri sebi denarja iz skupne blagajne meščanov tega municipija, ali nekoga, ki je skrbel za denar ali skupne posle meščanov tega municipija in denarja ni oddal v skupno blagajno meščanov tega municipija ali ni predložil obračuna, ki bi ga dekurioni ali konskripti tega municipija lahko potrdili, ali nekoga, ki ni predlagal ene ali več oseb, ki bi jim bila lahko zaupana naloga te stvari prevzeti in preveriti. Z dekretom dekurionov ali konskriptov bo to sklenjeno, če jih bo prisotnih ne manj kot dve tretjini in če jih bo izmed vseh dekurionov ali konskriptov ne manj kot dve tretjini odločilo, koga se pošlje kot poslanca.

Qui hac lege legatus erit, is, nisi ei{*i*}us excu-/sationem decuriones conscrip-
 tive acceperint, aut iuraverit coram / decurionibus conscriptisve per Iovem et
 divom Aug(ustum) et divom Clau-/ dium {Augustum et divum Claudium} et
 divum Vespasianum Aug(ustum) / et divum Titum Aug(ustum) et genium
 imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti) deosq[ue] /³⁵ Penatis se annorum
 LX maiorve esse aut sibi morbum causam esse quo-/minus eam legatio-
 nem obire possit, eam legationem obito, aut vi-/carium arbitrato decurionum
 conscriptorumve ex eo ordine / dato qui eam legationem obeat, dum ne eum
 det qui eius le-/gationis munus suo nomine obire debeat. Qui ita neque lega-
 tio-/ ⁴⁰ onem obierit sciens d(olo) m(alo) neque vicarium ex hac lege dede-
 rit, qui pro / se eam legationem obeat, neque iuraverit, ut s(upra) s(criptum)
 est, neque excusatio-/nem suam decurionibus conscriptisve atprobaverit,
 HS (sestertium) XX m(ilia) nummorum / municipibus eius municipii d(are)
 d(amnas) esto, eiusque pecuniae de-/que ea pecunia municipi{i} eius municipii
 qui volet, cuique per /⁴⁵ hanc legem licebit, actio petitio persecutio esto.

<XLVI>

R(ubrica). Quantum legatis detur. / Legatis singulis diariorum nomi-
 ne IIvir tantum dato, quantum / dandum esse decurion{es} conscripti{s}ve
 censuerint.

<XLVII>

R(ubrica). De eo qui non ex decreto decurionum legatione func-/⁵⁰ tus
 erit. / Ne quis legatus adversus mandata decurionum conscriptorumve // *Plo-*
šča V, stolpec C // facito neve dicito neve d(olum) m(alum) adhibeto, quo quit
 adversus man-/data decurionum conscriptorumve fiat, quove tardius per-/
 agetur renuntietur<ve> legatio. Qui adversus ea fecerit sciens d(olo) m(alo),
 / quanti ea res erit in qua adversus ea quid factum erit, tantum /⁵ d(amnas)
 esto dare, eiusque pecuniae deque ea pecunia municipi ei- /{*i*}us municipi qui
 volet, cui<que> per h(anc) l(egem) licebit, actio petitio perse-/cutio esto.

Kdor bo po tem zakonu poslanec, mora, če njegovega opravičila dekurioni ali konskripti ne bodo sprejeli ali če on pred dekurioni ali konskripti ne bo prisegel pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju Avgustu, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu, geniju cesarja Domicijana Avgusta in pri penatih, da je starejši od 60 let ali da je neka bolezen vzrok, da ne more prevzeti odposlanstva, prevzeti odposlanstvo ali določiti po presoji dekurionov ali konskriptov primernega namestnika iz njihovih vrst, ki bo prevzel odposlanstvo, s predpostavko, da ne bo izbral nekoga, ki mora odposlanstvo prevzeti v svojem imenu. Kdor v teh okoliščinah zaradi hudobnega naklepa ne bo prevzel poslanstva, ne bo določil namestnika v skladu s tem zakonom, ki bi zanj prevzel to poslanstvo, ne bo prisegel tako, kot je zapisano zgoraj, in tudi ne bo dostavil opravičila, ki bi ga dekurioni ali konskripti lahko sprejeli, naj plača 20.000 sestercijev meščanom tega municipija. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, terjatve in zasledovanja.

Pogl. 46

Rubrika. Koliko naj se plača poslancem. Posamičnim poslancem naj duumvir za dnevne stroške plača toliko, kolikor bodo sklenili dekurioni ali konskripti, da je potrebno plačati.

Pogl. 47

Rubrika. O nekom, ki ni opravil poslanstva v skladu z dekretom dekurionov. Noben poslanec naj ne stori, govori ali z zvijačno prevaro ukrene ničesar v nasprotju z naročili (*mandata*) dekurionov ali konskriptov, zaradi česar bi bilo kaj storjeno v nasprotju z naročili dekurionov ali konskriptov, in nič takega, zaradi česar bi bilo poslanstvo opravljeno ali poročilo predstavljeno kasneje. Kdor bo zaradi hudobnega naklepa ravnal v nasprotju s tem, naj bo kaznovan s plačilom tolikšne kazni, kolikor znaša škoda v tej zadevi, v kateri se je tako ravnalo. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, terjatve in zasledovanja.

<XLVIII>

R(ubrica). Qui ne conducant emantve neve socii sint cum publi-/ca locabuntur venibunt. /¹⁰ Quaecumque publica ultroque tributa aliaeve quae res in mu-/nicipio Flavio Irnitano locabuntur venibun<t>ve, ne quis II-/vir neve aedilis neve quaestor neve cui{i}us<que> eorum filius <neve> nepos / neve pater <neve> av{v}os neve frater neve scriba neve apparitor ea-/rum quam rem conducito emitove, neve in earum qua re soci-/¹⁵ us esto, neve ex earum qua re ob earum<ve> quam rem eove no-/mine partem capito, neve aliut quit facito sc(iens) d(olo) m(alo), quo quid ex / earum qua re ob earumve quam rem eove nomine postea at eum / perveniat. Si quis adversus ea quit fecerit, is, quanti quaeque / earum res erit, quam adversus ea fecerit, quanti ea res erit, t(antam) p(ecuniam) /²⁰ et alterum tantum in publicum municipibus municipii / Flavi Irnitani d(are) d(amnas) esto, ei{i}usque pecuniae deque ea pecunia municipi <municipii> Flavi Irnitani qui volet, cuique per h(anc) l(egem) / licebit, actio petitio persecutio esto.

<XLIX>

R(ubrica). De rebus proferendis. /²⁵ Duumviri qui in eo municipio nunc sunt quive postea / erunt ad decuriones conscriptosve primo quoque tempore ambo / alterve referunt, per quos dies res prolatas intra suum honorem / messis vindemiae causa placeat esse. Per quos dies decuriones con-/scriptive decreverint res prolatas placere esse, dum ne amplius /³⁰ quam bis neve pluribus quam bis XXX diebus uno anno res prola-/tas {sunto} placere esse decreverant, per eos dies de quibus it decre-/verint, res prolatae sunt. Duumviri ambo alterve, cum de ea re / decurionum conscriptorumve decretum factum erit, primo / quoque tempore res prolatas per eos dies fore edicito. Perque eos /³⁵ dies duumviri decuriones conscriptosve ne cogunto, comitia / ne habento, ius ne dicunto nisi si de is rebus, de quibus Romae / messis vindemiaeve causa rebus prolatis ius dici solet; res iu-/dicari per eos dies, nisi inter omnes, quos inter it iudicium er-/it, et iudicem recipitatoresve eorum conveniet, ne sinun-/⁴⁰ to; itque eos dies vadimonia fieri nisi de iis rebus de qui-/bus Romae messis vindemiaeve causa rebus prolatis ius di-/ci solet, ne sinunto; item de ceteris, nisi in eos dies qui prox-/sumi futuri erunt post eos dies qui tum rerum prolatarum / erunt, fieri ne sinunto; neve quis iudex recipitatorve ali-/⁴⁵ ter per eos dies ca[us]am cognoscito iudicato.

Pogl. 48

Rubrika. Kdo ne sme najemati, kupiti ali biti udeležen v združenjih, ko se javna lastnina oddaja v zakup ali prodaja. Ko se bo neko javno zemljišče, davki ali drugo skupno premoženje v flavijskem municipiju Irni oddajalo v zakup ali prodajalo, naj ne bo pri tem udeležen nobeden izmed duumvirov, edilov ali kvestorjev niti kateri od njihovih sinov, vnukov, očetov, starih očetov, bratov, pisarjev ali pomočnikov, da bi kaj od tega najel ali kupil niti da bi bil udeležen kot družbenik niti naj ne pridobi deleža iz kakega posla te vrste ali zaradi kakega posla te vrste ali z ozirom na posel te vrste niti naj zaradi hudobnega naklepa ne stori karkoli drugega, s čemer bi iz posla te vrste ali zaradi posla te vrste ali z ozirom na posel te vrste pozneje kaj pripadlo njemu. Če bo kdo ravnal v nasprotju s tem, potem naj toliko in kar bo ta posel, ki se ga je proti tem pravilom lotil, navrgel in še enkrat toliko, vplača v skupno blagajno meščanov flavijskega municipija Irni. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, terjatve in zasledovanja.

Pogl. 49

Rubrika. O preložitvi javnih poslov. Duumvira, ki sta v tej službi v tem municipiju sedaj ali bosta pozneje, oba ali eden izmed njiju, naj v najkrajšem možnem času predložita v odločitev dekurionom ali konskriptom, za katere dneve med njuno magistraturo želita, da se bo preložilo javne posle zaradi žetve in trgatve. Za dneve, za katere bodo dekurioni ali konskripti sklenili, da se bo preložilo javne posle, za te dneve, za katere se bodo odločili, naj bodo javni posli preloženi, s tem, da ne sme biti sklenjeno, da bi v enem letu več kot dvakrat za 30 dni preložili javne posle. Duumvira, oba ali eden izmed njiju, morata, če bo v tej zadevi sprejet dekret dekurionov ali konskriptov, v najkrajšem možnem času javno objaviti: da naj se za te dni, ki so bili sprejeti, preloži javne posle, da naj na te dni duumvira ne sklicujeta dekurionov ali konskriptov, da naj ne sklicujeta komicijev, da naj ne sodita, tudi če gre za take zadeve, o katerih se ponavadi v Rimu sodi, čeprav so zaradi žetve ali trgatve javni posli prestavljeni, da naj duumvira ne dopustita, da bi se izrekale sodbe v sporih na te dni, tudi če o tem pri tistih, med katerimi se sodi, in sodnikom ali rekuperatorji obstaja soglasje, (dalje) da naj ne dopustita, da bi se na te dni sklepale varščine (*vadimonia*), tudi če gre za take spore, v katerih se v Rimu ponavadi sodi, čeprav so zaradi žetve ali trgatve javni posli prestavljeni, da naj ne dopustita, da bi se v drugih zadevah sklepale varščine, tudi če bo šlo za dneve, ki bodo sledili dnevom določenim za preložene javne posle, in da naj se noben sodnik ali rekuperator na drugačen način na te dneve ne seznanja s kako zadevo in ne izreka sodbe.

<L>

R(ubrica). Ut Ilvir(i) iuri dicundo curias d(um) t(axat) XI constituent. / Ilviri iuri dicundo, qui primum in municipio Flavio Irni-/tano e[run]t, in diebus LXXXX proximis, quibus hac lege in / it municipium perlata erit, curanto uti arbitrato maio-/⁵⁰ ris partis decurionum, cum duae partes non minus decu-/rionum ad[er]unt, curiae constituentur, dum ne amplius...

(*Plošča VI ni ohranjena; sledijo poglavja lex Malacitana*)

(Lex Malacitana; *stolpec A*)

[R(ubrica). De nominatione candidatorum. / Si ad quem diem professionem] fieri oportebit, nullius nomine aut / pauciorum, quam tot quod creati oportebit, professio facta erit, sive ex his, / quorum nomine pr[o]fessio facta erit, /⁵ pauciores erunt quorum h(ac) l(ege) comitiis ra-/tionem habere oporteat, quam tot <quot> cre-/ari oportebit, tum is qui comitia ha-/bere debet proscrito, ita u(t) d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossint), / tot nomina eorum, quibus per h(anc) l(egem) /¹⁰ eum honorem petere licebit, quod de-/ runt ad eum numerum, ad quem crea-/ri ex h(ac) l(ege) oportebit. Qui ita proscripti / erunt ii, si volent, aput eum, qui ea co-/mitia habiturus erit, singuli singu-/¹⁵ los ei{i}usdem condicion<i>s nominato, / ique item, qui tum ab is nominati erunt, si / volent, singuli singulos aput eun-/dem ea{n}demque conditione nomina-/ to; isque, aput quem ea nominatio fac-/²⁰ ta erit, eorum omnium nomina proponito, ita {ut} u(t) d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossint) deque is om-/nibus item comitia habeto, perinde /ac si eorum quoque nomine ex h(ac) l(ege) de / petendo honore professio facta esset /²⁵ intra praestitutum diem petereque eum honorem sua sponte c<o>epissent ne-/que eo proposito destitissent.

(Lex Malacitana) LII

R(ubrica). De comitiis habendis. / Ex Ilviris qui nunc sunt, item ex is, qui /³⁰ deinceps in eo municipio Ilviri erunt, / uter maior natu erit, aut si ei causa qu-/ae inciderit q(uo) m(inus) comitia habere pos-/sit, tum alter ex his comitia Ilvir(is), item / aedilibus, item quaestoribus rogandis /³⁵ subrogandis h(ac) l(ege) habeto; utique ea dis-/tributione curiarum, de qua supra con-/prehensum est, suffragia ferri debe-/bunt, ita per tabellam ferantur facito. / Quique ita creati erunt, ii annum unum /⁴⁰ aut, si in alterius locum creati erunt, / reliqua parte ei{i}us anni in eo honore / sunto, quem suffragis erunt consecuti.

(Lex Malacitana) LIII

R(ubrica). In qua curia incolae suffragia / ferant. /⁴⁵ Quicumque in eo municipio comitia Ilviris, / item aedilibus, item quaestoribus rogan/dis habebit, ex curiis sorte ducito unam, / in qua incolae, qui cives R(omani) Latinive cives / erunt, suffragio ferant, eisque in ea cu-/⁵⁰ ria suffragi latio est.

Pogl. 50

Rubrika. Da duumvira, ki predsedujeta sodstvu, lahko vzpostavita največ 11 kurij. Duumvira, ki predsedujeta sodstvu, ki bosta prva v flavijskem municipiju Irni opravljala to službo, naj v prvih 90 dneh po uvedbi tega zakona v tem municipiju poskrbita za to, da po razsodbi večine dekurionov, če jih ni prisotnih manj kot dve tretjini, vzpostavita kurije, dokler jih ni več kot...

(Lex Malacitana) Pogl. 51

Rubrika. O imenovanju (designaciji) kandidatov. Če bo potrebno do določenega dne imenovati kandidate in ne bo imenovan nobeden ali jih bo imenovanih manj, kot bi bilo potrebno, ali jih bo med tistimi, ki so bili imenovani, manj, kot bi se jih po tem zakonu lahko upoštevalo na komicijih in kot bi jih bilo potrebno izvoliti, takrat naj tisti, ki bo moral izvesti komicije, javno objavi imena tistih, tako da se jih bo dalo s tal pravilno prebrati, katerim bo po tem zakonu dovoljeno potegovati se za javne službe, in sicer toliko, kolikor jih bo manjkalo do tistega števila, kolikor jih bo moralo biti imenovanih po tem zakonu. Tisti, katerih imena bodo na tak način javno objavljena, naj, če to želijo, pri tistem, ki bo izvedel komicije, imenujejo druge posameznike pod enakimi pogoji. Prav tako naj tisti, ki bodo imenovani z njihove strani, če to želijo, imenujejo vsak po enega pri istem pod enakimi pogoji; tisti, pri katerem bo izvedeno to imenovanje, naj javno objavi imena vseh teh tako, da se jih bo dalo s tal pravilno prebrati in za njih naj izvede komicije, kot če bi bilo njihovo imenovanje po tem zakonu za potegovanje za javno službo izvedeno v predvidenem roku in bi se za to službo začeli potegovati po lastni volji in ne bi bili za to določeni.

(Lex Malacitana) Pogl. 52

Rubrika. O izvedbi komicjev. Izmed duumvirov, ki sta sedaj, in izmed tistih, ki bodo v tem municipiju duumviri pozneje, naj tisti, ki bo starejši, ali, če kateremu okoliščine preprečujejo izvesti komicije, potem tisti drugi, izvede komicije za izvolitev in naknadno izvolitev edilov in kvestorjev po tem zakonu; glasovi naj bodo oddani po tisti razdelitvi kurij, o kateri je zapisano zgoraj; poskrbi naj za to, da bodo glasovi oddani z glasovalnimi ploščicami. Tisti, ki bodo na tak način izvoljeni, naj ostanejo v tej službi, ki so jo dobili z izvolitvijo, eno leto, ali, če so izvoljeni namesto drugega, za preostali del tistega leta.

(Lex Malacitana) Pogl. 53

Rubrika. V kateri kuriji morajo glasovati drugi prebivalci mesta (*incolae*). Kdorkoli bo v tem municipiju izvedel volitve duumvirov, edilov in kvestorjev, naj izmed kurij z žrebom izbere eno, v kateri bodo glasovali prebivalci, ki so rimski ali latinski državljani; glasovanje naj se izpelje v tej kuriji.

(Lex Malacitana) LIV

R(ubrica). Quorum comitis rationem habe-/ri oporteat. / Qui comitia habere debet, is primum Ilvir(os) / qui iure dicundo praesi<n> ex eo genere in-/⁵⁵genuorum hominum, de quo h(ac) l(ege) cau-/tum comprehensumque est, deinde proximo quoque tempore aediles, item quaesto-/res ex eo genere ingenuorum hominum, / de quo h(ac) l(ege) cautum comprehensumque est, /⁶⁰ creando<s> curato; dum ne cui{i}us comi-/tis rationem habeat, qui Ilviratum pe-/tet {et}, qui minor annorum XXV erit quive / intra quinquennium in eo honore / fueri{n}; item qui aedilitatem quaesturam-/⁶⁵ ve petet, qui minor quam annor(um) XXV erit; / quive in earum qua causa erit, propter / // *lex Malacitana, stolpec B* // quam, si c(ivis) R(omanus) esset, in numero decurionum conscriptorumve eum esse non lice-/ret.

(Lex Malacitana) LV

R(ubrica). De suffragio ferendo. / Qui comitia ex h(ac) l(ege) habebit, is municipales cu-/⁵ riatim ad suffragium ferendum voca-/to ita ut uno vocatu omnes curias in / suffragium vocet, eaeque singulae in / singulis consaeptis suffragium per ta-/bellam ferant. Itemque curato, ut ad cis-/¹⁰ tam cui{i}usque curiae ex municipibus / ei{i}us municipi terni sint, qui ei{i}us cu-/riae non sint, qui suffragia custodiant, / diribeant, et uti ante quam id faciant qu-/isque eorum iurent se rationem suffra-/¹⁵ giorum fide bona habiturum relaturum-/que. Neve prohibito, q(uo) m(inus) et qui hono-/rem petent singulos custodes ad singu-/las cistas ponant. Iique custodes ab eo / qui comitia habebit, item ab his positi / ²⁰ qui honorem petent, in ea curia quis-/que eorum suffragium fert, ad cui{i}us cu-/riae cistam custos positus erit, eorumque / suffragia perinde iusta rataque sun-/to ac si in sua quisque curia suffragium /²⁵ tulisset.

(Lex Malacitana) LVI

R(ubrica). Quid de his fieri oporteat, qui / suffragiorum numero pares erunt. / Is qui ea comitia habebit, uti quisque curiae / cui{i}us plura quam alii suffragia habuerit, / ita priorem ceteris eum pro ea curia /³⁰ factum creatumque esse renuntiat[o], / donec is numerus, ad quem creari oportebit, expletus sit. Qua{m} in curia totidem / suffragia duo pluresve habuerint, maritum quive maritorum numero erit /³⁵ caelibis liberos non habenti, qui maritorum numero non erit; habentem liberos non habenti; plures liberos habentem pau<c>iores habenti praeferto priorem-/que <re>nuntiatio ita, ut bini liberi post no-/⁴⁰ men inpositum aut singuli puberes amis-/si <vi>rive potentes amissae pro singulis / sospitibus numerentur. Si duo pluresve totidem suffragia habebunt et ei{i}usdem / condicionis erunt, nomina eorum in /⁴⁵ sortem coicito, et uti <c>ui{i}usque nomen sor-/ti ductum erit, ita eum priorem alis renunti-/at<o>.

(Lex Malacitana) Pogl. 54

Rubrika. Kdo je lahko izvoljen na komicijih. Tisti, ki bo moral izvesti komicije, naj poskrbi za to, da bosta najprej izbrana duumvira, ki predsedujeta sodstvu, izmed tistih svobodno rojenih, kot je to določeno in zapisano v tem zakonu, potem, takoj ko bo mogoče, edili, potem kvestorji izmed tistih svobodno rojenih, kot je to določeno in zapisano v tem zakonu, s tem da naj na komicijih ne bo upoštevan tisti, ki se poteguje za duumvirat in je mlajši od 25 let ali je v zadnjih petih letih opravljal to službo; prav tako ne tisti, ki se poteguje za ediliteto ali kvesturo in je mlajši od 25 let, in tisti, ki bi bil v takem položaju, da mu, če bil bil rimski državlján, ne bi bilo dovoljeno biti eden od dekurionov ali konskriptov.

(Lex Malacitana) Pogl. 55

Rubrika. O glasovanju. Kdor bo po tem zakonu izvedel komicije, naj po kurijah pozove meščane k oddaji glasov, tako da bo z enim pozivom pozval vse kurije hkrati in tako, da naj v posameznih ograjenih volilnih prostorih posamezne kurije glasujejo z volilnimi ploščicami. Poleg tega naj poskrbi, da bodo pri volilni posodi katerekoli od teh kurij prisotni po trije meščani, ki ne pripadajo tej kuriji, ki bodo nadzorovali oddajo glasov in jih prešteli; vsak izmed njih naj pred tem priseže, da bo skrbno nadzoroval izvedbo glasovanja in o njem poročal. Ta (ki bo izvedel komicije) naj ne prepreči, da bi tisti, ki se bodo potegovali za javno službo, postavili svojega nadzornika (kustoda) pri vsaki volilni posodi. Nadzorniki, ki bodo postavljeni s strani tistega, ki bo izvedel glasovanje, in s strani tistih, ki se bodo potegovali za kako službo, vsak od njih naj odda glas v tisti kuriji, v kateri bo postavljen kot nadzornik pri volilni posodi. Tudi njihovi glasovi naj se štejejo za upravičene in veljavne, kot če bi vsak glasoval v svoji kuriji.

(Lex Malacitana) Pogl. 56

Rubrika. Kaj je treba storiti glede tistih, ki so izenačeni po številu glasov. Tisti, ki bo izvajal komicije, naj takrat, ko dobi nekdo več glasov svoje kurije kot drugi, javno razglasi, da je bil ta pred drugimi izbran v svoji kuriji in da je izvoljen, dokler ne bo izpolnjeno tisto število, kolikor jih bo potrebno izvoliti. Ko bosta imela dva ali več v neki kuriji isto število glasov, naj da prednost poročenemu ali tistemu, ki se prišteva k poročenim, pred neporočenim, kot tudi tistemu, ki ima otroke, pred tistim, ki jih nima, in tistemu, ki ima več otrok, pred tistim, ki jih ima manj, in ga mora razglasiti kot prvega; s tem da naj se po dva otroka, ki sta umrla potem, ko jima je že bilo dodeljeno ime, ali da se vsak mladoletni ali odrasli sin ali vsaka odrasla hčerka, ki so umrli, štejejo kot posamezni zdrav otrok. Če bosta imela dva ali če jih bo imelo več isto število glasov in bodo v istem položaju, naj njihova imena preda žrebu in ko je ime nekoga izbrano z žrebom, naj ga razglasi kot prvega pred ostalimi.

(Lex Malacitana) LVII

R(ubrica). De sortitione curiarum et is qui cu-/riarum numero par{t}es erunt. / Qui comitia h(ac) l(ege) habebit, is relatis omnium /⁵⁰ curiarum tabulis nomina curiarum in sortem / coicito, singularumque curiarum no-/mina sorte ducito, et ut cui{i}usque curiae / nomen sorte exierit, quos ea curia fecerit, / pronuntiari iubeto; et uti quisque prior /⁵⁵ maiorem partem numeri curiarum con-/fecerit, eum, cum h(ac) l(ege) iuraverit caverit-/que de pecunia communi, factum crea-/tumque renuntiato, donec tot magistra-/tus sint quod h(ac) l(ege) creari oportebit. Si toti-/⁶⁰ dem curias duo pluresve habebunt, / uti supra comprehensum est de is qui / suffragiorum numero pares essent, ita / de is qui totidem curias habebunt fa-/cito, eademque ratione priorem quem-/⁶⁵ que creatum esse renuntiato.

(Lex Malacitana) LVIII

R(ubrica). Ne quid fiat, quo minus comitia ha-/beantur. / Ne quis intercedito neve quit aliut fa- / cito, quo minus in eo mun<i>cipio h(ac) l(ege) /⁷⁰ comitia habeantur perficiantur. / Qui aliter adversus<ve> ea fecerit sciens / // *lex Malacitana, stolpec C // d(olo) m(alo)*, is in res singulas HS (sestertium) X(milia) mu-/nicipibus munic[i]pii Flavi Malacitani / d(are) d(amnas) e(sto), ei{i}usque pecuniae deque ea pecun(ia) / municipi eius municipii qui volet, cuique /⁵ per h(anc) l(egem) licebit, actio petitio persecutio esto.

(Lex Malacitana / Lex Irnitana) LIX

R(ubrica). De iure iurando eorum, qui maiorem / partem numeri curiarum explever<n>t. / Qui ea comitia habebit, uti quisque eorum, / qui Iiviratum / // *sledi besedilo lex Irnitana, plošča VII, stolpec A // aedilitatem quaesturam* ve petet, maiorem partem numeri cu-/riarum expleverit, priusquam [eu]m factum creatumque renun-/tiet, ius iurandum adigito in contione palam per Iovem et div-/om Augustum et divom Claudium et divom Vesp(asianum) Aug(ustum) et divom T(itum) Aug(ustum) et ge-/⁵ nium imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti) [de]osque Penates eum quae / ex h(ac) l(ege) facere oportebit facturum, neque adversus h(anc) l(egem) fecis-/se aut facturum esse scien<tem> d(olo) malo.

(Lex Malacitana) Pogl. 57

Rubrika. O žrebu kurij in tistih, ki so po številu kurij izenačeni. Tisti, ki bo po tem zakonu izvedel komicije, naj potem, ko bodo oddane volilne ploščice vseh kurij, preda imena žrebu in naj izžreba imena posameznih kurij in ko bo ena kurija izžrebana, naj odredi, da bodo javno razglašeni tisti, ki so bili izvoljeni v tej kuriji. Ko bo nekdo izmed njih prvi dobil večji delež števila kurij, naj tisti, ki izvaja komicije, potem ko bo ta, ki se poteguje, prisegel po tem zakonu in glede javnega denarja izkazal verodostojnost, javno objavi, da je bil imenovan in izvoljen, dokler ne bo izbrano toliko magistratov, kolikor jih mora biti po tem zakonu. Če bosta imela dva ali če jih bo imelo več isto število kurij, naj on, kot je zgoraj zapisano, glede tistih, ki imajo isto število glasov, ravna enako in naj objavi, da je bil kot prvi izvoljen ta, katerega ime je bilo izžrebano.

(Lex Malacitana) Pogl. 58

Rubrika. Da naj se ne stori ničesar, da ne bi bili izvedeni komiciji. Nihče ne sme ugovarjati ali storiti karkoli drugega, zaradi česar v tem municipiju po tem zakonu ne bi bili sklicani in izpeljani komiciji. Kdor bo zaradi hudobnega naklepa ravnal drugače ali proti temu, naj bo v vsakem posamičnem primeru obsojen na plačilo kazni 10.000 sestercijev meščanom flavijskega municipija Malake. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, zahtevka in zasledovanja.

(Lex Malacitana / Lex Irnitana) Pogl. 59

Rubrika. O prisegi tistih, ki dosežejo večje število kurij. Tisti, ki bo izvajal komicije, naj takrat, ko bo eden izmed tistih, ki se potegujejo za duumvirat, (*sledi besedilo lex Irnitana*) ediliteto ali kvesturo, dosegel večje število kurij, in preden bo javno objavil, da je zmagal in bil izvoljen, poskrbi za to, da bo na zboru (*contio*) prisegel pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu, pri geniju cesarja Domicijana Avgusta in pri Penatih, da bo delal tisto, kar mora po tem zakonu in da ne bo ravnal v nasprotju s tem zakonom ali s hudobnim naklepom.

<LX>

R(ubrica). Ut de pecunia communi municipum caveatur ab his, qui / du<u>mviratum quaesturamve pete<n>t. /¹⁰ Qui in eo municipio du<u>mviratum quaesturamve petent / qui{s}que propter ea, quod pauciorum nomine quam oportet-/ret professio facta esset, nominatim in eam condicionem re-/diguntur, ut de is quoque suffragium ex h(ac) l(ege) ferri oportet/at, quisquis eorum, quo die comitia habebuntur, ante qu-/¹⁵ am suffragium feratur arbitrato eius qui ea comitia ha-/bebit praedes in commune municipum dato pecuniam com-/munem eorum, quam in honore suo tractaveri{n}t, salvam /is fore. Si de e(a) r(e) is praedibus minus cautum esse videbitur, / praedia subsignato arbitrato eiusdem. Isque ab is praedes prae-/²⁰ diaque s(ine) d(olo) m(alo) accipito, quoad recte cautum sit, uti quod recte / factum esse volet. Per quem eorum, de quibus du<u>mvirorum qu-/aestorum{q}ve comitiis suffragium ferri oportebit, steterit, / quo minus recte caveatur, eius is qui comitia habebit ra-/tionem ne habeto.

<LXI>

²⁵ R(ubrica). De patrono [co]optando. / Ne quis patronum public{a}e municipibus municipi Flavi Irnitani / cooptato patrociniūve c{i}ui deferto, nisi ex maioris par-/tis decurionum decreto, quod decretum factum erit, cum / duae partes non minus decurionum adfuerint et iurati /³⁰ per tabellam sententiam tulerint. Qui aliter adversusve / ea patronum public{a}e municipibus municipi Flavi Irni-/tani cooptaveri{n}t patrociniūve cui detulerit, is HS (ses-tertium) X (milia) in pub-/licum municipibus municipi Flavi Irnitani d(are) d(amnas) e(sto), isque, qui / adversus h(anc) l(egem) patronus cooptatus cuive patrociniū dela-/³⁵ tum erit, ne magis ob eam rem patronus municipum mu-/nicipi Flavi Irnitani esto.

<LXII>

R(ubrica). Ne quis aedificia, quae restitutus non erit, de-/struat. / Ne quis in oppido municipi Flavi Irnitani quaeque ei oppido /⁴⁰ continentia aedificia erunt, aedificium de<t>egito destrui-/to demoliundumve curato, nisi <de> decurionum conscriptorum-/ve sententia{m}, cum maior pars eorum adfuerit, quod res-/titutus intra proximum annum non erit. Qui adversus / ea fecerit, is quanti ea res erit, t(antam) p(ecuniam) municipibus municipi Flavi /⁴⁵ Irnitani <d(are) d(amnas)>³¹ esto, eiusque pecuniae deque / ea pecunia municipi eius municipi qui volet, cuique per h(anc) l(egem) li-/cebit, actio petitio persecutio esto.

31 *decreto decurionum* na plošči je očitno napačna dopolnitev okrajšave (DD) na predlogi.

Pogl. 60

Rubrika. Da naj tisti, ki se potegujejo za duumvirat ali kvesturo, skrbijo za skupno blagajno meščanov municipija. Tisti, ki se bodo v tem mucipiju potegovali za duumvirat ali kvesturo, in tisti, ki bodo v ta položaj imenovani zato, ker jih bo manj, kot bi bilo potrebno in bodo z imenovanjem prišli v ta položaj (tistih, ki se potegujejo), tako da je o njih prav tako potrebno glasovati po tem zakonu, vsak izmed njih naj na dan, ko bodo izvedeni komiciji, preden se bo glasovalo, po presoji tistega, ki bo izvajal te komicije, za skupno dobro meščanov da jamstvo v denarju, zato da bo skupna blagajna meščanov, ki jo bo upravljal v času službe, varna. Če se bo izkazalo, da je v tej zadevi z jamstvom zagotovljeno premalo varnosti, naj ta (ki se poteguje) po presoji iste osebe da v najem zemljišča. Tisti, ki izvaja komicije, naj od njih prejme jamstvo in v najem zemljišča brez zvičajne prevare, tako da bo skupna blagajna primerno zavarovana. Če se bo za katerega izmed tistih, o katerih se bo na komicijih moralo glasovati pri volitvah duumvirorv ali kvestorjev, izkazalo, da ni zagotovil dovolj varstva, naj ga tisti, ki izvaja komicije, pri volitvah ne upošteva.

Pogl. 61

Rubrika. O kooptaciji patrona. Nihče naj v imenu skupnosti meščanov flavijskega municipija Irni ne kooptira patrona ali prenese patronat na nekoga, razen če je bil sprejet dekret z večino dekurionov, ko sta bili prisotni ne manj kot dve tretjini dekurionov in so, potem ko so zaprisegli, glasovali z glasovalnimi ploščicami. Kdor bo ravnal drugače ali v nasprotju s tem in bo kooptiral patrona v imenu meščanov flavijskega municipija Irni ali patronat v imenu skupnosti prenesel na nekoga drugega, naj bo obsojen na plačilo 10.000 sestercijev v javno blagajno flavijskega municipija Irni. Tisti, ki bo v nasprotju s tem zakonom kooptiran za patrona ali mu bo predan patronat, naj zaradi tega ne bo patron meščanov flavijskega municipija Irni.

Pogl. 62

Rubrika. Da naj nihče ne podre stavbe, ki je ne bo imel namena obnoviti. Nihče naj v flavijskem mucipiju Irni in tam, kjer stavbe mejijo na mesto, ne odstrani strehe, podre ali poskrbi za rušenje kake stavbe, razen po sklepu dekurionov ali konskriptov, ki bo sprejet takrat, ko jih bo prisotnih večina, če ne bo imel namena, da bi jo ponovno zgradil v roku enega leta. Kdor ravna v nasprotju s tem, naj bo obsojen na plačilo tolikšne vsote, kolikor ta zadeva znaša, meščanom flavijskega municipija Irni. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, zahtevka in zasledovanja.

Plošča VII, stolpec B

<LXIII>

R(ubrica). De locationibus legibusque locationum pro-/ponendis et in tabulas municipi referendis. Qui Ilvir iure dicundo praerit, vectigalia ultroque / tributa, sive quid aliud communi nomine municipi-^{/5} pum eius municipi locari oportebit, locato. Quasque lo-/cationes fecerit quasque leges dixerit, et quanti quit / locatum sit et qui praedes accepti sint quaeque praedia / subdita subsignata obligatae sint quique praedi-/orum cognitores accepti sint, in tabulas communes mu-^{/10} nicipum eius municipi referantur facito et proposita / habeto per omne reliquum tempus honoris sui, ita ut / d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossint), quo loco decuriones conscriptive proponenda / esse censuerint.

<LXIV>

R(ubrica). De obligatione praedum et praediorum cognito-^{/15}rumque. / Qui{s}cumque in municipio Flavio Irnitan<o> in commu-/ ne municipum eius municipi praedes facti sunt erunt, / quaeque praedia accepta sunt erunt, quisque eorum / praediorum cognitores facti sunt erunt, ii omnes^{/20} et quae cui<us>que eorum tum <sunt> erunt, cum praes cogni-/torve factus es{se}t erit, quaeque postea esse, cum ii ob-/ligati essent, coeperunt coeperint, qui eorum soluti li-/beratique non sunt non erunt aut non s(ine) d(olo) m(alo) sunt / erunt, eaque omnia, quae eorum soluta liberataq(ue)^{/25} non sunt non erunt aut non s(ine) d(olo) m(alo) sunt erunt, in com-/mune municipum eius municipi item obligati ob-/ligataque sunt, ut ii eave populo R(omano) obligati obliga-/ta<v>e essent, si apud eos, qui Romae aerario praessent, ii / praedes iique cognitores facti eaque praedia subdi-/³⁰ta subsignata obligatae essent. Eosque praedes eaq(ue) / praedia eosque cognitores, si quit eorum, in qu<a>e /cognitores facti <sunt> erunt, ita non erit, qui quaeve so-/luti liberati soluta liberataque non sunt non / erunt aut non sine d(olo) m(alo) sunt erunt, duumviris, qui ibi^{/35} i(ure) d(icundo) praerunt, ambo- bus alterive eorum, ex decurionum / conscriptorumve decreto, quod decre- tum cum eo-/ rum partes tertiae non minus quam duae adessent / factum erit, vendere legemque eis vendendis dicere / ius potestasque esto; dum eam legem is rebus venden-^{/40}dis dica<n>t, quam legem eos, qui Romae aera- rio prae-/erunt, e lege praediatrica praedibus praedisque ven-/dendis dicere oportet, aut si lege praediatrica empto-/rem non invenerint, quam legem in va<c>uum ven-/ dendis dicere oporteret; et dum ita legem dicant, uti^{/45} pecunia{m} in foro municipi Flav{v}i Irnitani sufferat-[/]tur luatur solvatur. Quaeque lex ita dicta erit, iusta / rataque esto.

Pogl. 63

Rubrika. O prepustitvi v zakup, o javni objavi zakupnih pogodb in o njihovem vpisu v arhiv municipija. Tisti, ki bo kot duumvir predsedoval sodstvu, naj prepusti v zakup dajatve, davke in vse ostalo, kar bo v imenu skupnosti potrebno prepustiti v zakup. Zakupne pogodbe, ki jih bo sklenil, določbe v pogodbah, ki jih bo sklenil, za koliko je kaj bilo prepuščeno v zakup, kakšna jamstva so bila sprejeta, katera zemljišča so bila dodana, sprejeta kot jamstvo in obremenjena, kateri kognitorji za zemljišča so bili sprejeti, vse to naj da zapisati v javni arhiv meščanov municipija in naj za celotno preostalo obdobje svoje službe javno izobesi tako, da se bo dalo s tal pravilno prebrati, na tistem mestu, ki so ga za javno objavo določili dekurioni ali konskripti.

Pogl. 64

Rubrika. O odgovornosti porokov, o zastavljenih zemljiščih in o kognitorjih (zastopnikih). Tisti, ki so bili ali bodo v flavijskem municipiju Irni nastavljeni za poroke skupnega premoženja meščanov tega municipija in zemljišča, ki so bila sprejeta kot jamstvo ali bodo sprejeta, in tisti, ki so bili nastavljeni za kognitorje nad temi zemljišči ali bodo: vsi ti in tisto, kar je vsakemu izmed njih lastno ali bo lastno, ko bodo nastavljeni za poroka ali kognitorja, in zemljišča, ki so potem, ko so bile te osebe že zadolžene, že pripadala ali bodo pripadala njim pozneje in tistim izmed njih, ki niso ali ne bodo razrešeni poročstva in osvobojeni ali niso zaradi zvijačne prevare razrešeni poročstva ali ne bodo, ti (poroki in kognitorji) naj bodo zadolženi za skupno premoženje meščanov tega municipija in vsa zemljišča naj bodo primerna za jamstvo, tako kot so tudi te osebe bile zadolžene in ta zemljišča primerna za jamstvo rimskemu ljudstvu, če so bili pri tistih, ki v Rimu načeljujejo državni blagajni, zadolženi kot poroki in kognitorji in so bila zemljišča podvržena jamstvu, zastavljena ali obremenjena. Kar zadeva te poroke, ta zemljišča in te kognitorje: če kaj od tega, za kar so bili določeni kognitorji, ne ustreza uredbi in ti (poroki in kognitorji) niso bili razrešeni poročstva in prosti in ne bodo prosti ali so ali bodo z zvijačno prevaro razrešeni poročstva in prosti, potem naj imata duumvira, ki predsedujeta sodstvu, oba ali eden izmed njiju, po dekretu dekurionov ali konskriptov, ki je bil sprejet, ko jih je bilo prisotnih ne manj kot dve tretjini, pravico in oblast prodati in določiti pogoje za prodajo teh dobrin; pogoje za prodajo naj določita na enak način kot tisti, ki v Rimu nadzorujejo državno blagajno; po zakonu o prodaji zemljišč naj določita pogoje porokom in za prodajo zemljišč, ki so bila sprejeta kot jamstvo, ali če po zakonu o prodaji zemljišč, ki so bila zastavljena državi, ne bosta našla kupca, naj določita prodajo zemljišča brez teh pogojev, tako da določita samo, da naj bo denar zbran, izročen in plačan na forumu flavijskega municipija Irni. Tako določeni pogoji naj bodo utemeljeni in naj veljajo.

Plošča VII, stolpec C

<LXV>

R(ubrica). Ut ius dicatur e lege dicta praedibus et praedis ven-/dendis. / Quos praedes quaeque praedia quosque cognitores IIviri / municipi Flavi Irnitani hac lege vendiderint, de iis /⁵ quicumque i(ure) d(icundo) praerit, ad quem d(e) e(a) r(e) in ius aditum erit, ita ius / dicito iudiciaque dato, uti eius, qui eos praedes cognitores ea / praedia mercati erunt, praedesque socii heredesque eorum / iique, ad eos eae res pertinebit, de is rebus agere easque res pete-/re persequi recte possint.

<LXVI>

R(ubrica). De multa, quae dicta erit. /¹⁰ Multas in eo municipio ab duumviris praefectove dictas, / item ab aedilibus quas aediles dixisse se aput duumviros ambo alterumve ex his professi erunt, du<u>mvir(i), qui i(ure) d(icundo) / praerunt, in tabulas communes municipum eius municipi / pi referri iube<n>to. S[i] is, cui ea multa dicta erit, aut nomine /¹⁵ eius alius postulabit, ut de ea ad decuriones conscriptos-/ve referatur, de ea decurionum conscriptorumve iudicium esto. Quaeque multae non erunt iniustae a decurionibus conscriptisve iudicatae, eas multas IIviri in / publicum municipum eius municipi redigunto.

<LXVII>

R(ubrica). De pecunia communi municipum deque rationibus / eorundem. / At quem pecunia communis municipum eius municipi / pervenerit, <is> heresve eius isve at quem ea res pertine-/bit, in diebus XXX proximis, quibus ea pecunia ad eum /²⁵ pervenerit, in publicum municipum eius municipi eam / referto. Quique rationes communes negotiumve quot / commune municipum eius municipi gesserit trac-/taverit, is heresve eius isve ad quem ea res pertinebit, / in diebus XXX proximis, quibus ea negotia easve rati-/³⁰ ones gerere tractare desierit quibusque decuriones / conscriptive habebuntur, rationes edito reddito-/que decurionibus conscriptisve cuive de is accipien-/dis cognoscendis ex decreto decurionum conscripto-/rumve, quod decretum factum erit cum eorum partes /³⁵ non minus quam duae tertiae adessent, negotium da-/tum erit. Per quem steterit, quo minus ita pecunia{m} redigere-/tur ref{f}erretur quove minus ita rationes redderentur, / is {per quem steterit quo minus rationes redderentur quo-/ve minus pecunia redigeretur, referretur} heresque eius /⁴⁰ isque ad quem ea res q(ua) d(e) a(gitur) pertinebit, quanti ea res erit, tan-/tum et alterum tantum municipibus eius municipi d(are) d(amnas) e(sto), ei-/i{usque pecuniae deque ea pecunia municipi municipi Flavi / Irnitani qui volet cuique per ha<n>c lege<m> licebit, ac-/tio petitio persecutio esto.

Pogl. 65

Rubrika. Da se bo odločalo o pravici po tistem zakonu, ki je bil izdan za prodajo posestev porokov in zemljišč. Kar zadeva posesti porokov, zemljišča in posesti kognitorjev, ki jih bodo duumviri flavijskega municipija Irni prodali po tem zakonu: kdor izmed njih bo predsedoval sodstvu in se bo v tej zadevi pristopilo k njemu na sodišču, naj odloča o pravici in razsodi tako, da bodo tisti, ki bodo kupili posestva porokov in kognitorjev in tista zemljišča, enako kot poroki, deležniki in njihovi dediči in tisti, ki jih bodo ti posli zadevali, o teh zadevah lahko vložili tožbo in te kupljene posesti sodno terjali nazaj in zasledovali.

Pogl. 66

Rubrika. O denarni kazni, ki bo izrečena. Denarne kazni, ki bodo v tem municipiju izrečene s strani duumvirov ali prefekta, prav tako s strani edilov, ki so te kazni izrekli v funkciji edilov pred duumviroma, pred obema ali pred enim izmed njiju: te kazni naj da duumvir, ki predseduje sodstvu, zapisati v arhiv meščanov tega municipija. Če tisti, ki mu bo naložena kazen, ali v njegovem imenu nekdo drug zahteva, da se o tej zadevi poroča pred dekurioni ali konskripti, potem naj v tej zadevi velja razsodba dekurionov ali konskriptov. Tiste denarne kazni, ki po razsodbi dekurionov ali konskriptov ne bodo krivične, naj duumviri izterjajo v skupno blagajno meščanov tega municipija.

Pogl. 67

Rubrika. O javnem denarju meščanov municipija in o predložitvi računov. Tisti, na katerega bo prešla skrb za javni denar meščanov tega municipija, ali njegov dedič ali tisti, na katerega se ta zadeva nanaša: ta naj v tridesetih dneh, odkar je skrb za ta denar prešla nanj, ta denar preda v skupno blagajno meščanov tega municipija. Tisti, ki bo skrbel za denarne zadeve ali druge posle meščanov tega municipija in jih bo prenehal izvajati, ali njegov dedič ali tisti, na katerega se ta zadeva nanaša, ta naj znotraj tridesetih dni, odkar bo prenehal izvajati te posle ali skrbeti za denarne posle in jih izvajati, če se v teh dneh zberejo dekurioni ali konskripti, pripravi račune in jih predloži dekurionom ali konskriptom ali tistemu, ki mu bo predana naloga se z njimi seznaniti po dekretu dekurionov ali konskriptov, ki bo sprejet, ko jih bo prisotnih ne manj kot dve tretjini. Za kogar bo ugotovljeno, da po teh predpisih ni prinesel nazaj in vrnil denarja ali da ni predložil računov (tisti, za katerega bo ugotovljeno, da po teh predpisih ni predložil računov ali da ni prinesel denarja),³² on sam, njegov dedič in tisti, na katerega se ta zadeva nanaša, naj bo obsojen na plačilo tolikšne vsote, kolikor bo ta zadeva znašala, in še enkrat toliko meščanom tega municipija. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, terjatve in zasledovanja.

32 Stavek je pomotoma zapisan dvakrat.

<LXVIII>

R(ubrica). De constituendis patronis causae, cum rationes red-/den-
tur. / Cum ita rationes reddentur, du<u>m vir, qui decuriones conscrip-/ //
Plošča VIII, stolpec A // tosve habebit, ad decuriones conscriptosve refer-
to, quos pla-/ceat publicam causam agere, quique decuriones conscriptive
/ per tabellam iurati d(e) e(a) r(e) decernunto, tum cum eorum partes non
mi-/nus quam duae tertiae aderunt, ita ut tres, quos plurimi per tabel-/⁵ lam
legerint, causam publicam agant; iique qui ita lecti erunt tem-/pus ab decuri-
onibus conscripti<s>ue, quo [caus]am cognoscant actionemque / suam ordi-
nent, postulanto; eoq[ue t]empore quod is datum / erit transacto, eam causam
uti quod recte factum esse vole<n>t a{u}gu<n>to.

<LXIX>

R(ubrica). De iudicio pecuniae communis. /¹⁰ Quod municip{i}um municipi
Flavi Irnitani nomine petetur ab eo, qui / eius municipi municeps incola{e}ve
erit, quodve cum eo agetur, quod / pluris HS (sestertium) D (quingentorum)
sit neque tanti sit ut de eo, si privatim ageretur, ibi invito / alterutro actio non
esset, et iis, quocum agetur, ibi agi nolet, de / eo decurionum conscriptorum-
ve cognitio iudicatio litisque aestu-/¹⁵ matio esto, ita ut, cum d(e) e(a) r(e)
agetur, non minus quam duae tertiae / partes decurionum conscriptorumve
adsint et per tabellam sententiae / ab iis ferantur, iique qui sententias latu-
erunt, priusquam / sententiam ferant, quisque eorum iuret per Iovem et di-
vom / Aug(ustum) et divom Claudium et divom Vesp(asianum) Aug(ustum)
et divom Titum /²⁰ Augustum et genium imp(eratoris) Domitiani Aug(usti)
deosque Penates se, quod / aequum bonumque et maxime e re communi eius
municipi esse cen-/seat, iudicaturum. Vti eorum maior pars iudicaverit utique
litem / aestumaverit, ita ea iudicatio eaque litis aestumatio iusta ra-/taque
esto. Quod HS (sestertium) D (quingentorum) minorisve <sit>, de eo, reiectis
alternis decuri-/²⁵ onibus conscriptisve qui tum aderunt, ita ut ex imparibus
{i}is, / qui aget petetve, prior reiciat, ex paribus <is> quocum agetur aut / a quo
quit petetur, donec quinque reliqui sint, eorum quinque, / qui reliqui erunt,
cognitio iudicatio litisque aestumatio / esto, quae esset decurionum conscrip-
torumve, si maior pecu-/³⁰ nia quam HS (sestertia) D (quingenta) esset, quae
peteretur deve qua ageretur. Utique / eorum maior pars iudicaverit litem aes-
tumaverit ita / ea iudicati<o> litisque aestimatio iusta rataque esto.

Pogl. 68

Rubrika. O imenovanju zastopnikov v pravdi o predložitvi računov. Ko se bo na tak način, kot je predvideno, predložilo račune, naj duumvir zbrane dekurione ali konskripte vpraša, koga smatrajo za primernega, da bi vodil pravdo, ki zadeva javni interes. Dekurioni ali konskripti naj po zaprisegi v tej zadevi odločijo z glasovalnimi ploščicami takrat, ko jih ne bo manj kot dve tretjini, in tako, da tisti trije, ki bodo dobili največ glasov z glasovalnimi ploščicami, vodijo pravni spor, ki zadeva javni interes. Tisti, ki bodo na tak način izvoljeni, naj od dekurionov ali konskriptov zahtevajo čas za seznanitev z zadevo in za pripravo postopka; ko bo pretekel ta rok, ki jim bo dan, naj vodijo to zadevo tako, kot menijo, da je prav.

Pogl. 69

Rubrika. O pravdi glede javnega denarja. Kar se bo v imenu meščanov flavijskega municipija Irni zahtevalo pred sodiščem od nekoga, ki bo meščan ali prebivalec tega municipija, ali kar se bo od njega tožilo in kar znaša več kot 500 sestercijev,³³ vendar ni toliko vredno, da bi se o tem, če bi se tožilo v zasebni pravdi, tam proti volji enega ali drugega ne izvedlo procesa; in če tisti, proti kateremu bo vložena tožba, tam (v rednem sodnem postopku) ne bo želel nastopiti kot tožen, potem naj pripade preiskava, izrek sodbe in ocena vrednosti spora dekurionom ali konskriptom, s tem da jih mora biti takrat, ko se bo zadeva obravnavala, prisotnih ne manj kot dve tretjini, da morajo glasovati z glasovalnimi ploščicami in da morajo tisti, ki bodo pripravljene glasovati, pred glasovanjem priseči pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu in pri geniju cesarja Domicijana, pri bogovih in Penatih, da bodo po svoji presoji razsodili pravično, dobro in v največjo korist tega municipija. Kakor razsodi večina izmed njih in kolikršno vsoto določijo, taka razsodba in tako določena vsota naj veljata in učinkujeta. Če bo šlo za vsote 500 sestercijev ali manj, potem naj velja naslednje: potem ko bodo prisotni dekurioni ali konskripti eden za drugim zavrjeni, in sicer tako, da bo pri neparnem številu dekurionov ali konskriptov tisti, ki bo tožil ali terjal, odklonil prvi, pri parnem številu pa tisti, proti kateremu se bo tožilo ali od katerega se bo terjalo, dokler jih ne bo preostalo pet: potem naj tem petim, ki bodo preostali, pripade sodna preiskava, razsodba in ocena vrednosti spora, kar bi bila naloga dekurionov ali konskriptov, če bi šlo za vrednost več kot 500 sestercijev, ki se jo bo terjalo ali bo zaradi nje prišlo do tožbe. Kot bo razsodila večina med njimi in kot bodo ocenili vrednost spora, tako naj bosta ta razsodba in ocena vrednosti spora upravičeni in naj veljata.

³³ V *lex Malacitana* znaša ta vsota 1.000 sestercijev.

<LXX>

R(ubrica). De actore municipum constituendo <deque> praemio mercede-/ve eius. /³⁵ Quoi quibusque mandetur permittaturve ut nomine municipi p{i}um municipi Flavi Irnitani agant petantve quit is, aut, / si cum iis agetur petetur<ve> quit ab <iis>, nomine eorum iudicium / accipiat, decurionum conscriptorumve cognitio const-/itutioque esto, cum eorum non minus quam duae tertiae /⁴⁰ partes ader[u]nt dum eum eligant, cui per edictum eius qui provin-/ciae praerit [p]rocu[ra]tori aut cognitori esse licebit, idemque consti-/tu<u>nto quantu[m ei e]iusve, qui municipibus municipi Flavi Irni-/tani petet pet[ent] petiturus petiturive erunt petierit <petierintve> iudicium-/ve eorum nom[i]ne acceperit acceperint accepturus erit accep-/⁴⁵ turive erunt, p[r]aem[i] opereve nomine dari oporteb[at].

<LXXI>

R(ubrica). Acturis de pecunia communi testibus denuntiandi / ut ius [si]t. / Quicumque mun[icip]um municipi Flavi Irnitani nomine in / eo municipio e[x h]ac lege exve decurionum conscriptorum- /⁵⁰ ve decreto aget c[um] municipe incola{e}ve eius municipi petet- /ve quid ab eo, ei test[i]bus denuntiandi municipibus incolis-/que eius municipi dumtaxat decem ius potestasque esto. Ii vi-/ri a quo postulatum erit, eos, quibus denuntiatum esse editum / // *Plošča VIII, stolpec B* // ei erit, edicto adesse iubeto testimoniumque iuratos di-/cere cogito, multa pignoribusque coerceto dum ne quem / cogat, neve quoi multam dicat, pignusve ob eam rem a quo / capiat, qui in eum, a quo petetur cumve quo agetur, Romae in /⁵ iudicio publico testimonium dicere cogi non deberet.

<LXXII>

R(ubrica). De servis publicis manumittendis. / Si quis duovir i(ure) d(icundo) servum publicum servamve publicam ma-/numittere volet, is de eo deve ea ad decuriones conscrip-/tosve, cum duae partes non minus decurionum conscripto-/¹⁰ rumve aderunt, referto censeantne eum eamve manumitti. Si e<or>um qui aderunt non minus duae partes manumitti / censuerint et si is eave eam pecuniam, quam decuriones / ab eo eave accipi censuerint, in publicum municipibus mu-/nicipi Flavi Irnitani dederit solverit satisve fecerit, tum /¹⁵ {i}is Ii vir{is} i(ure) d(icundo) eum servom eamve servam manumittito, / liberum liberamve esse iubeto. Qui ita manumissus li-/berve esse iussus erit liber et Latinus esto, quaeve ita / manumissa liberave esse iussa erit libera et Latina esto, /

Pogl. 70

Rubrika. O imenovanju tožnika v korist meščanov municipija, njegovem plačilu in nagradi. Presoja in odločitev, kateri osebi ali katerim osebam naj bo naročeno ali dovoljeno, da bodo v imenu meščanov flavijskega municipija Irni vložili tožbo ali terjali, ali če se bo tožilo z njihovo pomočjo in terjalo v njihovem imenu in koliko naj od njih prejmejo, naj pripada dekurionom ali konskriptom takrat, ko jih bo prisotnih ne manj kot dve tretjini, s tem da bodo izbrali nekoga, ki mu bo po ediktu tistega, ki načeljuje provinci, dovoljeno nastopiti kot tožnik ali kognitor, prav tako naj določijo tudi, koliko se bo njemu ali tistemu, ki terja v imenu meščanov flavijskega municipija Irni, bo zahteval ali bodo zahtevali ali vložil tožbo v njihovem imenu ali bodo vložili, potrebno dati kot plačilo.

Pogl. 71

Rubrika. Da naj imajo tisti, ki bodo tožili glede skupnega denarja, pravico imenovati priče. Kdor bo v imenu meščanov flavijskega municipija Irni v tem municipiju po tem zakonu ali po dekretu dekurionov ali konskriptov tožil meščana ali prebivalca tega municipija ali kaj od njega terjal, naj ima pravico in oblast, da kot priče imenuje do deset meščanov ali prebivalcev tega municipija. Duumvir, ki predseduje sodstvu, od katerega se bo zahtevalo, da jih pride, naj jim z ediktom ukaže, da naj pridejo in naj jih po zaprisegi z grožnjo denarne kazni in zasega zastavljenih stvari prisili k pričanju, s tem da ne sme z grožnjo denarne kazni ali zasega zastavljenih stvari prisiliti k pričanju tistega, ki se ga v Rimu v javni pravdi ne sme prisiliti k pričanju.

Pogl. 72

Rubrika. O osvobajanju javnih sužnjev. Če bo kak duumvir, ki predseduje sodstvu, želel osvoboditi javnega sužnja ali javno sužnjo, potem mora o njem ali o njej dekurionom ali konskriptom, ko jih bo prisotnih ne manj kot dve tretjini, predložiti vprašanje, ali menijo, da se njega ali njo lahko osvobodi. Če bosta od tistih, ki bodo prisotni, ne manj kot dve tretjini sklenili, da se njega ali njo lahko osvobodi, in če bosta on ali ona vsoto, ki so jo določili dekurioni, da se jo prejme od njega ali nje, vplačala v skupno blagajno meščanov flavijskega municipija Irni kot plačilo njegovega ali njenega dolga; ali če se bo namesto tega zagotovilo varstvo, potem naj duumvir, ki predseduje sodstvu, sužnja ali sužnjo osvobodi ali ukaže, da naj bo svoboden ali svobodna. Suženj, ki bo na tak način osvobojen ali razglašen za svobodnega, naj bo svoboden ali Latinec, sužnja, ki bo na tak način osvobojena ali razglašena za svobodno, naj bo svobodna ali Latinka;

eiusque municipes municipi Flavi Irnitani sunto, neve /²⁰ quis ab is amplius quam quod decuriones censuerint ob / libertatem capito, neve facito quo quis ob eam rem eove / nomine quid capiat, inque eius, qui ita manumissus ma-/ numissave erit, hereditate{m} bonorum possessione pe-/tenda operis dono munere idem iu{ri}s municipi Flavi Irni-/²⁵ tani esto, quod esset, si municipi Italiae libertus liberta / esset. Qui adversus ea quid fecerit sciens d(olo) m(alo), is, quanti / ea res erit, tantum in publicum municipibus muni-/cipi Flavi Irnitani d(are) d(amnas) esto, eiusque pecuniae deque / ea pecunia municipi eius municipi qui volet, cuique /³⁰ per h(anc) l(egem) licebit, actio petitio persecutio esto.

<LXXIII>

R(ubrica). De scribis et iure iurando eorum et aere appar<i>torio. / Scribae, qui tabulas lib{e}ros rationes communes in eo mu-/nicipio scripturi ordinaturi erunt, duumviri<s> apparen-/to, quos decurion<um> conscript<orum>ve municipi eius pars ma-/³⁵ ior probaverit, i<i>que, antequam tabulas communes muni-/pum suorum inspicia<n>t aut quit in eas referant, quisque eo-/rum iurato per Iovem et divom Aug(ustum) <et divom Claudium> et divom Vespasianum Aug(ustum) / et divom Titum Aug(ustum) et genium imp(eratoris) Caesaris Domitiani Aug(usti) de-/osque Penates se tabulas communes municipum suorum fi-/⁴⁰ de bona scripturum, neque se scientem d(olo) m(alo) falsum in eas ta-/bulas relaturum, dolove malo, quod in eas referri oporteat, praetermissurum.³⁴ Qui ita non iuraverit is scriba ne esto. / Quantum cuiusque generis apparitoribus aeris apparito-/ri dari oporteat, decuriones conscriptive constituunt. /⁴⁵ Quod ita constitutum erit, it Ilviris ex communi pecunia / {eius} municipum eius municipi erogare iisque apparitoribus / ita capere sine fraude sua liceto.

<LXXIV>

R(ubrica). De coetu sodalicio collegio. Ne quis in eo municipio coetum facito, neve sodaliciam conle-/⁵⁰ giumve eius rei causa{m} habeto, neve habeatur coniurato, / neve facito quo quid earum rerum fiat. Qui adversus ea fe-/cerit, municipum municipi Flavi Irnitani HS (sestertium) X (milia) d(are) d(amnas) esto, eius-/que pecuniae deque ea pecunia municipi eius municipi // *Plošča VIII, stolpec C* // qui volet, <c>uique per ha<n>c lege<m> licebit, actio petitio persecutio /² esto.

34 Končni M je vklesan nad črkama U in Q.

postaneta naj meščana flavijskega municipija Irni. Nihče naj od njiju ne prejme več, kot bodo sklenili dekurioni, za odškodnino za osvoboditev ali ne stori ničesar, da bi nekdo zaradi tega ali v tem imenu karkoli prejel. Pravica flavijskega municipija Irni zahtevati posest zapuščine³⁵ osvobojenega ali osvobojene, ki je na tak način svoboden ali svobodna, do njegovega dela, darov in uslug, naj bo enaka, kot bi bila, če bi on ali ona bila osvobojenec ali osvobojenka v italiskem municipiju. Kdor bo proti tem predpisom storil kaj s hudobnim naklepom, naj bo obsojen v skupno blagajno meščanov flavijskega municipija Irni plačati toliko, kolikor ta zadeva znaša. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, zahtevka in zasledovanja.

Pogl. 73

Rubrika. O pisarjih, njihovi prisegi in plačilu pomočnikov. Pisarji, ki bodo zapisovali in urejali skupni arhiv in račune v tem municipiju in jih bo večina dekurionov ali konskriptov ocenila kot primerne, naj bodo na razpolago duumvirom. Preden bodo pregledali ali zapisovali v skupni arhiv, naj vsak izmed njih priseže pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu in pri geniju cesarja Domicijana, pri bogovih in Penatih, da bo v skupni arhiv meščanov tega municipija zapisoval v dobri veri, da ne bo s hudobnim naklepom zapisal kaj napačnega in da se z zvijačno prevaro ne bo izogibal vpisati, kar bo potrebno vpisati. Kdor na tak način ne bo prisegel, naj ne postane pisar. Kolikor denarja bo potrebno plačati kateremukoli pomočniku, naj določijo dekurioni ali konskripti. Kar bo na tak način določeno, naj bo dovoljeno duumvirom plačati iz skupne blagajne meščanov tega municipija in pomočnikom prejeti brez nevarnosti, da bi bili v prekršku.

Pogl. 74

Rubrika. O srečanjih, združenjih in društvih. Nihče naj v tem municipiju ne organizira (nedovoljenih) srečanj, ustanavlja združenj ali društev v ta namen ali naj se ne zaroti, da bi se na ta način izvedlo zborovanje, niti ne sme storiti česar koli, kar bi povzročilo katero od teh stvari. Tisti, ki bo ravnal v nasprotju s tem, naj bo kaznovan s plačilom kazni 10.000 sestercijev. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, zahtevka in zasledovanja.

35 *T.i. bonorum possessionem petere.*

<LXXV>

R(ubrica). Ne quit coematur supprimatur. / Ne quis in eo municipio quid coemito supprimito neve coito con-/venito societatemve facito quo quit carius veneat quove /⁵ quit ne veneat setiusve veneat. Qui adversus ea fecerit, is / in res singulas municip<ibus> Flavi Irnitani / HS (sestertium) X (milia) d(are) d(amnas) esto, eiusque pecuniae deque ea pecunia munici-/pi eius municipi qui volet, cuique per h(anc) l(egem) licebit, actio petiti-/o persecutio esto.

<LXXVI>

/¹⁰ R(ubrica). De finibus vectigalibus circumeundis recognos-/cendis videatur oportere necne et si ea circumiri recognosci placebit / per quos et quae admodum circumiri et recognosci placeat hinc +++++. / Duumvir municipi Flavi Irnitani suo quisque anno ad / decuriones conscriptosve eius municipi, cum eorum par-/tes non minus quam duae tertiae aderunt, referto fines ag-/¹⁵ros vectigalia eius municipi{o} eo anno circumiri recognos-/ci³⁶ placeat {refer-to}, deque ea re facito uti decurionum con-/scriptorumve decretum hac lege fiat. Quod ita cuique decu-/riones conscriptive negotium dederint decreverint, it, ita uti /²⁰ it quem eorum ex decurionum conscriptorumve decreto fi-/eri oportebit, facito curatoque uti fiat sine d(olo) m(alo).

<LXXVII>

R(ubrica). De inpensis in sacra ludos cenasque faciendas. / Duumviri, qui in eo municipio iure dicundo praeerunt, / primo quoque tempore ad decuriones conscriptosve / referunt quantum in inpensas sacrorum <ludorum> et quantum /²⁵ in cenas, quae municipibus aut decurionibus conscriptis-/ve communibus dentur, eroge{/n}tur, quantumque mai-/ior pars eorum censuerit, tantum eroganto uti quod / recte factum esse volent.

<LXXVIII>

R(ubrica). Ut decuriones consulantur cui negotio quis-/³⁰que servus publicus praeponatur. / Du<u>mvir, quicumque erit, in diebus quinque {erit in diebus quin-/que} quibus primum in municipio Flavio Irnitano<o> erit, ad / decuriones conscriptosve, quam frequentissimos poterit, re-/ferto, quos ser{/v}vos publicos cuiqu(e) negotio prae(e)sse placeat, /³⁵ facitoque uti de ea re decuriones conscriptive decernant {de-/cernant}, quodque maior pars eo(r)um decreverit, it fiat sine d(olo) m(alo).

36 Pred tema črkama je z nekoliko manjšimi črkami zapisano: *hic suso*. Verjetno gre za zaznamek za graverja (Lamberti, *Tabulae Irnitanae*, 338, op. 16).

Pogl. 75

Rubrika. Da nič ne sme biti odkupljeno in zadržano. Nihče v tem municipiju naj ničesar ne odkupuje, ne zadržuje niti naj se ne združuje ali sklepa povezav in dogovorov ali ustanavlja družb z namenom, da bi se kaj prodajalo dražje ali da se kaj ne bi prodajalo ali da bi se nečesa prodajalo manj. Kdor bo ravnal v nasprotju s tem, naj v vsakem posameznem primeru meščanom flavijskega municipija Irni plača kazen 10.000 sestercijev. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, zahtevka in zasledovanja.

Pogl. 76

Rubrika. O pregledu meja zemljišč in preverjanju višine dajatev in, če je to potrebno, nad katerimi zadevami in na kakšen način se bo pregledovalo in preverjalo. Duumvir flavijskega municipija Irni naj v svojem uradnem letu predloži dekurionom, ko jih bo prisotnih ne manj kot dve tretjini, v odločitev vprašanje, ali bo potrebno pregledati meje zemljišč in preveriti davke tega municipija v tistem letu. Glede te zadeve naj stori tisto, kar naj se po dekretu dekurionov ali konskriptov stori po tem zakonu. Kar bodo dekurioni ali konskripti o tem sklenili in komur bodo to nalogo dodelili, naj to stori, kot če bi to bilo potrebno storiti po dekretu dekurionov ali konskriptov, in naj poskrbi za to, da bo storjeno brez zvijačne prevare.

Pogl. 77

Rubrika. O stroških za verska praznovanja, igre in pojedine. Duumviri, ki bodo v tem municipiju predsedovali sodstvu, naj čim prej dekurionom ali konskriptom predložijo vprašanje, koliko sredstev se bo izdalo za verska praznovanja, koliko za igre in koliko za javne pojedine, ki bodo pripravljene za meščane in dekurione ali konskripte. Kolikor bo določila večina dekurionov ali konskriptov, od tega naj duumviri izdajo toliko, kot mislijo, da je prav.

Pogl. 78.

Rubrika. Da naj se dekurione vpraša, katere posle naj se preda kateremu izmed javnih sužnjev. Duumvir, kdorkoli bo (v tej funkciji), naj v roku prvih petih dni, odkar bo v službi v flavijskem municipiju Irni, dekurionom ali konskriptom, kolikorkolim bo lahko, predloži v odločanje, kateri javni sužnji naj po njihovem mnenju prevzamejo posamezne javne posle; poskrbi naj za to, da bodo o tej zadevi odločili dekurioni ali konskripti; kar bo sklenila večina izmed njih, naj bo storjeno brez zvijačne prevare.

<LXXIX>

R(ubrica). Ad quem numerum decurionum conscriptorumve refer-/ri oporteat de pecunia communi municipum eroganda. / Ne quis du<u>mvir eius municipi decuriones conscriptosve consulito, /⁴⁰ neve ad eos referto de pecunia, quae communis municipum eius mu-/nicipi erit, distribuenda dividen[d]a describenda inter munici-/pes interve decuriones conscriptos[v]e, {neve ad municipes fert}o} neve / ad municipes eius municipi fert, [n]eve pecuniam communem eoru-/ndem inter colonos interve decur[i]ones conscriptosve dividito³⁷ distribu<it>o /⁴⁵ describito, item de pecunia, quae communis municipum erit, prae-/terquam ex his causis quae hoc capite exceptae{ae} sunt {h}aut alia / parte huius legis nominatim co<m>prehensae sunt, alienanda / diminuenda eroganda mut<u>a{nda} danda municipum nomine / deve remission[e] facienda ei, quem municipibus eius municipi /⁵⁰ quid dare facere praestare oportebit, ne referto ad decuriones / conscriptosve, cum pauciores quam, qui tres quartas partis totius / numeri decurionum conscriptorumve explere possint, aderunt, /{it aut}³⁸ et tum ne aliter decretum fiat quam ut [p]er tabellam decuriones con-/scriptive sententiam ferant et ante quam ferant iurent per Iovem /⁵⁵ et divom Aug(ustum) <et divom Claudium> et divom Vesp(asianum) Aug(ustum) et divom Titum Aug(ustum) et genium imp(eratoris) / Caesaris Domitiani Aug(usti) deosque Penates se eam sententiam laturos / quam maxime e re communi municipum esse censeant. Quod aliter // *Plošča IX, stolpec A* // relatum decre[t]um<ve> erit, it neque iustum neque ratum esto. Qu[o mi]-/nus quantae pecuniae in sacra ludos cenas, quibus decuriones cons[c]r-/ipti municipesv[e vo]cantur, aera apparitoria legation<e>s opera ei[us] / municipi facianda reficienda, aedium sacrarum monumentorum-/⁵ que custodiam tu<e>n<d>am, cibaria vestitum emptionesque eorum qu[i] / municipibus [s]erviant, item in eas res quae Iiviris aedilibus quaesto-/ribus sacrorum faciendorum municipum nomine, item officiorum, / quae honoris eius nomine qu quis inierit expugnari debebunt, / explicandorum causa{m}, praeberi oportebit, erogari debebunt, de is /¹⁰ ad decuriones conscriptosve referatur, dum ne ad minorem partem / eorum referatur, quantasque pecunias in easdem res decuriones con-/scriptive post hanc legem datam erogandas, etiam si neque iurati / neque per tabellam sententi<i>s latis, censuerint, erogentur, h(ac) l(e)ge nihi-/¹⁴ lum minus [r(ogatur)].

37 DIVIDITO je vklesano nad VE DISTRIB.

38 Nad črkami M in NE je vklesano: IT AVT.

Pogl. 79

Rubrika. O tem, kolikšnemu številu dekurionov ali konskriptov naj se predloži vprašanje o porabi javnega denarja meščanov. Noben duumvir tega municipija naj ne sprašuje dekurionov ali konskriptov ali jim predloži v odločitev vprašanja o razdelitvi, delitvi ali dodelitvi denarja, ki bo skupno premoženje meščanov tega municipija, med meščane ali med dekurione ali konskripte; prav tako naj tega ne predloži meščanom tega municipija ali izda, deli ali razdeli njihov skupni denar med kolone ali med dekurione ali konskripte; prav tako naj denarja, ki bo skupno premoženje meščanov – razen iz razlogov, ki so v tem poglavju izvzeti ali so na kakšnem drugem mestu tega zakona izrecno navedeni – v imenu meščanov ne izroča v tuje roke, ne zmanjšuje, ne izdaja in ne odobri kot posojilo ali prepusti tistemu, ki je v imenu meščanov tega municipija dolžan kaj dati, narediti ali opraviti kako storitev, prav tako naj ne pripravi predloga v odločitev dekurionom ali konskriptom, če je prisotnih manj kot dve tretjini celotnega števila dekurionov ali konskriptov in če je dekret sprejet na drug način kot tako, da bodo dekurioni ali konskripti svoj glas oddali z glasovalnimi ploščicami in če pred oddajo svojega glasu ne bodo prisegli pri Jupitru, božanskem Avgustu, božanskem Klavdiju, božanskem Vespazijanu Avgustu, božanskem Titu Avgustu in pri geniju cesarja Domicijana, pri bogovih in Penatih, da bodo svoj glas oddali tako, kot bodo menili, da je najbolje za skupno dobro meščanov. Kar bo predlagano ali sklenjeno na drug način, naj ne bo veljavno in naj ne učinkuje. Koliko in kolikšen denar naj se izda za verske praznike, za igre in javne pojedine, h katerim so povabljeni dekurioni, konskripti ali meščani, za plačilo pomočnikov, poslanstev in javne zgradbe tega municipija, ki morajo biti zgrajene ali obnovljene, za vzdrževanje templjev in spomenikov; za hrano, oblačila in nakup tistih, ki naj služijo meščanom, prav tako za tiste stvari, ki pripadajo duumvirom, edilom in kvestorjem za praznična žrtvovanja v imenu meščanov, za izvedbo poslov, ki bodo izvedeni na pobudo službe, ki jo bo nekdo nastopil: o vsem tem naj dekurionom ali konskriptom predloži v odločitev, v kolikor vprašanje ne bo predloženo samo manjšini, koliko denarja bodo za te namene potrdili po tem zakonu. Če bodo sklenili, da se denar izda, ne da bi prisegli in ne da bi oddali glas z glasovalnimi ploščicami, naj se denar po tem zakonu ne izda.

<LXXX>

R(ubrica). De pecunia public{a}e mutua sumenda. /¹⁵ Si quas pecunias mutuas in usus rei publicae municipi Flavi Irnitani su-/mendas esse decuriones conscriptive eius municipi, cum eorum / non minus tres partes adfuerint, iurati per tabellam decreverint, ea-/eque pecuniae expensae municipibus latae erunt, dum ne plura in an-/nos singulos quam HS (sestertium) L (milia) expensa{s} ferantur, nisi si ex auctoritate eius qui /²⁰ ei provinciae praerit, eas pecunias, quae ita expensae latae{que} erunt, muni-/²¹ cipes municipi Flavi Irnitani d(ari) debe<n>to.

<LXXXI>

R(ubrica). De ordine specta[cul(orum)]. / Quae spectacula in eo municipio edentur, ea spectacula, quibus locis quae-/que genera hominum ante ha<n>c lege<m> spectare solita sunt, isdem spectan-/to utique ex decurionum conscriptorumve decreto, utique ex legibus /²⁵ plebisve scitis senatusve consultis edictis decretisve divi Aug(usti) Ti(beri)ve Iu-/li Caesaris Aug(usti) Ti(beri)ve Claudii Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve Galbae Caesar(is) Aug(usti) / imp(eratoris)ve Vespasiani Caesaris Aug(usti) imp(eratoris)ve Titi Caesaris {T(iti) Caesar(is)} Vesp(asiani) / Aug(usti) imp(eratoris)ve Domitiani Caesaris Aug(usti) ibi licet licebit.

<LXXXII>

R(ubrica). De viis itineribus fluminibus fossis cloacis. /³⁰ Quas vias itinera flumina fossas cloacas inmittere commutare eius / municipi Iiviri ambo alterve volet, dum ea ex decurionum conscrip-/torumve decreto et intra fines eius municipi et sine iniuria priva-/torum fiant, Iiviris ambobus alterive facere ius potestasque esto. S[i] / quaeque ita inmissa commutata erunt, ea ita esse haber<i> ius esto.

<LXXXIII>

/³⁵ R(ubrica). De munitione. / Quod opus quamque munitionem decuriones conscriptive eius municipi / fieri oportere decreverint, ita uti non minus quam tres quartae par-/tes decurionum conscriptorumve adessent, exque iis qui adessent non / minus quam duae tertiae partes consentirent, et ut ne amplius in /⁴⁰ annos singulos homines <singulos> et iuga singula iumentorum, qui homines quaeque iumenta intra fines eius municipi erunt, quam ope-/rae quinae exigantur decerna[n]tur, et dum si quit in eo opere eav[e] / munitione damni cui factum erit [ex re] communi [it] aesti[mav]e[rit], / dum ne cui invit{i}o operae indicantur exi[g]antu[r]v[e ab e]o qui natus /⁴⁵ annos pauciores quam XV aut plures qu[am] LX erit, q[ui]cumque [mu]-/nicipes incolaeve eius municipi erunt a[u]t [i]ntr[a fines] muni-ci-/pi eius habitabunt agrum agrosve habebun[t, ii omn]es ea[s] o[peras] / dare facere praestareque debent.

Pogl. 80

Rubrika. O najemu posojila javnega denarja. Če bodo dekurioni ali konskripti flavijskega municipija Irni takrat, ko jih bo prisotnih ne manj kot tri četrtine in potem ko bodo zaprisegli in glasovali z glasovalnimi ploščicami, sklenili, da bo potrebno najeti posojilo in bo ta denar zaveden v korist meščanov, potem naj ta denar, ki bo prejet na tak način, če na leto ni v tej vsoti več kot 50.000 sestercijev, tudi če je pridobljen s pooblastilom tistega, ki bo načeloval tej provinci, plačajo meščani flavijskega municipija Irni.

Pogl. 81

Rubrika. O razporeditvi mest za gledalce (v gledališču). Predstave, ki bodo izvedene v tem municipiju: s tistih mest, s katerih so bili posamezni stanovalci meščanov in prebivalcev vajeni gledati predstave pred tem zakonom, s teh naj si tudi sedaj ogledajo te predstave, v skladu z dekretom dekurionov ali konskriptov, kot je to dovoljeno ali bo dovoljeno po zakonih, sklepih ljudske skupščine, sklepih senata, ediktih in dekretih božanskega Avgusta ali Tiberija Julija Cezarja Avgusta ali Tiberija Klavdija Cezarja Avgusta ali Galbe Cezarja Avgusta ali cesarja Vespazijana Cezarja Avgusta ali cesarja Tita Cezarja Vespazijana Avgusta ali cesarja Domicijana Cezarja Avgusta.

Pogl. 82

Rubrika. O cestah, poteh, rečnih strugah, jarkih in kloakah. Če bosta hotela duumvira, oba ali eden izmed njiju, graditi ali popravljati ceste, poti, rečne struge, jarke ali kloake, v kolikor se bo to izvajalo po dekretu dekurionov ali konskriptov, znotraj meja tega municipija in brez škode privatnim osebam, potem naj imata oba ali eden izmed njiju pravico in oblast, da to naredita. Karkoli se bo na ta način gradilo ali popravljalo, naj bo tako prav in naj velja.

Pogl. 83

Rubrika. Glede gradenj. Če bodo dekurioni ali konskripti tega municipija sklenili, da bo potrebno zgraditi neko stavbo ali neko obrambno napravo, takrat ko jih bo prisotnih ne manj kot tri četrtine in jih bo od tega ne manj kot dve tretjini sklenilo, da se za posamezno leto zahteva može in po eno vprego vlečnih živali – može in vlečne živali, ki se nahajajo znotraj meja tega municipija -, za ne več kot pet delovnih dni, naj se to zahteva in odobri; da naj se takrat, ko bo pri teh delih ali obrambnih napravah nekdo utrpel škodo, ta nadomesti iz skupne blagajne; da naj se nikomur proti njegovi volji ne naloži dela ali se to od njega zahteva, niti od tistega, ki je bil rojen pred manj kot 15 leti ali pred več kot 60 leti. Kdor bo meščan ali prebivalec tega municipija ali bo prebival znotraj meja tega municipija in bo imel v lasti zemljišče ali zemljišča; vsi ti naj bodo zavezani ta dela opraviti, delati in zagotoviti.

Aedilibus, isve qui ei ope[ri si]v[e] [mu]-/nitioni praeerunt ex d(ecreto) d(ecurionum) conscriptorumve, earum operaru[m]en-/⁵⁰ darum exi<g>endarum et pignus capiendi multam di[c]endi, ut [aliis] ca-/<p>itibus cautum comprehensumque est, ius potestasque [e]sto.

<LXXXIV>

R(ubrica). Quarum rerum et ad quantam pecuniam in eo municipio i(uris) d(ictio) sit. / // *Plošča IX, stolpec B* // Qui eius municipi municipes incolaeve erunt, q(ua) d(e) r(e) ii inter se suo alte-/riusve nom<i>n<e> qui municeps incolave sit privatim intra fines eius / municipi agere petere persequi volent, quae res HS (sestertium) ∞ (mille) minoresve / erit, neque ea res dividua quo fraus huic legi fieret facta sit fiatve /⁵ aut de capite libero deve maiore pecunia quam HS (sestertiis) ∞ (mille) praeiudicium / futurum erit sponsiove {spon-sioneve} facta futurave erit, neque / ea res agetur qua in re vis factum sit quod eius non ex interdicto / decretove iussuve eius qui iure dicundo praeit factum sit, ne-/que de libertate, neque pro socio aut fiduciae aut mandati qu-/¹⁰ od d(olo) m(alo) factum esse dicatur, aut depositi, aut tutelae cum quo / qui{s} suo nomine quid earum rerum fecisse dicatur, aut lege / Laetoria, aut de spon-sione quae in probrum facta esse dice-/tur, aut d(e) d(olo) m(alo) et fraude, aut furto cum homine libero libera{m}-/ve, aut cum ser[vo] q[uo]d ad dominum dominamve perti-/¹⁵ nebit, aut iniur[iaru]m cum homine libero libera{m}ve / agetur, eave de re [aliquid] praeiudicium futurum sit de ca-/pite libero, de is re[bus etia]m, si uterque inter quos ambig[er]etur / volet, de ceteris quo[que] o[mnibus] de quibus privatim age-/tur neque in iis prae[iudici]um de capite libero futurum /²⁰ erit, et omnium rerum [---] de vadimonio promittendo in eum / locum in quo is erit qui ei provinciae praeit futurusve esse vi-/debi-tur eo die in quem ut vadimonium promittatur postula-/bitur Ilvir(i), qui ibi i(ure) d(icundo) praeerit, iuris dictio, iudicis arbitri / recuperatorum, ex is qui ibi propositi erunt, iudici datio /²⁵ addictio, item eadem condicione, de eo quod HS (sestertium) ∞ (mille) minoris-/ve erit, aedilis qui ibi erit iuris dictio iudicis arbitri reciperatorum / ex eodem genere iudicique datio addictioq(ue) /²⁸ esto.

Edili ali tisti, ki bodo po dekretu dekurionov ali konskriptov vodili gradnjo stavb ali obrambnih naprav, naj imajo pravico in oblast za poziv posameznikov k tem delom in da od njih zahtevajo, da opravijo predpisano kvoto dni, za zaseg zastavljenih stvari in za izrek denarne kazni tistim, ki to zavračajo, tako kot je zapisano in določeno v drugih poglavjih (tega zakona).

Pogl. 84

Rubrika. V katerih pravadah in do katere vrednosti spora naj se v tem municipiju sodi. V zasebnem sporu, v katerem bodo meščani ali prebivalci tega municipija eden proti drugemu, v svojem imenu ali v imenu koga drugega, ki bo prav tako meščan ali prebivalec znotraj meja tega municipija, želeli tožiti, terjati ali zasledovati, če bo vrednost spora 1.000 sestercijev ali manj in ni bila razdeljena zato, da bi se zaobšlo zakon, ali ne bo razdeljena ali zadeva svobodno osebo ali bo za spor, katerega vrednost znaša več kot 1.000 sestercijev, nastal prejudic ali je bila ali bo uporabljena sponzija (poroštvo), da se ne bo tožilo v zadevi, v kateri bo uporabljeno nasilje, ki se ni zgodilo po interdikt ali dekretu ali ukazu tistega, ki predseduje sodstvu, in ki ne bo zadevala svobode neke osebe in v kateri ne bo šlo za tožbo iz družbene pogodbe (*actio pro socio*)³⁹ ali za tožbo fiduciarne odsvojitve (*actio fiduciae*) ali za tožbo iz mandata (*actio mandati*), ker je bila tožba storjena z zvijačno prevaro,⁴⁰ ali za tožbo iz shranjevalne pogodbe (*actio depositi*) ali za tožbo zaradi varuštva za nedorasle (*actio tutelae*), kar bo kdo storil v svojem imenu ali za tožbo po zakonu *lex Laetoria* ali o poroštvu (*sponsio*),⁴¹ ki je bilo sklenjeno zaradi sramotitve ali tožbe zaradi zvijačne prevare (*actio de dolo malo*), tatvine (*actio furti*), proti svobodnemu človeku ali proti svobodni ženski ali proti sužnju za nekaj, kar pripada gospodarju ali gospodarici, ali s tožbo zaradi injurije (*actio iniuriarum*) proti svobodnemu ali proti svobodni ali v primeru, če bo nastal prejudic za spor, ki zadeva svobodnega človeka, in v vseh teh primerih tudi takrat ne, če obe stranki v sporu to želita, v vseh drugih primerih, v katerih se toži v privatnem sporu in ne obstaja prejudic za pravdo o statusu svobodnega človeka in tudi v vseh zadevah, če je obljubljena varščina (*vadimonium*) na tistem kraju, kjer bo tisti, ki bo načeloval provinci, in se bo zdelo, da bo dana na tisti dan, ko se (lahko) da in zahteva varščina: v vseh teh pravadah naj ima duumvir, ki tam predseduje sodstvu, jurisdikcijo, pristojnost nastavitve in pooblastitve sodnika, arbitra ali rekuperatorjev izmed tistih, ki bodo javno navedeni, enako naj pod isto predpostavko v stvareh, katerih vrednost spora znaša 200 sestercijev⁴² ali manj, pripada edilu, ki bo tam, jurisdikcija, pristojnost imenovanja in pooblastitve sodnika, arbitra ali rekuperatorjev izmed istih oseb.

39 Dobesedno »tožbo kot družbenik« (Kranjc, *Rimsko pravo*, 669).

40 Za formulacijo *neque pro socio aut fiduciae aut mandati quod d(olo) m(alo) factum esse dicatur* gl. Nörr, »Lex Irnitana c. 84 IXB 9-10«.

41 Za poroštvo zaradi sramotitve gl. Peluso, »Die sponsio in probrum facta«.

42 Na tem mestu je pomotoma zapisan znak za 1000 (∞), namesto za 200 (gl. pogl. 19, v. 15).

<LXXXV>

R(ubrica). Magistratus ut in publico habeant album eius / qui provinciam optinebit exque eo ius dicant. /³⁰ Quaecumque edicta, quasque formulas iudiciorum, quasque spon-/siones stipulationes satis acceptiones {praescriptiones} ex-/ceptiones praescriptiones quaeque interdicta {i}is qui ei pro-/vinciae praerit in ea provincia proposita habebit, quae eo-/rum ad iuris dictionem eius magistratus qui <in> municipio Fla-/³⁵ vio Irnitan<o> i(ure) d(icundo) p(raerit) pertinebunt, ea omnia is in eo munici-/pio, in suo magistratu, quotidie maiorem partem cuiusque di-/ei proposita proscrip-taque habeto, ut d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossint), et ad ea inter-/dicta edicta easque formulas sponsiones stipulationes satis ac-/ceptiones exceptiones {exceptiones} praescriptiones in eo mu-/⁴⁰ nicipio ius dicatur iudicia dentur fiant exerceantur, et / id quod adversus h(anc) l(egem) non fiat, utique hac lege licebit, /⁴² [fiat sin]e d(olo) m(alo).

<LXXXVI>

R(ubrica). De iudicibus legendis proponendis. Qui Ilviri in eo municipio i(ure) d(icundo) praerunt de communi sententia / aut, si uter eorum aberit, aliave quae causa ei inciderit quo /⁴⁵ minus [ea]m rem agere possit, alter, in diebus quinque proxi-/mi[s qui]bus iure dicundo praesse coeperit poteritque, iudi-/[ces legi]to ex decurionibus conscriptisve tot quot ei videbi-/[tur qui ei] provinciae praerit, qui eo anno non debebunt / [munere a]llo [simul fu]ngi, ex reliquis municipibus qui praeter /⁵⁰ [dec]urion[es conscriptos]ve ingenui erunt tot quot ei videbitur / qui ei provinciae praerit, non minores quam XXV annorum, / quibus ipsis quorumve cuius patri avove paterno proavove // *Plošća IX, stolpec C* // patern<o> aut patri cuius in potestate erit non minor quam HS(sestertium) V (milia) / res sit, quos maxime idoneos arbitrabitur legiqu[e] iudices pro <re> [com-]/muni municipum eius municipi esse iuraverit coram decurioni-/bus conscriptisve non paucioribus quam decem, dum [non ali-]/⁵ quem legat cui morbus causa erit quo minus rebus iudicandis / eo anno operam dare possit, quive LXV annorum maiorve erit, qui- /ve aedilis quaest[or]v[e] er]it, quive rei publicae causa aberit, quive / rei communis [m]unicipum eius municipi causa aberit, quive / in ea regione sine d(olo) m(alo) non erit et ob eam rem eo anno rebus /¹⁰ iudicandis operam dare non poterit, quive in earum qua cau-/sa erit ex qua eum in [nu]merum decurionum conscriptorumve / legi inve eo numero esse non oportebit, nisi ob eam rem / esse legive [n]on oportebit quot minor ei patri avo paterno / proavov[e] patern<o> aut patri in cuius potestate sit res erit, /¹⁵ ut quam eum in numerum decurionum conscriptorumve / leg[i] esseve in eo numero oporteat. Eosque quam aequalis / summae [i]n d[e]cu[ri]as tres describito.

Pogl. 85

Rubrika. Da naj magistrati javno izpostavijo album tistega, ki bo upravljal provinco in naj sodijo po njem.⁴³ Vsi edikti ali tožbene formule, kot tudi poročstva (*sponsiones*), stipulacije (*stipulationes*), jamstva (*satis acceptiones*), ugovori (*praescriptiones*, *exceptiones*) in interdikti, ki jih bo tisti, ki bo upravljal to provinco, v tej provinci javno izpostavil; kar bo od tega zadevalo sodstvo magistrata, ki bo v flavijskem municipiju Irni predsedoval sodstvu: vse to naj on (magistrat) v tem municipiju za čas svoje magistrature za vse dni in za večidel dneva javno objavi, tako da se bo dalo s tal pravilno prebrati, in naj po teh interdiktih, ediktih, tožbenih formulah, poročstvih (*sponsiones*), stipulacijah (*stipulationes*), jamstvih (*satis acceptiones*) in ugovorih (*exceptiones* in *praescriptiones*) v tem municipiju sodi, začenja pravde, jih izvaja in opravlja; in naj bo to, kar ne bo storjeno proti temu zakonu in kar bo po tem zakonu dovoljeno, storjeno brez zvijačne prevare.

Pogl. 86

Rubrika. O izbiri sodnikov in objavi njihovih imen.⁴⁴ Duumvira, ki bosta v tem municipiju na podlagi javnega glasovanja predsedovala sodstvu, če bo eden od njiju odsoten ali se bo zgodilo kaj drugega, da te naloge ne bo mogel opraviti, potem naj drugi znotraj prvih petih dni, odkar bo začel predsedovati sodstvu, izbere izmed dekurionov ali konskriptov toliko sodnikov, kot se bo zdelo prav tistemu, ki bo upravljal to provinco, ki jim v tistem letu ne bo potrebno opravljati drugih dolžnosti; (in) izmed drugih meščanov – razen dekurionov ali konskriptov –, ki bodo svobodno rojeni, (toliko sodnikov), kot se bo zdelo prav tistemu, ki upravlja to provinco, ki ne bodo mlajši od 25 let in katerih premoženje ali premoženje njihovega očeta ali deda ali pradede po očetovi strani ali očeta, v katerega hišni oblasti bodo, ni manjše od 5.000 sestercijev, ki jih bo ocenil kot najprimernejše in ki jih bo zaprisegel pred ne manj kot desetimi dekurioni ali konskripti, da bodo kot izbrani sodniki služili skupni blaginji meščanov, s tem da naj ne izbere nikogar, ki zaradi bolezni v tistem letu ne bo mogel opravljati sodniških dolžnosti ali je star 65 let ali več ali nekoga, ki bo edil ali kvestor, ali nekoga, ki bo odsoten zaradi državiških zadev, ali nekoga, ki bo odsoten zaradi javnih zadev tega municipija, ali nekoga, ki se v tej regiji zadržuje zaradi zvijačne prevare in zato v tistem letu ne bo mogel opravljati sodniškega dela, ali nekoga, ki bo v takem položaju, zaradi katerega ne bo mogel biti izvoljen med predpisano število dekurionov ali konskriptov ali biti eden izmed njih ali če ne bo v takem položaju in ne bo mogel biti izvoljen, ker ima sam, njegov oče, stari oče po očetovi strani ali praded po očetovi strani ali oče, v katerega hišni oblasti se bo nahajal, manj premoženja, kot je zahtevano, da bi bil izvoljen ali da bi lahko bil v predpisanem številu dekurionov ali konskriptov. Te (sodnike) naj duumvir po številu enakomerno razvrsti v tri dekurije.

43 O povezavi med pretorskim ediktom v Rimu in ediktom provincialnega namestnika (*praeses provinciae*) gl. Torrent Ruiz, »La conexión«.

44 Glede nastavitve sodnikov gl. Birks, »New light«.

Qui ita iudices lecti / discriptive erunt, ii eo anno iudices rerum privatarum / in eo municipio h(ac) l(ege) sunt, eorumque omnium is qui i(ure) d(icundo) p(raerit) /²⁰ praenomina nomina item patrum praenomina et ipso-/rum tribus cognomina in tabulis scripta apud tribunal / suum per omnes reliquos eius anni dies maiorem partem / cuiusque diei proposita habeto, ita uti d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossint). Deque iis iu-/dicibus in eas res, [de] quibus rebus [r]ecuperatores dari non /²⁵ oportebit, iudicem arbitrum<ve> dato quem ex h(ac) l(ege) oportebit da-/ri addicto iudicare iubeto; neve quem alium iudicem neve / arbitrum dato neve iudi[ca]re iubeto invito alterutro aut, / si plures erunt, aliquo eorum inter quos quid ambigetur.

<LXXXVII>

R(ubrica). De iudicibus reiciendis dandis. /³⁰ Si inter duos quos inter de re privata lis controversiae erit / et de qua iudicem arbitrumve dari h(ac) l(ege) oporteb[is]t non conveni-/et quem iudicem arbitrumve habeant, is q[ui] iure dicundo pr-/aerit facito uti, reiectione{m} decuriarum facta, <ita> uti is qui ag[et] / petetve aut, si uterque aget petetve, is qui de maiore re aget mai-/³⁵ ioremve rem petet prior r[ei]ciat, ex ea decuria quae reliqua e-/rit alternos inter se reiciant, dum is qui aget petetve aut, si / uterque aget petetve, uter de maiore re aget maioremve rem / petet, prior ex imparibus <isque> quocum agetur aut a quo petetur / aut, si uterque aget petetve, qui de minore re aget minoremve /⁴⁰ rem petet, ex paribus prior reiciat, adeo dum ex iis unus relinqua-/n}tur; aut, si uter eorum reicere decurias iudicesve nol{]et, / quem adversarius eius ex propositis iudicibus iudicem arbi-/trumve habere volet; aut, si de aliquo municipe, qui proposi-/tus non sit neque Ilvir aut aedilis aut quaestor sit, inter eos /⁴⁵ conveniet, ut eum iudicem arbitrumve habeant, nisi si ei de / quo conveniet morbus causae erit quo minus rebus iudican-/dis operam dare possit aut is annorum LXV maior erit et / eam rem iudicare nol{]et, eum inter eos in eamque rem iudi-/cem arbitrumve dato addic<i>to iudicare iubeto. Qui ita datus /⁵⁰ addictus iudicareve iussus erit, is iudicato litem aestuma-/to. Quo-
dque {i}is hac lege iudicaverit litem aestumaverit, // *Plošča X, stolpec A* // it iustum ratumque esto.

Tisti, ki bodo na tak način izvoljeni za sodnike in razdeljeni (v dekurije), naj bodo v tistem letu sodniki v zasebnih pravnih v tem municipiju po tem zakonu. Tisti, ki bo predsedoval sodstvu, naj od vseh zapiše njihova prva imena (*praenomina*), rodovna imena, imena njihovih očetov, imena njihovih volilnih okrajev (*tribus*) in njihova dodatna imena (*cognomina*) na ploščo pri svojem tribunalu in jih naj javno objavi za vse preostale dneve leta in za večidel vsakega dne, tako da se jih bo dalo s tal pravilno prebrati. V pravnih o takih predmetih spora, v katerih ne smejo biti imenovani rekuperatorji, naj imenuje sodnika ali arbitra, ki ga bo potrebno imenovati po tem zakonu, in naj mu ukaže, da naj razsodi; za sodnika ali arbitra naj ne imenuje nikogar ali naj ne ukaže nikomur, da razsodi, proti volji katerekoli od obeh strank v postopku ali, če jih bo več, katerekoli med tistimi, med katerimi obstaja spor.

Pogl. 87

Rubrika. O zavrnitvi in imenovanju sodnikov. Če med dvema osebama, med katerima bo tekla pravda ali spor v zasebni zadevi in bo potrebno v tej pravdi po tem zakonu imenovati sodnika ali arbitra, ne pride do soglasja o tem, koga želita imeti za sodnika ali arbitra, potem naj tisti, ki bo predsedoval sodstvu, po zavrnitvi dekurij to izpelje tako, da bo tisti, ki bo tožil ali terjal, ali če bosta tožila ali terjala oba, tisti, ki bo tožil za večjo vrednost, ali terjal stvar, ki bo vredna več, zavrnil prvi, da bosta iz tiste dekurije, ki bo preostala, oba izmenoma zavrnila predlagane sodnike, dokler bo samo tisti, ki bo tožil ali terjal, ali, če bosta tožila ali terjala oba, potem tisti od obeh, ki bo tožil za večjo vrednost ali terjal izročitev več vredne stvari, iz neparnega števila navedenih imen zavrnil kot prvi in da bo tisti, proti kateremu bo vložena tožba ali od katerega se bo terjala izročitev neke stvari, ali če bosta tožila ali terjala oba, tisti, ki bo tožil za manjšo vrednost ali zahteval manj vredno stvar, iz parnega števila (našteti imen) zavrnil kot prvi, dokler od njih ne bo preostal samo eden; tisti, ki bo tožil za manjšo vrednost ali zahteval manj vredno stvar, iz parnega števila (našteti imen) zavrnil kot prvi, dokler od njih ne bo preostal samo eden; ali če eden od njiju ne bo hotel zavrniti dekurij ali sodnikov, potem naj tisti, ki bo predsedoval sodstvu, tistega, katerega bo želel njegov nasprotnik izmed predlaganih imeti za sodnika ali arbitra, med njima in v tej zadevi imenuje in določi za sodnika ali arbitra in mu ukaže, da naj v tej pravdi razsodi; ali če bo glede kakega meščana, ki ne bo predlagan niti ne bo duumvir ali edil ali kvestor, med njima obstajala enotnost o tem, da ga želita imeti za sodnika ali arbitra, razen če je bolezen razlog, da se ne bo mogel ukvarjati s pravdo ali če je starejši od 65 let ali če v tej zadevi noče soditi, med njima in v tej zadevi določi za sodnika ali arbitra in mu ukaže, da naj v tej pravdi razsodi. Oseba, ki bo na ta način imenovana, dodeljena ali ji bo ukazano, da naj razsodi, mora razsoditi in oceniti vrednost spora.⁴⁵ Kar bo po tem zakonu razsodil in kako bo ocenil vrednost spora, naj velja in učinkuje.

⁴⁵ To je t.i. *litis aestumatio*.

<LXXXVIII>

R(ubrica). De reciperatoribus reiциendis sorte ducendis dandis. / Quaevis reciperatores dari oportebit, is qui i(ure) d(icundo) praerit ex / h(ac) l(ege) [ex iis qui in] iudic{i}um numero erunt, item eodemque /⁵ modo reiecti[s iudicib]us donec reliqui septem sint ex iis, aut / {item eodemque mod[o]} op<tio>ne data septem reciperatorum, / sive inter eos conveniet {et quibus} uti septem de iudic{i}um nu-/mero sorte duci reciperatores velint; ex his tot recipe-/ratores sorte ductos dato{s}, quod de quaque <re> reciperatores /¹⁰ dari h(ac) l(ege) oportebit, cogitoque eos uti cognoscant iudicent. / Qui ita reciperatores dati erunt, eorum de his rebus iudicatio / litisque aestuma[tio] esto. Quodque ii iudicaverint litem ae-/stumaverint, it [iu]stum ratumque esto.

<LXXXIX>

R(ubrica). De qui[bus rebu]s singuli iudices arbitrive et de /¹⁵ quibus re[cipe]ratores dentur et quod dentur. / Ilviri, qui in eo [municipi]o i(ure) d(icundo) praerunt de ea re quae HS (sestertium) ∞ (mille) minorisve / erit ita ut [nequ]e sponsio de maiore re quam HS (sestertiis) ∞ (mille) facta sit / fiatve, nequ[e p]raeiudicium maiorisve rei quam HS (sestertiis) ∞ (mille) futu-/rum sit, nequ[e div]idua, quo huic legi fraus fieret, fiat, fac-/²⁰ tave sit, neque [de] ea [re] de qua, si Romae ageretur, quantacum<que> esset, / reciperatores dari oporteret, iudicem arbitrumve da<n>to. / De ea re de qua, si Romae ageretur, quantacumque esset, re-/ciperatores dari oporteret, tot reciperatores da<n>to quod dar-/i oporteret {tot reciperatores dato quod dari oporteret} si /²⁵ [de] ea re Romae ageretur.

<LXXXX>

R(ubrica). De in tertium dando. / Quicumque in eo municipio Ilvir i(ure) d(icundo) p(raerit), per quos dies ex h(ac) l(ege) ibi / iudicia fieri licebit oportebit, in eos dies omnes in terti-/um dato. I<d>que proscriptum in eo loco, in quo ius dicet, maio-/³⁰ re parte cuiusque diei per omnes dies, per quos in tertium / dari debet, habeto ita ut d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossint). Item si inter eos, inter / quos ambigetur, et iudicem, qui inter eos iudicare debe-/bit, in aliquem diem uti in tertium inter eos {iudicare de-/bebit in aliquem diem uti in tertium inter eos} detur conveniet, neque is di-/³⁵ es propter venerationem domus Augustae festus erit feriarumve nu-/mero propter eandem causam haberi debet, in eum diem intertertium inter / eos dato. Qui debuerit dare intertertium neque dederit, quive i<d> proscriptum / ex hac lege non habuerit sciens d(olo) m(alo), is in singulos dies, quibus debuerit / proscriptumve non habuerit, municipibus municipii Flavii Irni-/⁴⁰ tani HS(sestertia) ∞ (mille) d(are) d(amnas) e(sto), eiusque pecuniae deque ea pecunia municipi{i} eius mu-/nicipii <q>ui volet, cuique per h(anc) l(egem) licebit, actio petitio persecutio esto.

Pogl. 88

Rubrika. O zavrnitvi, žrebu in imenovanju rekuperatorjev. Če bo potrebno v neki pravdi imenovati rekuperatorje, naj tisti, ki bo predsedoval sodstvu po tem zakonu izmed tistih, ki bodo predlagani za sodnike, imenuje toliko izžrebanih rekuperatorjev, kolikor jih mora biti po tem zakonu imenovanih; potem, na enak način, če je zavrjenih toliko sodnikov, da jih bo preostalo le še sedem ali na enak način po prosti izbiri sedem rekuperatorjev ali če obstaja med njimi (strankami v sporu) soglasje o tem, da se izmed predlaganih sodnikov izžreba sedem rekuperatorjev; imenuje naj toliko rekuperatorjev, kolikor jih je v kaki zadevi potrebno imenovati po tem zakonu, in naj jih pripravi do tega, da se bodo seznanili z zadevo in razsodili. Tisti, ki bodo imenovani za rekuperatorje, naj imajo pravico razsoditi in oceniti vrednost spora. Kakor bodo razsodili in kako bodo ocenili vrednost spora, naj velja in učinkuje.

Pogl. 89

Rubrika. V katerih pravnih naj se imenuje posamezne sodnike ali arbitre in v katerih rekuperatorje in koliko naj se jih imenuje. Duumviri, ki bodo v tem municipiju predsedovali sodstvu, naj določijo sodnika ali arbitra v pravdi, katere vrednost bo znašala 1.000 sestercijev ali manj, z omejitvijo, da ne sme biti za več kot 1.000 sestercijev sklenjena sponzija (poroštvo) ali da bo (sklenjena), da bi nastal prejudic za vrednost spora več kot 1.000 sestercijev, da ne gre za razdeljeno vrednost spora, s čemer bi se ta zakon zvijsko zaobšlo, se je ali se bo zaobšlo, v kateri bi bilo potrebno, če bi se tožilo v Rimu, kolikorkoli bi bila ocenjena vrednost spora, potrebno imenovati rekuperatorje. V pravdi, v kateri bi bilo potrebno, če bi se tožilo v Rimu in kolikorkoli bi bila ocenjena vrednost spora, imenovati rekuperatorje, naj imenuje toliko rekuperatorjev, kot bi jih bilo potrebno imenovati, če bi se v tej zadevi tožilo v Rimu.

Pogl. 90

Rubrika. Kako se dodeli *in tertium*. Kdorkoli bo v tem municipiju duumvir, ki bo predsedoval sodstvu, naj za tiste dni, na katere bo po tem zakonu dovoljeno in primerno izvajati pravde na sodišču, določi *in tertium*. To naj javno objavi na tistem mestu, kjer se bo sodilo, za večidel posameznega dneva in za vse dni, za katere mora določiti *in tertium* na tak način, da se bo dalo s tal pravilno prebrati. Poleg tega naj, če med strankami v sporu in sodnikom (*iudex*), ki mora razsoditi med njimi, obstaja soglasje, da se *in tertium* prestavi na kak drug dan, in če ta dan ni praznik zaradi čaščenja cesarske hiše in tudi ni iz istega razloga prištet med praznike, potem naj za ta dan dodeli *intertium* v pravdi med njimi. Tisti, ki mora določiti *intertium* in ga ne bo določil, in tisti, ki tega predpisa s hudobnim naklepom ne bo objavil za posamezne dni, kot bi moral v skladu s tem zakonom, naj meščanom flavijskega municipija Irni plača 1.000 sestercijev. Za ta denar in glede tega denarja naj ima vsak meščan tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pravico do tožbe, terjatve in zasledovanja.

<LXXXXXI>

Q(uo) iure in tertium denuntietur, dies diffindatur diffi- / <s>usve sit, res iudicetur, lis iudici{i} damni sit, res in iudi-/cio esse desinat. /⁴⁵ Quacumque de re privata iudices arbitri in eo municipio da-/ti subditi addictive h(ac) l(ege) erunt, is iudicibus arbitris<ve> et is, / quos inter ii iudices arbitrive dati subditi addictive / h(ac) l(ege) erunt, de ea re intertium adversario iudici arbitro-/ve in biduo proximo denuntiandi, diem diffindendi, dies /⁵⁰ diffis<s>i iurandi, antequam iudicent, iudicandi litem aes-/tumandi, per quos dies et ubi ex h(ac) l(ege) licebit oportebit, et si / neque dies diffi<s>us neque iudicatum fuerit, uti lis iudi-/ci arbitrove damni sit, et si intra it tempus, quod legis Iuli-/ae, quae de iudici<i>s privatis proxime lata est, kapite XII / // *Plošča X, stolpec B* // senatusve consultis [[det kaput]] ad it kaput legis pertine-/ntibus conpr<e>hensum est, iudicatum non sit, uti res in iudi-/cio non sit, siremps lex {r} [i]tque esto adque{m} uti esset si eam rem-/in urbe Roma praetor p(opuli) R(omani) inter cives Romanos iudicari iussisset /⁵ et de <e>a r(e), ex <quacumque> lege rogatione{m} quocumque plebis scito iudicia pri-/vata in urbe Roma fient, agi, fieri, denuntiari, diem diffin{den-}/di, diem diffis<s>um esse, iudicari, litem iudici damni esse, rem in / iudicio non esse oporteret, praeter quam quod per alios dies / et alio loco h(ac) l(ege) denuntiari, rem iudicari, diem diffindi opor-/¹⁰tebit. Itaque iis omnibus, de ea re et in eos dies in quos ex h(ac) l(ege) lice-/bit, denuntiandi intra it municipium et mille passus ab eo mu-/nicipio, aut ubi pacti erunt, diem diffi<n>dendi, iudicandi in foro / eius municipi aut ubi pacti erunt, dum intra fines eius munici-/pi, utique ex <i>isdem causis dies diffinda{n}tur, diffissus sit, /¹⁵ utique, si neque diffissum e lege neque iudicatum sit per quos di-/es quoque loco ex h(ac) l(ege) iudicari licebit oportebit, iudici arbitro<ve> / lis damni sit, utique, si intra it tempus quod supra conpr<e>hensum / est, iudicatum non sit, res in iudicio non sit, <siremps> ius <itque> esto <adque> uti <esse> si <praetor populi Romani inter> cives Ro-/manos <iudicari> iussisse<t> ibique d(e) e(a) r(e) iudicium fieri oporteret ex {lege roga-/²⁰ tione plebisve scitis} quacumque lege rogatione quocumque / plebis scito iudicia <privata> in urbe Roma fieri oporteret, praeterquam / quod per alios dies et alio loco ex hac lege denuntiari, rem-/que iudicari, diemque diffindi oportebit. Quaeque ita acta / erunt ea iusta rataque sunt.

Pogl. 91

Rubrika. Po katerem pravu naj se objavi *in tertium*, naj se preloži dan razprave ali naj je preložen, naj se izreče sodba, naj pravda preide v škodo sodnika, naj zadeva preneha biti predmet pravde. Za katerokoli zasebno pravdo bodo v tem municipiju imenovani, zamenjani ali dodeljeni sodniki ali arbitri po tem zakonu, za te sodnike ali arbitre in za tiste, med katere bodo imenovani, dodeljeni ali zamenjani sodniki ali arbitri po tem zakonu: če bodo v tej pravdi o *intertiumu* obveščeni nasprotna stranka, sodnik ali arbiter, če narok potem ne bo prestavljen dva dni prej, če bo dana prisega, da je bil dan naroka prestavljen, če sodba potem ne bo izrečena, niti ne bo ocenjena vrednost na tiste dni in na tistem mestu, kjer bo to po tem zakonu dovoljeno in zapovedano; in če datum naroka ne bo prestavljen in ne bo izrečena sodba tako, da bo pravda v škodo sodnika ali arbitra, in če sodba ne bo izrečena znotraj tistega roka, ki je naveden v 12. poglavju *lex Iulia*, ki je bil pred kratkim izdan za zasebne spore (*iudicia privata*), ali v sklepih senata, ki se nanašajo na to poglavje zakona, če znotraj tega roka sodba ne bo izrečena, potem zadeva naj ne bo več predmet pravde: v vseh teh primerih naj velja isti zakon (*lex Iulia*) in naj se ravna enako, kot če bi pretor rimskega ljudstva ukazal, da naj se o tej zadevi razsodi v Rimu med rimskimi državljani in se zato v tej zadevi – po kateremkoli zakonu (*lex*) ali katerikoli *rogatio* ali po kateremkoli sklepu ljudske skupščine (*plebiscitum*) se v Rimu izvajajo pravde v zasebnih sporih –, predloži obtožnica, izvede pravda, določi dan naroka, preloži dan naroka, izreče sodba, pravda preide v škodo sodnika, zadeva ni več predmet pravde, ne glede na to, da je na druge dneve in na drugem mestu po tem zakonu možno, da se določi dan razprave, da se izreče sodba, da se prestavi dan naroka. V vseh teh primerih, če o tej zadevi in za tiste dni, za katere bo po tem zakonu dovoljeno določiti termin razprave, znotraj tega municipija in v krogu 1.000 korakov okrog tega municipija ali na mestu, o katerem se bodo sporazumeli, in če se iz istih vzrokov ne bo prestavilo termina naroka, da bi se izvedla razprava na forumu tega municipija ali na mestu, o katerem se bodo sporazumeli, dokler bo to znotraj meja tega municipija, in če ne bo prestavljen po zakonu (*lex Iulia*) niti ne bo izrečena sodba v primernem roku in na mestu, na katerem bo to dovoljeno in zapovedano po tem zakonu, da se razsodi, potem naj pravda preide v škodo sodnika ali arbitra; tako da, če v roku, ki je bil določen zgoraj, sodba ne bo izrečena, zadeva naj ne bo več predmet pravde; za vse te primere naj imajo isto pravico in naj se ravna enako, kot če bi pretor rimskega ljudstva ukazal razsoditi in bi se tam morala izvesti pravda po kateremkoli zakonu (*lex*) ali katerikoli *rogatio* ali kateremkoli sklepu ljudske skupščine (*plebiscitum*) je v Rimu dovoljeno, da se izvajajo pravde, ne glede na to, da je na druge dni in na drugem mestu po tem zakonu dovoljeno, da se določi dan razprave in da se o zadevi izreče sodba in da se prestavi dan naroka. Kar se bo izvedlo na tak način, naj velja in učinkuje.

<LXXXXII>

R(ubrica). Quibus diebus res ne iudicentur et in quos in tertium ^{/25} ne detur. / Ne quis <qui> in eo municipio i(ure) d(icundo) p(raerit) is diebus iudicem arbitrum recipera-/ tores rem privatam iudicare sinito, neve in eos dies in terti-/um dato, quos dies propter venerationem domus Augustae festos ^{/30} feriarumve numero esse haberique o<p>ortet oportebit, quibusque di-/ ebus ex decurionum conscriptorumve decreto spectacula in <e>o{m} / municipio edentur, epulum au<t> vesceratio municipibus aut ce-/na decurionibus conscriptisve municipum impensa dabitur, qui-/busque diebus comitia in eo municipio erunt i<i>que dies h(ac) l(ege) con-/³⁵stituti erunt per quos messis et vindemiae causa re<s> pro<l>atae / sint, nisi si iudex arbiterve aut recipatores et quorum res / agetur omnes dum d(e) e(a) r(e) agi volent, neque is dies erit quem prop-/ter venerationem domus Augustae festum feriarumve nume-/ro esse haberive oportebit. Neve quis iudex neve arbiter neve ^{/40} recipator per eos dies, quibus s(upra) s(criptum) est, rem privatam iudicato / neve litem aestumato neve per eos dies operam iudicandi cau-/sa dato neve sententiam iudicandi causa dicito, nisi si iudex / a<r>biterve iudex / a<r>biterve aut recipatores et quorum res agetur omnes dum / d(e) e(a) r(e) agi volent, neque is dies erit quem propter venerationem ^{/45} domus Augustae festum feriarumve numero esse haberique / oportebit. Neve quis in eos dies adversario in tertium iudici ar-/bitro<ve> in biduo proximo iudicandi causa denunciato, nisi si iu-/dex arbiterve et quorum res agetur omnes tum de e(a) r(e) agi / volent, neve is dies erit quem propter venerationem domus / Aug(ustae) festum feriarumve numero esse haberive oportebit. / Quod a<d>versus ea factum erit it ratum ne esto.

<LXXXXIII>

R(ubrica) De iure municipum. / Quibus de rebus in h(ac) l(ege) nominatim cautum{ve} scriptum<ve> / non est, quo iure inter se municipes municipi Flavi ^{/55} Irnitani agant, de iis rebus omnibus ii inter se<eo i>ure / // *Plošča X, stolpec C* // agunto, quo cives Romani inter se iure civili / agunt agent. Quod adversus h(anc) l(egem) non fiat quod-/que ita actum gestum comprehensumque erit id / ius ratumque esto.

<LXXXXIV>

^{/5} R(ubrica). De incolis. / Huic legi uti municipes parere debebunt, ita eius ^{/7} municipi incolae parento.

Pogl. 92

Rubrika. Na katere dni naj se pravde ne obravnavajo pred sodiščem in na katere dneve naj se ne dodeli *in tertium*. Tisti, ki bo v tem municipiju predsedoval sodstvu, naj ne dopusti, da bi sodniki, arbitri ali rekuperatorji pred sodiščem razsojali v zasebnih pravgdah na tiste dni niti da bi na tiste dni dodelili *in tertium*, ki so ali bodo zaradi čaščenja cesarske hiše prazniki in se prištevajo ali se bodo morali prišteti med praznike; prav tako ne na tiste dni, na katere bodo po sklepu dekurionov ali konskriptov izvedene javne predstave, praznične pojedine, pojedine meščanov ali pojedine dekurionov ali konskriptov na stroške meščanov municipija; prav tako ne na tiste dni, na katere bodo izpeljani zbori meščanov tega municipija, in ne na tiste dni, za katere je po tem zakonu določeno, da se zaradi žetve in trgatve prestavi javne posle, ne glede na to, če bodo sodnik, arbiter ali rekuperatorji in tisti, katerih zadeva se obravnava, če bodo vsi ti želeli, da se zadeva obravnava pred sodiščem, in da ta dan ne bo praznik zaradi počastitve cesarske hiše in ga ne bo potrebno šteti med praznike. Noben sodnik, arbiter ali rekuperator naj na te dni, ki so zgoraj navedeni, ne razsoja v privatnih zadevah, ne ocenjuje vrednosti spora, ne stori na te dni česarkoli v korist pravde niti ne izreka svojega mnenja o pravdi, ne glede na to, ali bodo sodnik, arbiter ali rekuperatorji in tisti, katerih zadeva se bo obravnavala, želeli, da se zadeva obravnava pred sodiščem, in ta dan ne bo praznik zaradi počastitve cesarske hiše in ga ne bo potrebno šteti med praznike. Nihče naj v tistih dneh ne sporoča *in tertium* nasprotniku v sporu, sodniku ali arbitru v teku dveh naslednjih dni (po njegovi razglasitvi) zaradi sojenja, ne glede na to, če bodo sodnik, arbiter ali rekuperatorji in tisti, katerih zadeva se bo obravnavala, želeli, da se zadeva obravnava pred sodiščem, in ta dan ne bo praznik zaradi počastitve cesarske hiše in ga ne bo potrebno šteti med praznike. Kar bo storjeno v nasprotju s tem, naj ne velja.

Pogl. 93

Rubrika. O pravu meščanov municipija. V tem zakonu ni izrecno določeno ali zapisano, po katerem pravu se bodo ravnali meščani flavijskega municipija Irni v medsebojnih pravgdah. V vseh teh medsebojnih zadevah naj se ravnajo po tistem pravu, po katerem se ravnajo rimski državljani in se bodo ravnali v medsebojnih postopkih po civilnem pravu (*ius civile*). Kar ne bo storjeno proti temu zakonu in kar ni bilo storjeno tako in kar bo storjeno brez zvičajne prevare, naj velja in učinkuje.

Pogl. 94

Rubrika. O prebivalcih. Tako kot morajo biti podvrženi temu zakonu meščani municipija, tako mu morajo biti podvrženi tudi drugi prebivalci tega municipija.

<LXXXXV>

R(ubrica). De lege in aes incidenda. / Qui Ilvir{i} in eo municipio iure d(icundo) p(raerit), facito uti haec lex primo quo-/que tempore in aes incidatur et in loco celeberrimo eius mu-/¹⁰ nicipii figatur ita ut d(e) p(lano) r(ecte) l(egi) p(ossit).

<LXXXXVI>

R(ubrica). Sanctio. / Quod quemque ex h(ac) l(ege) facere oportebit, facito, neque adversus hanc <legem> / sciens d(olo) m(alo) facito quove huic legi fraus fiat. Quod adversus ea / factum erit quove huic legi fraus fiat, it ratum ne esto, isque / qui adversus ea fecerit sciens d(olo) m(alo) fraude<m>ve huic legi feceri[t] /¹⁵ in res singulas HS(sestertium) C millia nummum municipibus municipi / Flavi Irnitani d(are) d(amnas) esto, eiusque pecuniae deque ea pecunia / municipi{i} eius municipii qui volet, quique per h(anc) l(egem) licebit, / actio petitio persecutio esto.

<LXXXXVII>

R(ubrica). Ut in liberos libertas civitatem Romanam consecu-/²⁰ tos consecutas per honores liberorum suorum aut / virorum patroni it ius habeant, quod antea habu-/erunt. / Qui libertini quaeve libertinae ex h(ac) l(ege) per honores liberto-/rum suorum aut virorum civitatem Romanam consecuti /²⁵ consecutae erunt, in eos eas inque bona eorum earum is qui eos / manumiserint, si non et ipsi civitatem Romanam conse-/cuti erunt, idem ius esto quod fuisset si ei eae cives Romani / Romanae facti factae non essent. Si civitatem Romanam pa-/troni patronae consecuti consecutae erunt, idem iuris in [eos] /³⁰ liberos easque libertas inque bona eorum earum esto, quod / esset si a civibus Romanis manumissi {manumissa} manumis-/sae essent.

Conubia comprehensa quaedam lege lati scio; et / postea aliqua sicu<ti> sollicitudo vestra indi-/³⁵ cat parum considerate coisse, quibus in prae-/teritum veniam do, in futurum exigo me-/mineritis legis, cum iam omnes indulgentiae partes consumatae sint.

Litterae datae IIII idus Apriles C<i>rceis reci-/⁴⁰ tata V idus Domitianas. / Anno M(ani) Acili Glabronis et M(arci) Vlpi Traiani co(n)s(ulum).

Faciendum curaverunt L(ucius) Caecilius Optatus / Ilvir et Caecilius Montanus legatus.

Pogl. 95

Rubrika. O zapisu zakona v bron. Tisti duumvir, ki bo v tem municipiju predsedoval sodstvu, naj poskrbi za to, da bo ta zakon ob prvi priložnosti vklešan v bron in postavljen na najbolj obiskano mesto tega municipija tako, da se ga bo dalo s tal pravilno prebrati.

Pogl. 96

Rubrika. Sankcija. Kar bo moral nekdo storiti po tem zakonu, naj stori in naj ne ravna zavestno v nasprotju s tem zakonom s hudobnim naklepom ali na tak način, da bo ta zakon zaobšel. Kar bo storjeno v nasprotju s tem ali na tak način, da se bo ta za zakon zaobšlo, naj ne velja. Tistega, ki bo ravnal zavestno v nasprotju s tem zakonom, s hudobnim naklepom ali tako, da bo ta zakon zaobšel, naj se v vsakem posameznem primeru obsodi na plačilo 100.000 sestercijev meščanom flavijskega municipija Irni. Zaradi tega denarja in kar zadeva ta denar, naj tistemu meščanu tega municipija, ki bo to želel in mu bo to po tem zakonu dovoljeno, pripada pravica do tožbe, terjatve in zasledovanja.

Pogl. 97

Rubrika. Da naj imajo nad osvobojenici in osvobojenkami, ki bodo pridobili rimsko državljanstvo zaradi častnih služb svojih otrok ali mož, patroni isto pravico, kot so jo imeli prej. Nad osvobojenici ali osvobojenkami, ki bodo rimsko državljanstvo prejeli po tem zakonu na podlagi častnih služb svojih otrok ali zakoncev, nad njimi in nad njihovo lastnino naj imajo tisti, ki jih bodo osvobodili, tudi če sami ne bodo prejeli rimskega državljanstva, isto pravico, kot bi jo imeli, če oni ali one ne bi postali rimski državljani ali državljanke. Če bodo patroni ali patrone prejeli ali prejele rimsko državljanstvo, naj imajo nad osvobojenici ali osvobojenkami in njihovo lastnino isto pravico, kot bi jo imeli, če bi bili osvobojeni s strani rimskih državljanov.

(Pismo cesarja Domicijana)

Zelo dobro vem, da so nekatere vrste porok dovoljene z zakonom in da so bile pozneje, kot kaže vaša skrb, nekatere sklenjene z manj premisleka. Tem podeljujem za nazaj oprostitev, v prihodnje pa zahtevam, da upoštevate zakon, ker so izkoriščeni že vsi vidiki moje strpnosti.

Pismo dano 9. aprila (četrti dan pred aprilskimi idami) v Circejih, prebrano 10. oktobra (peti dan pred idami Domicijanovega meseca) v letu, ko sta bila konzula Manij Acilij Glabrion in Mark Ulpij Trajan (91 po Kr.).

Za pripravo zapisa (v bronaste plošče) sta poskrbela duumvir Kamil Optat in poslanec Kajkilij Montan.

Milan Lovenjak
Univerza v Ljubljani
milan.lovenjak@ff.uni-lj.si

LITERATURA

- Berger, Adolf. »Encyclopedic Dictionary of Roman law«. *Transactions of the American Philosophical Society* 43.2 (1953): 331–808.
- Birks, Peter. »New light on the roman legal system: the appointment of judges«. *Cambridge Law Journal* 47.1 (marec 1988): 36–60.
- Bruun, Christer. »Roman Government and Administration.« V: *The Oxford Handbook of Roman Epigraphy*, ur. Christer Bruun in Jonathan Edmondson, 274–298. New York: Oxford University Press, 2014.
- Caballos Rufino, Antonio. *El nuevo bronce de Osuna y la política colonizadora romana*. Sevilla: Universidad, 2006.
- Caballos Rufino, Antonio. »Publicación de documentos públicos en las ciudades del Occidente romano: el ejemplo de la Bética.« V: *Selbstdarstellung und Kommunikation: die Veröffentlichung staatlicher Urkunden auf Stein und Bronze in der römischen Welt*; Internationales Kolloquium an der Kommission für Alte Geschichte und Epigraphik in München (1. bis 3. Juli 2006), izd. Rudolf Haensch. Vestigia, Bd. 61, 131–172. München: Verlag C. H. Beck, 2009.
- Crawford, Michael H. »Roman Towns and Their Charters: Legislation and Experience.« *Proceedings of the British Academy* 86 (1995): 421–430.
- Crawford, Michael H. (ur.). *Roman Statutes*. Vol. I-II. Bulletin of the Institute of Classical Studies. Supplement, 64. London: Institute of Classical Studies, 1996.
- Eck, Werner. »The *leges municipales* as a Means of Legal and Social Romanization of the Provinces of the Roman Empire.« V: *Law in the Roman Provinces*; ur. Kimberley Czajkowski in Bededict Eckhardt. Oxford Studies in Roman Society and Law, 315–331. Oxford: Oxford University Press, 2020.
- Fernández Gómez, F. in Del Amo y de la Hera, M. *La lex Irnitana y su contexto arqueológico*. Sevilla: Museo arqueológico de Marchena, 1990.
- González, Julián. »The Lex Irnitana: A new copy of the flavian municipal law«. *Journal of Roman Studies* 76 (1986): 147–243.
- González, Julián. *Epigrafía Jurídica de la Bética*. Hispania Antigua Serie Historica, 2. Roma: L'Erma di Bretschneider, 2008.
- Kaser, Max in Karl Hackl. *Das römische Zivilprozessrecht*. Handbuch der Altertumswissenschaft, 10. Abt., 3. Teil., 4. Bd. Rechtsgeschichte des Altertums, 3. Teil., 4. Band. München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1996
- Kranjc, Janez. *Rimsko pravo*. Zbirka Pravna obzorja. Vel. form., 7. 3. izdaja. Ljubljana: IUS Software, GV Založba, 2017.
- Kunkel, Wolfgang. *Staatsordnung und Staatspraxis der römischen Republik. Zweiter Abschnitt: Die Magistratur*. Von Wolfgang Kunkel und Roland Wittmann. Handbuch der Altertumswissenschaft 10. Abt., 3. Teil., 2. Band., 2. Abschnitt. Rechtsgeschichte des Altertums, 3. Teil, 2. Band, 2. Abschnitt. München: Verlag C.H. Beck, 1995.

- Lamberti, Francesca. »*Tabulae Irnitanae*.« *Municipalit  e »ius Romanorum*. Pubblicazioni del Dipartimento di Diritto romano e Storia della scienza romanistica dell'Universit  degli studi di Napoli »Federico II«, VI. Napoli: Casa editrice dott. Eugenio Jovene, 1993.
- Lamberti, Francesca. »La 'maggiore et ' della »Lex Irnitana«. Un bilancio di diciotto anni di studi«. *Minima Epigraphica* III.4 (1998): 237–256.
- Langhammer, Walter. *Die rechtliche und soziale Stellung der Magistratus Municipales und der Decuriones in der  bergangphase der Städte von sich selbstverwaltenden Gemeinden zu Vollzugsorganen des spätantiken Zwangstaates (2.–4. Jahrhundert der römischen Kaiserzeit)*. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GmbH, 1973.
- Lovenjak, Milan. »*Senatus consultum de Cn. Pisone patre* (CIL II², 5.900) in Tacitov opis procesa proti Gneju Pizonu.« *Keria. Studia Latina et Graeca* 18.2 (2016): 47–78.
- Metzger, Ernest. »Agree to Disagree: Local Jurisdiction in the lex Irnitana.« V: *Judge and Jurist: Essays in Memory of Lord Rodger of Earlsferry*, ur. A. Burrows, D. Johnston, R. Zimmermann, 207–225. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Mommsen, Theodor. »Die Stadtrechte der latinischen Gemeinden Salpensa und Malaca in der Provinz Baetica.« *Abhandlungen der k niglichen s chsischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig* 3 (1855): 363–507.
- Nörr, Dieter. »Lex Irnitana c. 84 IXB 9-10: 'neque pro socio aut fiduciae aut mandati quod dolo malo factum esse dicatur'«. *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte: Romanistische Abteilung* 124 (2007): 1–24.
- Peluso, Maria Lucia. »Die sponsio in probrum facta im Jurisdiktionskatalog der Lex Irnitana«. *Zeitschrift der Savigny-Stiftung f r Rechtsgeschichte: Romanistische Abteilung* 120 (2003): 42–60.
- Rodger, Alan. »The Jurisdiction of local Magistrates: Chapter 84 of the Lex Irnitana«. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 84 (1990): 147–161.
- Rodger, Alan. »The Lex Irnitana and procedure in the civil courts«. *Journal of Roman Studies* 81 (1991): 74–90.
- Roselaar, Saskia T. »Local Administration.« V: *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, ur. Paul J. du Plessis, Clifford Ando in Kaius Tori, 124–135. Oxford: Oxford University Press, 2016.
- Rowe, Gregory. »The Roman State: Laws, Lawmaking, and Legal Documents.« V: *The Oxford Handbook of Roman Epigraphy*, ur. Christer Bruun in Jonathan Edmondson, 299–318. New York: Oxford University Press, 2014.
- Sánchez Collado, Elena. »La cura urbis edilicia seg n la legislaci n municipal Hispana: lex Irnitana, capitulo XIX.« *Revista Internacional de Derecho Romano (RIDROM)* 11 (2013): 436–467.
- Spitzl, Thomas. *Lex municipii Malacitani*. Vestigia, Bd. 36. München: C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1984.
- Torrent Ruiz, Armando José. »La conexi n edicta praetoria-edictum provinciale en la Lex Irnitana, cap. 85«. *Revista Internacional de Derecho Romano (RIDROM)* 14 (2015): 297–342.
- Wieacker, Franz. *Römische Rechtsgeschichte. Die Jurisprudenz vom frühen Principat bis zum Ausgang der Antike im weströmischen Reich und die oströmische Rechtswissenschaft bis zur justinianischen Gesetzgebung. Ein Fragment*. Aus dem Nachlass von Franz Wieacker herausgegeben von Joseph Georg Wolf. Handbuch der Altertumswissenschaft. München: Verlag C.H. Beck, 2006.

- Wolf, Joseph Georg. *Die Lex Irnitana. Ein römisches Stadtrecht aus Spanien*. Lateinisch und deutsch. Herausgegeben, eingeleitet und übersetzt von Joseph Georg Wolf. Texte zur Forschung, Bd. 101. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2011.
- Wolf, Joseph Georg. »Intertium – und kein Ende?« V: *Lex Irnitana. Gesammelte Aufsätze*. Freiburger Rechtsgeschichtliche Abhandlungen. Neue Folge. Bd. 66, 41–75. Berlin: Duncker & Humblot, 2012.
- Zecchini, Giuseppe. »Plinio il Vecchio e la lex Flavia municipalis«. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 84 (1990): 139–146.

ZUSAMMENFASSUNG

Lex Irnitana – das flavische Munizipalgesetz

Die antike Stadt Irni liegt im Süden der spanischen Provinz Sevilla in der heute unbewohnten Gegend auf dem Berg Molino del Postero, etwa 5 km südwestlich von El Saucejo. Im Frühjahr 1981 wurden dort sechs beschriftete Bronzetafeln mit dem Text des Munizipalgesetzes von Irni von illegalen Sondengängern entdeckt. Die Tafeln wurden bald auf dem Schwarzmarkt verkauft, konnten aber von den Behörden auffindig gemacht werden und kamen dann in den Besitz des Archäologischen Museum in Sevilla.

Der Text der *Lex Irnitana* wurde auf zehn Bronzetafeln (zu je 91 x 57 cm) eingraviert. Von diesen zehn wurden die Tafeln III, V, VII, VIII, IX und X im Jahr 1981 entdeckt, im Folgejahr bei archäologischen Ausgrabungen noch die Fragmente von Tafel II mit einem Teil von Kap. 18. Bereits 1851 wurden in Malaga Teile des Gesetzes über die Erteilung der flavischen Stadtrechte an Salpensa (heut. Facialzar bei Utrera) und Malaca (heut. Malaga) entdeckt, die mit den entsprechenden Kapiteln der *Lex Irnitana* fast deckungsgleich sind. Daraus ist zu erschließen, dass alle drei der gleichen Vorlage folgen. Von den insgesamt 97 sind somit 73 Kapitel, also etwa drei Viertel des flavischen Munizipalgesetzes bekannt. Die auftretenden Unstimmigkeiten beschränken sich nur auf quantitative Vorschriften, beispielsweise in Bezug auf die Obergrenze des Streitwerts, die noch in der Zuständigkeit der lokalen Gerichtsbarkeit lag.

Nach Plinius d. Ä. gewährte Kaiser Vespasian, angeblich 73 oder 74, ganz Spanien das latinische Recht (*ius Latii*). Inwieweit und in welcher Weise dies tatsächlich stattfand, ist nicht ganz klar; die Umsetzung des kaiserlichen Erlasses hat sich aber wohl länger hingezogen. Einige Städte wurden nämlich schon vor dem Jahr 78 zu Munizipien (z. B. Salpensa und Hispalis), einige in den frühen 80er Jahren, andere aber erst viel später. Wie aus dem Schlusstext der *Lex Irnitana* hervorgeht, erhielt die Stadt Irni ihre Rechtsform in der ersten Hälfte der 90er Jahre und zwar nach dem 10. Oktober 91, als der Brief des Domitian dort verlesen wurde, und vor dem 18. September 96, dem Todestag Domitians, da er im Gesetz noch als amtierender Kaiser genannt wird.

Das Gesetz von Irni (*Lex Irnitana*) folgt einem klaren Konzept: die einzelnen Kapitel behandeln die Bestimmungen über die Volksversammlung, die Magistraturen, den Stadtrat und seine Mitglieder (*decuriones*), über die Wahlen, die Verwaltung, die Finanzen, die Gerichtsbarkeit und die Bestellung der Richter. Wie alle bekannten Munizipalgesetze wurde auch das flavische der alten römischen Verfassung nachgebildet, mit einer Volksversammlung, einem Stadtrat und jährlich gewählten Beamten.

Die Versammlung der Bürger (*comitia*) war offensichtlich Gegenstand der ersten Kapitel des Gesetzes, die nicht erhalten sind. Den Bestimmungen in späteren Kapiteln ist jedoch zu entnehmen, dass sie wie die ältesten römischen Komitien (*comitia centuriata*) in Kurien unterteilt wurden und nach Kurien abstimmten. Die Einrichtung der Kurien musste innerhalb der vorgeschriebenen Frist von 90 Tagen nach Erteilung des Stadtrechts durch die obersten Beamten (*duumviri*) erfolgen.

Die Komitien waren für die Wahl und Nachwahl von Magistraten zuständig. Wahlkomitien wurden jeweils vom älteren Duumvir einberufen und geleitet. Nur diejenigen Kandidaten, die von ihm nach Überprüfung ihrer Eignung nominiert wurden, d. h. wenn sie alle formalen Bedingungen erfüllten, konnten gewählt werden. Auf seine Initiative hin versammelten sich die Kurien, stimmten gleichzeitig ab und teilten die Ergebnisse der Wahl dem Wahlleiter mit. Sobald ein Kandidat die erforderliche Mehrheit der Kurien erreicht hatte, wurde die Zählung abgebrochen und seine Wahl als Duumvir, Ädil oder Quästor bekannt gegeben. Vom Duumvir bestimmte Kandidaten konnten einen weiteren Kandidaten und diese ebenfalls je einen weiteren nominieren. Zum Zeitpunkt der Wahl präsentierte der Duumvir all diese Kandidaten so, als ob sie sich innerhalb der Bewerbungsfrist beworben hätten, und es spielte dabei keine Rolle, ob die Kandidatur freiwillig geschah oder erzwungen wurde. Eine erzwungene Kandidatur konnte vom Betroffenen nicht ausgeschlagen werden und auch kein Amt, in das er gewählt wurde. Wenn jemand zum Duumvir, Ädil oder Quästor gewählt wurde, erwarb er nach Ende seines Dienstes die römische Staatsbürgerschaft (*civitas Romana*) nicht nur für sich selbst, sondern auch für seine Eltern, seine Frau, seine ehelichen Kinder und die Kinder seiner Söhne.

Für den Stadtrat von Irni waren 63 Mitglieder vorgesehen. Diese Anzahl wurde nicht erst durch dieses Stadtgesetz eingeführt, sondern galt in Irni schon früher. Wir erfahren in den erhaltenen Kapiteln der *lex Irnitana* nichts über die Zusammensetzung des Stadtrats (*ordo* oder *decuriones*), der die wichtigste Institution der Stadt war; höchstwahrscheinlich war dies irgendwo in den verlorenen Teilen des Gesetzes geregelt. Der Rat wurde jährlich durch Kooptation ergänzt und Ratsmitglied (*decurio*) konnte jeder Bürger von Irni werden, der frei geboren und (zumindest) 25 Jahre alt war und über ein Mindestvermögen von 5.000 Sesterzen verfügte. Die Befugnisse des Rates waren sehr weit gefasst: es muss also zu vielen Anfragen an den Stadtrat gekommen sein, die einer Entscheidung bedurften. Die Sitzungen des Rates wurden von den Duumvirn einberufen, die sie auch nach den gesetzlichen Vorschriften leiteten. Zu Beginn des offiziellen Jahres musste der Stadtrat das Geld für die Kultusangelegenheiten, Spiele und öffentliche Veranstaltungen genehmigen, und die Tage bestimmen, an denen amtliche und gerichtliche Tätigkeiten zu unterbleiben hatten. Der Stadtrat traf weiters Beschlüsse über die Anstellung von Stadtschreibern, die die Archive und Geschäftsbücher verwalteten, über ihre Vergütung und andere Dienstleistungen. In Ausnahmefällen fungierte der Stadtrat auch als Gericht, wenn ein von der Stadt verklagter Bürger (*municeps*) oder ein anderer Bewohner der Stadt (*incola*) einen solchen Wunsch äußerte. Für die meisten Entscheidungen des Stadtrats war die Anwesenheit von zwei Dritteln seiner Mitglieder gesetzlich vorgeschrieben, für viele Entscheidungen eine Zweidrittelmehrheit der abgegebenen Stimmen. Normalerweise wurde über die Beschlüsse des Rates mit Stimmtäfelchen (*per tabellam*) abgestimmt und bei Gerichtsverfahren unter Eid.

Neben den Kapiteln 18, 19 und 20, die speziell den Duumvirn, Ädilen und Quästoren gewidmet sind, wird auch in den anderen Kapiteln des Stadtgesetzes auf die Magistrate, auf deren Kompetenzen und Pflichten, insbesondere der Duumvirn, eingegangen.

Die Ädilen waren als zweithöchste Magistrate verantwortlich für die Getreideversorgung, für den Zustand von Bädern und Kloaken, sowie für Ordnung und Frieden in der Stadt. Sie kontrollierten Tempel, Kultstätten und Märkte, konnten Bußgelder verhängen und auch die Gerichtsbarkeit in kleineren Fällen ausüben. Die Quästoren verwalteten die öffentlichen Finanzen und leisteten genehmigte Zahlungen, zum Beispiel für Spiele oder sakrale Zwecke.

Obwohl das Kapitel über die Befugnisse und Pflichten der Duumvirn nur teilweise erhalten ist (Kapitel 18), sind diese recht gut aufgrund der anderen Kapitel des Stadtgesetzes bekannt. So wurden sie unter anderem damit beauftragt, die Volksversammlung und den Stadtrat einzuberufen, Kandidaten für einzelne Dienstleistungen zu stellen, dem Stadtrat Aufgaben zur Prüfung zuzuweisen usw. Als oberste Amtsträger der Stadt konnte jeder von ihnen jede Handlung seines Kollegen oder untergeordneten Magistraten durch ein *Veto* verhindern. Die wichtigste Aufgabe der Duumvirn war die Ausübung der Gerichtsbarkeit: demzufolge wurden sie auch als *duumviri, qui iuri praesunt* oder *duumviri iure dicundo* bezeichnet. Ihnen stand nur die Zivilgerichtsbarkeit zu, da Strafrechtsangelegenheiten ausschließlich dem Statthalter oblagen. Die eigenständige Gerichtsbarkeit galt als wahres Kriterium der städtischen Autonomie und nimmt in der *Lex Irnitana* mit neun Kapiteln mehr Raum ein als jeder andere Bereich: die betreffenden Kapitel 84 bis 92 füllen vier von dreissig Spalten mit 217 Zeilen. Was das materielle Recht anbelangt, so verweist das Gesetz auf ein Edikt des Statthalters und auf einen Pauschalbetrag für römische Zivilpersonen.

Jene Gerichtsverfahren, für welche die Duumvirn gesetzlich zuständig waren, mögen (inhaltlich) sehr unterschiedlich gewesen sein, betrafen jedoch relativ geringe Streitwerte. Die Obergrenze für einen Streitwert, wo noch die Magistrate der Stadt zuständig waren, lag bei 1.000 Sesterzen. Diese Grenze war absolut und konnte auch mit Zustimmung beider Parteien nicht überschritten werden. Klagen, deren Wert diese Schwelle überschritt, waren stets Sache des Statthalters. Das Gesetz verpflichtete die Duumvirn auch, das Jurisdiktionsedikt des Statthalters öffentlich bekannt zu geben, nämlich eine Liste aller verfügbaren Rechtsentscheide mit Bezug auf die lokale Jurisdiktion. Diese sollte den ganzen Tag oder den größten Teil des Tages an leicht zugänglicher Stelle bekannt gemacht werden.

Das Gesetz regelt ferner die Aufstellung und Veröffentlichung der Richterliste sowie die Auswahl und Ernennung eines Richters aus dieser Liste für einen Prozess durch den Duumvirn. Laut Gesetz mußten die Duumvirn innerhalb von fünf Tagen nach ihrem Amtsantritt eine Richterliste erstellen und auf Holztafeln vor dem Gericht bekanntgeben, damit sie für alle einsehbar war.

IZVLEČEK

V članku je obravnavan zakon o podelitvi mestnih pravic flavijskemu municipiju Irni (t.i. *lex Irnitana*) v današnji španski provinci Sevilli. Besedilo poznamo po zaslugi šestih bronastih plošč odkritih leta 1981 na lokaciji antičnega mesta, deli drugih dveh mestnih pravic Salpenze in Malake, ki se deloma prekrivajo z ohranjenimi poglavji *lex Irnitana*, pa kažejo, da vse tri sledijo istemu krovnemu zakonu iz obdobja flavijskih cesarjev. Po zaslugi navedenih kopij poznamo približno tri četrtine celotnega besedila, oz. 73 od 97 poglavij. Besedilo posameznih poglavij zakona govori o magistraturah, volitvah, mestnem svetu, ki je štel v Irni 63 članov, upravnih in finančnih zadevah, sodstvu, izbiri sodnikov v civilnih procesih idr. Sodstvo je veljalo za pravi kriterij mestne avtonomije in kot tako zavzema z poglavji od 84 do 92 več prostora kot katerokoli drugo področje.

Ključne besede: rimska zgodovina, rimsko pravo, epigrafika, mestni zakoni, lokalna uprava, Lex Irnitana

ABSTRACT

Lex Irnitana - The Flavian Municipal Law

The article deals with the statute of the *Municipium Flavium Irnitatum* in the modern province of Seville in southern Spain, which is known by the six bronze plates discovered in 1981. The text of the *Lex Irnitana* and of two other municipal statutes of the ancient Salpensa and Malaca, which largely overlap with the surviving chapters of the *lex Irnitana*, shows that all three followed the same law. Of the 97 chapters of the Flavian municipal law, 73 are known. The missing initial sections probably related to the formation of the assembly (*contio*) and the City Council. The surviving chapters deal with local magistrates, different types of elections, administrative and financial matters, local jurisdiction, the selection of judges, civil proceedings etc. The local jurisdiction was considered the real criterion of autonomy and, as such, with chapters 84 to 92, it occupies more space than any other area.

Keywords: Roman history, Roman law, epigraphy, Roman city-laws, local administration, Lex Irnitana